

აკადემიური წერა დოქტორანტებისათვის

ქეთევან გოჩიტაშვილი
გიული შაბაშვილი

გამომცემლობა „მერიდიანი“
თბილისი 2018

რედაქტორი: ნანა შავთვალაძე

სახელმძღვანელო მომზადებულია აკადემიური წერის სალექციო კურსის ფარგლებში, რომელიც იკითხება თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დოქტორანტურის სტუდენტებისათვის. იგი, ძირითადად, განკუთვნილია ჰუმანიტარული და სოციალური მეცნიერებების მიმართულების სტუდენტებისათვის, თუმცა სამეცნიერო ტექსტების შექმნის ხერხები ეფუძნება აკადემიური წერის უნივერსალურ საერთაშორისო პრინციპებს და სტანდარტებს და მისი გამოყენება შეუძლიათ სხვა მიმართულებების სტუდენტებსაც. სახელმძღვანელო მოიცავს სხვადასხვა ტიპის სამეცნიერო ნაშრომის, მათ შორის დისერტაციის, შექმნის ძირითად ხერხებსა და სტრატეგიებს.

© ქეთევან გოჩიტაშვილი, გიული შაბაშვილი
გამომცემლობა „მერიდიანი“, 2018

ISBN 978-9941-25-493-2

შინაარსი

სამეცნიერო ნაშრომის მიზანი	4
აკადემიური ენა	9
სამეცნიერო ნაშრომის შექმნის პროცესი	21
სამეცნიერო ნაშრომის დასათაურება	35
ანოტაცია (აბსტრაქტი)	
საკვანძო სიტყვები	
ლიტერატურის მიმოხილვა	48
სამეცნიერო ნაშრომის შესავლის	60
მახასიათებლები	
კვლევის შეზღუდვები	81
მსჯელობა და მიღებული შედეგები	92
არგუმენტი სამეცნიერო ნაშრომში	111
დასკვნა	122
სადისერტაციო ნაშრომი	
რეცენზია	141
სამეცნიერო პროექტის განაცხადი	165
სამეცნიერო ნაშრომის პრეზენტაცია	184

სამეცნიერო ნაშრომის მიზანი

სამეცნიერო ნაშრომი მიეკუთვნება ადამიანის ანალიტიკური საქმიანობის სფეროს და ემსახურება რეალური ფაქტების აღწერას, მათი ახსნისა და ურთიერთქმედების გადმოცემას, კანონზომიერებებისა და კანონების ფორმულირებას.

სამეცნიერო კვლევის ძირითადი მიზანია, მოიძიოს, შეაგროვოს და შეისწავლოს ისეთი მონაცემები, რომელთა გაზომვაც და შემოწმებაც შესაძლებელია, ხოლო შემდეგ ეტაპზე კი გადმოსცეს, აღწეროს და გააანალიზოს ჩატარებული კვლევის შედეგები.

სამეცნიერო კვლევა არის პროცესი, რომელიც ეფუძნება ძიებასა და შესწავლას. სამეცნიერო კვლევა და ნაშრომი უნდა იყოს სისტემური, მეთოდურად გამართული და იცავდეს სამეცნიერო ეთიკის ნორმებს.

ზოგადად, არსებობს რამდენიმე ტიპის სამეცნიერო კვლევა:

სამეცნიერო კვლევამ შეიძლება გადაჭრას პრაქტიკული და/ან თეორიული პრობლემები და გააფართოოს საკვლევი საკითხის გარშემო არსებული ცოდნა.

გამოიყოფა კვლევის რამდენიმე მიზანი: არსებული ცოდნის სინთეზი და მიმოხილვა, არსებული სიტუაციისა და პრობლემის გამოკვლევა, პრობლემების გადაჭრის გზების შეთავაზება, ზოგადი საკითხების შესწავლა და ანალიზი,

ახალი სისტემებისა და პროცესების აგება და შექმნა, ახალი ან მოცემული მომენტისათვის აუხსნელი ფენომენის/მოვლენის ახსნა, ხოლო ძველის ახლებურად გადაზრება ან ინტერპრეტირება, ახალი ცოდნის შექმნა ან ზემოთ მოცემული ჩამონათვალის ნებისმიერი მიზნების კომბინირება.

შესაბამისად, სამეცნიერო ნაშრომის საბოლოო მიზანია, წერილობით გააფორმოს და მკითხველს გააცნოს სამეცნიერო კვლევის პროცესი და მიღებული შედეგები.

სამეცნიერო ლიტერატურაში გამოყოფილია კვლევისა და სამეცნიერო ნაშრომის შემდეგი სახეები:

1) ახსნა-განმარტებითი კვლევითი ნაშრომი განკუთვნილია იმ შემთხვევებისათვის, როდესაც საკითხის შესახებ ძალიან ცოტა კვლევა არსებობს ან საკითხი საერთოდ არ არის შესწავლილი. ამ ტიპის კვლევის მიზანია მოდელების, ჰიპოთეზების ან მოსაზრებების მოძიება, რომელთა შემოწმებაც შესაძლებელია და რომლებიც საფუძვლად დაედება შემდგომ კვლევას. ამ შემთხვევაში გამოიყენება შემდეგი ტექნიკები: შემთხვევათა ანალიზი, დაკვირვება და არსებული კვლევებისა და მონაცემების მიმოხილვა. ამ ტიპის სამეცნიერო ნაშრომი განსაზღვრავს პრობლემას და აუდიტორიას სთავაზობს წინასწარ ვარაუდებს იმის შესახებ, თუ როგორ შეიძლება ამ პრობლემის გადაჭრა, რა მიმართულებით უნდა წარიმართოს შემდგომი კვლევები. შეიძლება ითქვას, რომ ამ ტიპის ნაშრომს წინასწარი კვლევის ხასიათი აქვს. ამ ტიპის კვლევითი სამუშაოები ეფექტურია

1. ლიტერატურათმცოდნეობაში

2. ნებისმიერი პრობლემის ჩაღმავებული ანალიზისას
3. ფოკუსჯგუფთან მუშაობისას
4. შემთხვევათა ანალიზის დროს და ა. შ.

2) ალწერთი კვლევის შედეგად შესაძლებელია ობიექტის ელემენტების ან მახასიათებლების გამოსავლენად და კლასიფიცირებისათვის. ამ შემთხვევაში მონაცემების შესაგროვებლად, გასაანალიზებლად და შესაჯამებლად გამოიყენება რაოდენობრივი კვლევის მეთოდი. ალწერთი სამენციერო ნაშრომი ალწერს საგანს, მოვლენას, ექსპერიმენტს, სიტუაციას.

3) ანალიტიკური კვლევა ძალიან ხშირად აფართოებს ალწერთ მიდგომას და პასუხობს კითხვაზე *რატომ* ან *როგორ?*; ამ ტიპის კვლევის ყველაზე მნიშვნელოვანი მახასიათებელი არის განსხვავებული ფაქტორების ან ცვლადების გამოვლენა, იდენტიფიცირება და ჩართვა სამუშაო პროცესში. ანალიტიკური სამეცნიერო ნაშრომში მოყვანილია არგუმენტები და შეიაცავს მინიმუმ ერთ საკვანძო განსახილველ საკითხს და აქვე წარმოდგენილია მისი სიღრმისეული ანალიზი.

4) პროგნოზული კვლევის მიზანია სამომავლო შესაძლებლობების გონივრული გააზრება და ინტერპრეტირება, რაც ემყარება არსებული მიზეზებისა და შედეგების მტკიცებულებების ანალიზს. ამ ტიპის ნაშრომში საკითხი უნდა გაანალიზდეს სამომავლო პერსპექტივების გათვალისწინებით.

რა თქმა უნდა, კვლევა შეიძლება იყოს კომბინირებული და ერთ სამეცნიერო ნაშრომში შეიძლება აისახოს კვლევის სხვადასხვა მიზანი, ფორმატი და შედეგები.

სამეცნიერო ტექსტის სირთულის განსაზღვრა (გაზომვა)

არსებობს აკადემიური ტექსტის სირთულის გაზომვის ბევრი სხვადასხვა საშუალება. აქედან 3 ძირითადი საზომია:

1. ექსპერტთა შეფასებაზე დაფუძნებული
2. მკითხველთა შეფასებაზე დაფუძნებული
3. ტექსტზე დაფუძნებული

ექსპერტთა შეფასებაზე დაფუძნებული მეთოდი გამოიყენება ექსპერტთა მიერ ტექსტის ცალკეული ნაწილების ეფექტურობის შესაფასებლად. მაგალითად, რეცენზენტებს, როგორც წესი, სთხოვენ ჟურნალში დასაბეჭდი სტატიის რეცენზირებას და ისინი ხშირად აფასებენ ტექსტის სიცხადესა და სხვა მახასიათებლებს. ასევე, ექსპერტებს ხშირად სთხოვენ შეაფასონ ნაშრომი შინაარსისა და სირთულის შესაბამისობის მიხედვით.

მკითხველთა შეფასებაზე დაფუძნებული მეთოდი გულისხმობს ტექსტის შეფასების პროცესში მკითხველთა ჩართულობას. მაგალითად, მკითხველს შეიძლება სთხოვონ შეფასების კითხვარის შევსება ერთი და იმავე ტექსტის სხვადასხვა ვერსიის შესაფასებლად. შეიძლება მკითხველმა დაურთოს თავისი წერილობითი შეფასებები ტექსტის ამა თუ იმ ნაწილს სირთულე-სიმარტივის შესახებ. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ჩანდეს, რამდენად გასაგებია ტექსტი მკითხველისათვის, რომლისათვისაც ის იქმნება.

ტექსტზე დაფუძნებული შეფასება ზომავს ტექსტს ექსპერტებისა და მკითხველების შეფასების გარეშე და ძირითადად ეფუძნება სტილის, სიტყვების გამოყენებისა და კითხვადობის კომპიუტერულ დამუშავებას.

აკადემიური ენა

სამეცნიერო ნაშრომი იქმნება სამეცნიერო სტილით. სამეცნიერო სტილი გამოიყენება მსჯელობითი ხასიათის ტექსტების გადმოსაცემად, რომლებიც წარმოგვიდგენს ამა თუ იმ მოვლენის ან ვითარების მიზეზს ან შედეგებს, მოვლენების ახსნას და ა. შ. სამეცნიერო სტილით შექმნილი ტექსტის მიზანია მოცემულობის ჭეშმარიტების დამტკიცება. გარდა ამისა, მსჯელობის მიზანია ასევე მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გამოვლენა და დამტკიცება.

სამეცნიერო სტილის მთავარი მახასიათებელია ლოგიკური ინფორმაციისა და მისი ჭეშმარიტების მტკიცებულებების გადმოცემა ყოველგვარი ემოციური დამოკიდებულებების გამოვლენის გარეშე. აგრეთვე, ფაქტობრივი მასალის სიუხვე და ამ მასალის ლოგიკური, სიღრმისეული და დეტალური ანალიზი.

სამეცნიერო სტილის ძირითადი მახასიათებელია ხაზგასმული ლოგიკურობა, დამტკიცების შესაძლებლობა, ცალსახოვნება, განზოგადება, ობიექტურობა და არაექსპრესიულობა. წინასწარ გააზრება და დაგეგმვა. ენობრივი საშუალებების მკაცრად შერჩევა. ენობრივი ნორმების მკაცრად დაცვა.

აკადემიური ენა არის ენა, რომელსაც აკადემიური წრეების წარმომადგენლები, მკვლევრები და სტუდენტები იყენებენ სასწავლო ან კვლევით დაწესებულებებში

სასწავლო ან სამეცნიერო მუშაობის პროცესში. ეს გულისხმობს, ერთი მხრივ, დარგობრივი ლექსიკის, ტერმინოლოგიის გამოყენებას, ხოლო, მეორე მხრივ, სამეცნიერო სივრცეში მიღებული და დამკვიდრებული გრამატიკული კონსტრუქციების, პუნქტუაციური სისტემისა და მართლწერის ნორმების დაცვას. ასევე, აკადემიურ სივრცეში სავალდებულოა ამა თუ იმ დარგში დამკვიდრებული რიტორიკული ხერხებისა და საშუალებების გამოყენება. უნდა გავითვალისწინოთ, რომ სამეცნიერო ნაშრომის პრეზენტაციის, ანგარიშის ან დისკუსიის დროს გამოიყენება განსხვავებული და სპეციფიკური ენობრივი ფორმები და რიტორიკული ხერხები.

თუ გადავხედავთ აკადემიური ნაშრომების ენას, ვნახავთ, რომ არსებობს ზოგადად მიღებული შემდეგი მიდგომები:

ტექსტი უნდა იყოს ზუსტი, კონკრეტული, სუბიექტივიზმისგან მაქსიმალურად თავისუფალი, საკუთარი პოზიციის წარმოჩენისასაც კი ემოციები და პირადი დამოკიდებულებები არ უნდა იყოს მიკერძოებული და უნდა ეყრდნობოდეს ფაქტებს, მათ ლოგიკურ ანალიზს, კრიტიკულ შეფასებებს და დასკვნებს. ეს პრინციპები რელევანტურად უნდა აისახოს ნაშრომის ენაზე.

- აკადემიური ტექსტი, როგორც წესი, იწერება მესამე პირში და ნაკლებად გამოიყენება პირის ნაცვალსახელები. მაგალითად, იდეის გადმოსაცემად უმჯობესია პასიური კონსტრუქციის გამოყენება და პირველი პირის ნაცვალსახელებისა და ზმნური ფორმებზე ხშირი აპელირება.

მაგალითად:

ჩემი ნაშრომის შესავალში წარმოვადგენ მოსაზრებას, რომ ქართული კულტურის შესწავლა მნიშვნელოვანია, ზოგადად, კავკასიური კულტურის კვლევისათვის.

ზემოთ მოყვანილი ტექსტის ნაცვლად, უმჯობესი იქნება შემდეგი ფორმულირება:

ნაშრომის შესავალში წარმოდგენილია ქართული კულტურის შესწავლის მნიშვნელობა, ზოგადად, კავკასიური კულტურის კვლევისათვის.

აკადემიური ენა არის ერთგვარი მეტაენა, რომელსაც საგანგებო მომზადება და შესწავლა სჭირდება და რომელიც უნდა განვითარდეს სტუდენტის დარგობრივი განვითარების პარალელურად. აკადემიური ენა არის მთელი კომპლექსი, რომლის წარმატებით ათვისებისთვის საჭიროა სათანადო უნარების გამომუშავება.

აკადემიური ტექსტის ავტორმა აქცენტი უნდა გააკეთოს არა მხოლოდ იმაზე, თუ რის თქმა სურს, არამედ მნიშვნელოვანია იმის გათვალისწინებაც, თუ როგორ უნდა გადმოსცეს ესა თუ ის იდეა. ეფექტური წერილობითი კომუნიკაცია არ გულისხმობს მხოლოდ კარგად ორგანიზებულ იდეებს, დასრულებულ და თანმიმდევრულ

წინადადებებს, ის გულისხმობს, რომ ენა, რომლითაც ტექსტი იწერება, უნდა იყოს ეფექტური, დამაჯერებელი და გამომსახველობითი საშუალებებით მდიდარი.

არსებობს ეფექტური ენის განსაზღვრის ექვსი მახასიათებელი: 1. კონკრეტული და ზუსტი; 2. ლაკონიური და არა დაწვრილმანებული; 3. საყოველთაოდ მიღებული და არა გაუგებარი; 4. ცხადი და ნათელი; 5. კონსტრუქციული და არა დესტრუქციული; 6. ზომიერად ოფიციალური; 7. ობიექტური; 8. ლოგიკური.

1. კონკრეტული და ზუსტი ენა შეიცავს იმგვარ აღწერებს, რომლებიც მკითხველს აძლევს საშუალებას, ადვილად აღიქვას ტექსტი და შეიქმნას ადეკვატური ვიზუალური წარმოდგენა. უნდა გვახსოვდეს, რომ ბუნდოვანი და აბსტრაქტული ენა სამეცნიერო ნაშრომში მიუღებელია. კონკრეტული ენა ნაკლებ შესაძლებლობას იძლევა მრავალგვარი გაგებისთვის, რაც სამეცნიერო ტექსტისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი მახასიათებელია. ენობრივი სიზუსტე გულისხმობს აღსაწერი ფაქტებისა და გამოყენებული ლექსიკური ერთეულების სრულ შესაბამისობას ორაზროვნებისაგან თავის არიდების მიზნით. ლექსიკურმა უზუსტობამ შეიძლება ფაქტობრივ შეცდომამდეც კი მიგვიყვანოს და არასწორად გაგება გამოიწვიოს და გახდეს მცდარი ინტერპრეტირების მიზეზი. ამიტომ აუცილებელია გამოყენებული ენობრივი ერთეულების კარგად გააზრება, გადამოწმება და საჭიროების შემთხვევაში მათი შესაბამისი რედაქტირება.

2. ავტორები, რომლებიც ეფექტურად წერენ, ფლობენ უნარს, რომ სასურველი ინფორმაცია გადმოსცენ მოკლედ, იყენებენ ენას მიზანმიმართულად და ზუსტად გადმოსცემენ სათქმელის მიზანს.

3. საყოველთაოდ მიღებული ენა მკითხველისთვის კარგად ნაცნობია და, შესაბამისად, ადვილად აღსაქმელია.

4. ენის სიცხადე და სიზუსტე მნიშვნელოვანი და ერთ-ერთი ყველაზე რთულად დასაძლევია ამოცანაა. როგორც ვიცით, სიტყვების მნიშვნელობა შეიძლება იყოს სიტუაციური და შეფარდებითი. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, სხვადასხვა სიტუაციაში სხვადასხვა ტიპის ადამიანები სხვადასხვანაირად აღიქვამენ მოსმენილს ან წაკითხულს. სწორედ ამისთვისაა საჭირო ზუსტი და ნათელი ენობრივი და ლექსიკური ერთეულების შერჩევა, რათა სამეცნიერო ტექსტის სათქმელი სათანადოდ და ადეკვატურად იქნეს გაგებული და გააზრებული. აკადემიური ნაშრომის მიზანი ავტორის კვლევის შედეგად ჩამოყალიბებული მოსაზრებების მკითხველამდე მიტანაა. აქედან გამომდინარე კი, სიცხადე ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მოთხოვნაა, რომელიც აკადემიურ ნაშრომს წაეყენება და რომლითაც ფასდება მისი ხარისხი.

5. კონსტრუქციული ენა უარყოფითი ტიპის ინფორმაციასაც კი პოზიტიური გზით გადასცემს და, პირიქით. დესტრუქციული ენა ტოვებს დადანაშაულებისა და მიკერძოებულობის შთაბეჭდილებას. ტექსტის ავტორმა თავი უნდა აარიდოს შემდეგს: საკუთარი უპირატესობის ჩვენებას; სხვების დამსახურებისა და კვლევების უგულებელყოფას; იმ

საკითხების მიმართ გულგრილ დამოკიდებულებას, რომლებიც საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანია; უარყოფით შეფასებას ან განსჯას; ირონიულ და სკეპტიკურ დამოკიდებულებას.

6. ენის ოფიციალურობის ხარისხი უნდა შეესაბამებოდეს კონკრეტულ სიტუაციას, განსახილველ საკითხს და, აგრეთვე, ავტორისა და აუდიტორიის ურთიერთობის ფორმას.

7. გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია, სამეცნიერო ნაშრომის შექმნისას ავტორმა დაიცვას ობიექტურობა. როგორც არაერთხელაა აღნიშნული, სამეცნიერო სტილი მოითხოვს ობიექტურობის დაცვას და გამორიცხავს ყოველგვარი ემოციური დამოკიდებულების გამოვლენას. ამის საშუალებას კი ადეკვატური და ძლიერი არგუმენტების გამოყენება იძლევა. სამეცნიერო სტილით შექმნილ ნაშრომის მიზანია არა ავტორის პირადი „მეს“ წარმოჩენა, არამედ მნიშვნელოვანია მისი კვლევის საგანი, ჩატარებული კვლევა და მიღებული შედეგები. თუმცა, ავტორმა აუცილებლად უნდა დააფიქსიროს თავისი პოზიცია. კვლევის შედეგები უნდა იყოს გადმოცემული ობიექტურად, ცალსახად, კონკრეტულად. როგორც არაერთ სამეცნიერო წყაროშია აღნიშნული, თანამედროვე სამეცნიერო ენისათვის მიუღებელია ისეთი ფორმულირებები, როგორებიცაა: „ხუთი წელი ვმუშაობდი ამ საკითხზე და მინდა სიამაყით აღვნიშნო, რომ მე პირველმა მივიღე ასეთი სრულყოფილი შედეგები“.

8. ლოგიკურობა გულისხმობს, რომ სამეცნიერო ნაშრომში მასალა უნდა იყოს გადანაწილებული

თანმიმდევრულად და გადმოცემული ლოგიკურად. ეს მსჯელობას უფრო ცალსახას, გასაგებსა და ადვილად აღსაქმელს ხდის.

იმისათვის, რომ უფრო თვალსაჩინო გახდეს სხვადასხვა ტიპის ტექსტსა და მათ მიზნებს შორის განსხვავება, გთავაზობთ სქემას, რომელშიც ზოგადი აღწერაა შემოთავაზებული.

ჩანაწერი/კონსპექტი	ტექსტის ან ლექციის ძირითადი ასპექტების, მოსაზრებების არგუმენტების ჩანაწერები, რომლებსაც სტუდენტი/მკვლევარი პირადი მოხმარებისათვის იყენებს სასწავლო ან სამუშაო პროცესში
ანგარიში	ჩატარებული სამუშაოს ან კვლევის მოკლე აღწერა დაინტერესებული პირებისთვის სათანადო ინფორმაციის მიწოდების მიზნით
ესე	კონკრეტულ თემაზე შექმნილი წერილობითი, არგუმენტირებული, შესაბამისი სტრუქტურის მქონე ტექსტი, რომელშიც დამუშავებულ საკითხთან დაკავშირებით გადმოცემულია ავტორის პოზიცია არგუმენტებისა და ლოგიკური მსჯელობის მეშვეობით. სამეცნიერო ნაშრომისაგან არგუმენტირებული ესე განსხვავდება თემების თავისუფალი

	არჩევანით
სტატია	კვლევითი ხასიათის სამეცნიერო ნაშრომი, რომელშიც გადმოცემულია ჩატარებული კვლევა და მისი შედეგები
დისერტაცია	ვრცელი სამეცნიერო ნაშრომი (როგორც წესი, 150 გვერდი და მეტი), რომელიც იქმნება დოქტორის ხარისხის მოსაპოვებლად სტუდენტის მიერ შერჩეულ თემაზე.
სამეცნიერო პროექტი	კვლევის სახეობა, რომელიც სრულდება ინდივიდუალურად ან ჯგუფურად კონკრეტული სამეცნიერო საკითხის შესასწავლად
საკონფერენციო თეზისები	მოხსენებების მოკლე მიმოხილვა, შინაარსი, როლის მიზანია დაეხმაროს მკითხველს, სწრაფად გაერკვეს საკითხის ძირითად არსსა და მოხსენებების მიზანში.

შემდეგ ცხრილში წარმოდგენილია აკადემიური ენის მახასიათებლები ლექსიკის, მორფოლოგიისა და სინტაქსურ დონეებზე:

ენობრივი საშუალებები	მაგალითები
ლექსიკა	
ტერმინები მეცნიერების/ტექნიკის/ხელოვნების ამა თუ იმ სფეროს ცნების ზუსტი დასახელება (სიტყვა ან შესიტყვება)	ფილოლოგია: ზმნა, სინტაქსური კონსტრუქცია, მეტაფორა ფილოსოფია: აგნოსტიციზმი, დიალექტიკა, მატერია, ფორმა
ზოგადსამეცნიერო ლექსიკა	რიცხვი, სისტემა, ფუნქცია, პრო-

აბსტრაქტული მნიშვნელობის მქონე ლექსიკა	ცესი, ელემენტი, განხილვა, დასკვნა
მორფოლოგია	
არსებითი სახელების სიმრავლე მეტყველების სხვა ნაწილებთან შედარებით	მეორე ენის სწავლების ერთ- ერთი ამოცანაა ეთნიკური უმცირესობების ინტეგრირება დომინანტ საზოგადოებაში.
მხოლოდითი რიცხვის ფორმაში გამოყენებული არსებითი სახე- ლების შეიძლება გამოიყენე- ბოდეს მრავლობითის ფუნქცი- ით	ვარდი ყვავილობს გაზაფხულ- ზე
აბსტრაქტული სახელების სიმრავლე	მოვლენა, მიმართება, შეფარდება, ცვლილება
ახლანდელი დროის ფორმების გამოყენება ზოგადი აწმყოს მნიშვნელობით	ნაშრომში განხილულია; ავტორი განიხილავს; ავტორი წარმო- აჩენს; კვლევები გვაჩვენებს; მკვლევარი მიიჩნევს
სინტაქსი	
თხრობითი წინადადებები (ძა- ხილის წინადადებები არ გა- მოიყენება), გარკვეულ შემ- თხვევებში დასაშვებია კით- ხვითი წინადადებები	ამ ხანას განეკუთვნება, ძირითადად, ქვის იარაღი - ხელცული, კაჟის შუბისპირი, კაჟის ლამელაზე დამზადებული ნამგლის ჩასართები, ძვლის სახვრეტები. აღმოჩენილია ცუ- დად განლექილი, მსხვილმი- ნარევებიანი, რუხკეციანი კერა- მიკის რამდენიმე ფრაგმენტი, რომელშიც ნათლად ჩანს ნამჯის

	მინარევები, რის გამოც შესაძლოა, ისინიც ენეოლითური ხანით განისაზღვროს.
პასიური კონსტრუქციები	ნაშრომში გადმოცემულია; ნაშრომში აღწერილია; ნაშრომი წარმოადგენს; ნაშრომში განხილულ იქნა
რთული სინტაქსური კონსტრუქციები, განკერძოებული სიტყვებისა და გამოთქმების გამოყენება	ირანის მმართველის, ადა-მაჰმად ხანის, საქართველოში ლაშქრობისა და კრწანისის ბრძოლის შესახებ არაერთი გამოკვლევა არსებობს. შესაბამისად, ამ მოვლენებთან დაკავშირებით მრავალი დეტალია დაზუსტებული. მიუხედავად აღნიშნულისა, კრწანისის ბრძოლასთან დაკავშირებული საკითხები კვლავაც იპყრობს მკვლევართა ყურადღებას.
მრავალფეროვანი მაკავშირებელი სიტყვები აზრების დასაკავშირებლად, რის შედეგადაც მიიღება კომპოზიციური ერთიანობა.	საწყის ეტაპები აღიწერება; ხოლო შემდგომ გაანალიზდება; როგორც აღინიშნა; ამდენად

წარმოგიდგენთ რეკომენდაციებს, რომელთა დაცვაც დაგეხმარებათ ეფექტური სამეცნიერო ნაშრომის შექმნაში:

- დაიცავით სიზუსტე. თითოეული წინადადება გადაიკითხეთ რამდენჯერმე ყურადღებით და დაფიქრდით, რას გადმოსცემს ეს წინადადება და იმას გულისხმობს თუ არა, რის თქმაც თქვენ გასურდათ.
- ზედმეტად არ გაართულოთ წინადადებები. ამან შეიძლება მკითხველი დააბნიოს ან თქვენი გზავნილი (ინფორმაცია) ძნელად აღსაქმელი გახადოს
- .სხვათა მოსაზრებების დამოწმებისას ან საყოველთაოდ მიღებული მოსაზრებების გადმოცემისას დასაშვებია ახლანდელი დროის ისეთი ფორმების ხშირი გამოყენება, რომლებიც, რეალურად დაცლილია ახლანდელი დროის შინაარსისაგან. მაგალითად: „ივანე ჯავახიშვილი წერს, რომ“.
- სამეცნიერო სტილი მოითხოვს კონკრეტულ მსჯელობას და გამორიცხავს აბსტრაქტულ, ბუნდოვან აღწერებსა და თხრობას.
- ეცადეთ, ნაკლებად გამოიყენოთ ზედსართავი სახელები სამეცნიერო ტექსტის შექმნის პროცესში. მაგალითად, ნაცვლად ფრაზისა: „უაღრესად მნიშვნელოვანი“, უმჯობესია გამოვიყენოთ შედარებით ნეიტრალური ფორმა „მნიშვნელოვანი“. ნაცვლად ექსპრესიული ლექსიკური ერთეულებისა „ბრწყინვალე“, „შესანიშნავი“ და ა. შ. გამოიყენეთ ობიექტური ფორმები „ფუნდამენტური“, „საფუძვლიანი“ და ა. შ.

- სამეცნიერო ნაშრომში ცალკე გამოყენებული ჩვენებითი ნაცვალსახელები არაეფექტურად მიიჩნევა. გამართულ სამეცნიერო ნაშრომში მას ყოველთვის უნდა მოსდევდეს საზღვრული, რომელსაც ის მიემართება, რაც უფრო დამაჯერებელს ხდის ტექსტს. მაგალითად, ნაცვლად ფრაზისა „ეს მიგვითითებს“ გამოიყენეთ „ეს ტენდენცია/ფაქტი/კვლევა/შემთხვევა მიგვითითებს“.
- ნუ დაიწყებთ სამეცნიერო ნაშრომს ემოციური ეპიგრაფით ან ციტატით.
- ერთი ტიპური შეცდომა, რომელსაც ავტორები ხშირად უშვებენ, შემდეგია: ისინი ხშირად იყენებენ „სადაც“ კავშირს იმ შემთხვევაში, როდესაც უნდა გამოიყენებოდეს კავშირი „რომელშიც“. მაგალითად, შეცდომაა „ნაშრომში, სადაც“. უნდა იყოს „ნაშრომში, რომელშიც“.

სამეცნიერო ნაშრომის შექმნის პროცესი

სამეცნიერო ნაშრომის შექმნა რთული პროცესია. საუკეთესო ხერხი, რომელიც დაგეხმარებათ კარგი ნაშრომის შექმნაში, შემდეგია: თუკი მას წაიკითხავს დარგის სპეციალისტი, ამ ნაშრომიდან უნდა მიიღოს ისეთი ინფორმაცია, რომელიც აქამდე მისთვის უცნობი იყო. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, სამეცნიერო კვლევითი ნაშრომი უნდა შეიცავდეს სიახლეს ან არსებულ მონაცემებს ახალი კუთხით უნდა აშუქებდეს.

ზოგადად, სამეცნიერო ნაშრომის შექმნის რამდენიმე საფეხური გამოიყოფა.

პირველი: უნდა შევარჩიოთ სამსჯელო თემა;

მეორე: უნდა შემოვსაზღვროთ და დავაკონკრეტოთ და დავავიწროვოთ ჩვენი სამსჯელო საკითხი;

მესამე: უნდა ჩამოვაყალიბოთ ჩვენი ძირითადი იდეა და კვლევის საკითხი;

მეოთხე: უნდა შევქმნათ გამოყენებული ან დასამუშავებელი სამეცნიერო ლიტერატურის სამუშაო სია;

მეხუთე: უნდა შევქმნათ სამუშაო გეგმა;

მეექვსე: უნდა დავიწყოთ დაკონსპექტება ან სამუშაო ჩანაწერების გაკეთება;

მეშვიდე: უნდა ჩამოვაყალიბოთ სტატიის გეგმა;

მერვე: შევქმნათ შავი ნაწერი;

მეცხრე: გავარედაქტიროთ ჩვენი ნაშრომი;
მეათე: დავწეროთ საბოლოო ვარიანტი.

სამსჯელო თემის შერჩევა:

საკითხის შერჩევა, გარდა ავტორის სურვილისა, დამოკიდებულია ისეთ ობიექტურ მონაცემებზე, როგორებიცაა: სამუშაო პროცესისთვის გამოყოფილი დრო; მოცულობა (თუ დროში ხართ შეზღუდული ან მითითებული გაქვთ გვერდების/სიტყვების რაოდენობა); აუდიტორია, რომლისთვისაც იწერება ნაშრომი; რესურსები, რომლებიც ხელთ გაქვთ. მკვლევარმა უნდა გაითვალისწინოს თავისი ინტერესები, აგრეთვე, თავისი ცოდნა კონკრეტულ დარგში. თუმცა, თემის შერჩევის დროს, უმჯობესია, თუ თავს ავარიდებთ წინააღმდეგობრივ ან ფაქიზ საკითხებს, რომლებიც სცილდება სამეცნიერო სფეროს ან რომლებიც არ იძლევა სიახლეების გამოთქმის საშუალებას და თქვენამდე უკვე ფუნდამენტურად არის შესწავლილი. ამ ტიპის საკითხების საკვლევ თემად შერჩევა მხოლოდ იმ შემთხვევაშია რეკომენდებული, თუ თქვენ ხელთაა ახალი და მნიშვნელოვანი მასალა, არგუმენტი ან ფაქტი.

ნაშრომის თემა შეიძლება იყოს ფართო, საყოველთაოდ მიღებული, ხოლო კონკრეტული საკვლევი საკითხი არის ის, რა მიმართულებითაც თქვენ აპირებთ კვლევის ჩატარებასა და შესაბამისი სამეცნიერო ნაშრომის შექმნას. ამისთვის თქვენ უნდა გაეცნოთ, ერთი მხრივ, თემასთან დაკავშირებულ სამეცნიერო ლიტერატურას. ამ შემთხვევაში თქვენ გჭირდებათ მხოლოდ დამუშავებული ნაშრომების კარგად გააზრება და ზოგადი ჩანიშვნების გაკეთება ან ძირითადი იდეების მონიშვნა. ზოგადი სამეცნიერო ლიტერატურის დამუშავების პროცესში ყურადღება უნდა მივაქციოთ რამდენიმე მნიშვნელოვან ასპექტს: 1. ვის მიერაა ჩატარებული კვლევა; 2. ნაშრომებში განხილული ძირითადი საკითხები; 3. დამუშავებული ინფორმაციისადმი ჩვენი დამოკიდებულება; 4. რატომ არის მნიშვნელოვანი ეს საკითხი; 5. როგორ განვითარდა ეს საკითხი; 6. სად და როდის დაისვა კონკრეტული საკვლევი პრობლემა.

მაგალითად, თუ საკვლევად ავიღებთ შემდეგ საკითხს: კულტურის შესწავლა არის მნიშვნელოვანი, დავინახავთ, რომ ეს თემა ზედმეტად ზოგადია და ფართო ერთი სამეცნიერო სტატიისთვის. თუ არ შევცვლით აღნიშნულ თემას, ნაშრომი გამოგვივა ზოგადი, ინფორმაციული შინაარსის, აღწერითი და რეფერატული, რადგან ვერ დაეფუძნება ამომწურავ კონკრეტულ კვლევასა და არგუმენტირებულ თანმიმდევრულ მსჯელობას. უმჯობესი იქნება, თუკი თემას დავავიწროვებთ და დავიყვანთ შემდეგ

ფორმულირებამდე: კულტურის შესწავლა მნიშვნელოვანია, რადგან ის იძლევა საგულისხმო ინფორმაციას ამა თუ იმ ხალხისა და სოციუმის ყოფით ასპექტებზე. თუმცა, ყოფითი ასპექტები, კონკრეტული კვლევის მიზნიდან გამომდინარე, შეიძლება შეიცვალოს სხვა არანაკლებ საინტერესო და მნიშვნელოვანი საკითხით, მაგალითად, კულტურის შესწავლა მნიშვნელოვანია, რადგან ის იძლევა საგულისხმო ინფორმაციას საზოგადოების მოწყობის/ტრადიციების/ზეპირსიტყვიერების/სამართლის წესების და ა. შ. შესახებ.

ძირითადი იდეის/დებულების ან კვლევის საკითხის ჩამოყალიბება:

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ეტაპი არის კვლევის ძირითადი საკითხისა და იდეის ჩამოყალიბება. სწორედ ამან უნდა გამოხატოს ჩვენი პოზიცია და შეხედულებები და მთელი შემდგომი ნაშრომი უნდა მიეძღვნას ამ თეზისის განვრცობასა და მისი სისწორის დასაბუთებას. სწორედ ამ თეზისის მიხედვით უნდა გამოიყენოთ უკვე დამუშავებული ლიტერატურა, მასალები და წყაროები. ამავე ეტაპზე უნდა განსაზღვროთ, თუ რა მასალაა თქვენი კვლევისთვის არარელევანტური. ფაქტობრივად, ეს არის მაკონტროლებელი იდეა ან დებულება, რომლის მიხედვითაც აკეთებთ წყაროების, თეორიული ლიტერატურის, ფაქტების, გრაფიკული

გამოსახულებებისა და კვლევის მეთოდების სათანადო და ადეკვატურ არჩევანს. მაგალითად, ქართული რომანტიზმი განიცდის ევროპული რომანტიზმის გავლენას. მაკონტროლებელი იდეაა - „განიცდის გავლენას“. ავტორმა უნდა მოძებნოს ან გამოიყენოს ის მასალა, რომელიც გადმოსცემს, ერთი მხრივ, ევროპული რომანტიზმის მახასიათებლებს, ხოლო, მეორე მხრივ, ის მასალები, რომლებიც გადმოსცემს ქართული რომანტიზმის მახასიათებლებს და ამ მონაცემების საფუძველზე ავტორმა უნდა ჩაატაროს შედარება-დაპირისპირებითი ხასიათის კვლევა. ბუნებრივია, ძირითად დებულებად ვერ გამოვიყენებთ იმ აზრს, რომელიც უკვე საყოველთაოდ მიღებულია ან არსებობს ფაქტის სახით. მაგალითად: თითქმის შეუძლებელია აიგოს კვლევა შემდეგ დებულებაზე: სოკრატე სიკვდილით დასაჯეს, რადგან ეს არის ფაქტი, რომელზეც დისკუსიის გამართვა შეუძლებელია. მაგალითად: ისტორია არის მეცნიერების ყველაზე მნიშვნელოვანი დარგი - არც ეს დებულება ექვემდებარება სამეცნიერო განხილვას, რადგან მისი დასაბუთება და განვითარება სათუთაა.

ძირითადი დებულების ჩამოყალიბება ძალიან საფრთხილო საქმეა, რადგან ეს არის, ფაქტობრივად, კვლევითი ნაშრომისათვის ამოსავალი წერტილი. ნაშრომის გეგმა სწორედ ამ დებულებას უნდა დაეყრდნოს და მისი გათვალისწინებით აიგოს მთელი ნაშრომი (მეთოდოლოგიური ჩარჩოს ჩათვლით). მაგალითად, გეგმა შეიძლება ავაგოთ შემდეგნაირად:

გრიგოლ ხანძთელმა გააგრძელა ცამეტი ასურელი მამის მოღვაწეობის ხაზი;

გრიგოლ ხანძთელმა ააგო მონასტრები ტაო-კლარჯეთში;

გრიგოლ ხანძთელის მოღვაწეობის ძირითადი მიმართულებები;

ათცამეტი ასურელი მამის მოღვაწეობის ძირითადი მიმართულებები;

მსგავსებების გამოვლენა და ანალიზი;

კონკრეტული მაგალითების ჩვენება.

არსებობს ტიპური შეცდომები, რომლებიც შეიძლება დაუშვავთ ძირითადი დებულებების/თეზისების ჩამოყალიბებისას. თეზისი უნდა იყოს დასრულებული და გამართული წინადადება და არა მისი ცალკეული ფრაგმენტი. მაგალითად, სუსტი დებულებაა: როგორი იყო ცხოვრება საქართველოს მთიანეთში? მის ნაცვლად ეფექტური იქნებოდა შემდეგი წინადადება: საქართველოს მთიანეთის მოსახლეობის ეკონომიკური მდგომარეობა ჩამორჩებოდა ქვეყნის ბარის მოსახლეობის ცხოვრების დონეს, რთული გეოგრაფიული და კლიმატური პირობების გამო.

სამეცნიერო ნაშრომში ძირითადი დებულების ან თეზისის ჩამოყალიბება კითხვის სახით, როგორც წესი, არ არის ეფექტური, რადგან ნაკლებად ინფორმაციულია და ერთგვარად არღვევს სამეცნიერო სტილის მოთხოვნებს. ჩვეულებრივ, დებულებად უნდა ვაქციოთ ამ შეკითხვაზე პასუხი, ხოლო მისი დასაბუთება უნდა იყოს კვლევის მთავარი მიზანი. მაგალითად: აზიანებს თუ არა ადრეულ ასაკში ალკოჰოლის მოხმარება მოზარდის მდგომარეობას?

ამგვარი დებულება არ გამოდგება, რადგან არ შეიცავს კონკრეტულ ინფორმაციას და არ შემოსაზღვრავს საკვლევ საკითხს. მეორე მხრივ, უმჯობესი იქნებოდა იდეის შემდეგნაირად ჩამოყალიბება: ალკოჰოლის მოხმარება ადრეულ ასაკში იწვევს მოზარდის ფსიქო-ემოციური მდგომარეობის მოშლას.

უნდა გავითვალისწინოთ ის, რომ სამეცნიერო ნაშრომის ძირითად დებულებად არ გამოგვადგება წინადადება, რომელიც იწყება ფრაზით: ჩემი აზრით, მე ვფიქრობ. ასეთი ფრაზა, პირიქით, ასუსტებს და ნაკლებად სარწმუნოს ხდის ძირითად დებულებას. მაგალითად: ჩემი/ჩვენი აზრით/მე ვფიქრობ, სამზარეულო ერის კულტურის განუყოფელი ნაწილია. უმჯობესი იქნება ჩვენი დებულება ჩამოვყალიბოთ შემდეგნაირად: ეროვნული სამზარეულო ერის კულტურის განსაზღვრის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი და სარწმუნო ფაქტორია.

გარდა ამისა, ყურადღება უნდა გავამახვილოთ იმაზე, რომ თეზისი არ უნდა შეიცავდეს ისეთ ელემენტებს, რომელთა შორისაც კავშირის დადგენა რთულდება. მაგალითად: რეალისტი მწერლები ცდილობენ სიმართლის აღწერას, ამდენად, რეალისტი მწერლები კარგი ისტორიკოსებიც არიან. შეიძლება ითქვას, რომ ეს სუსტი დებულებაა, რადგან მისი დამტკიცება და დასაბუთება რთულია, ამიტომ უკეთესი იქნება ამ თეზისის შემდეგნაირად ჩამოყალიბება: იმისთვის, რომ აღწერონ რეალური გარემო, ბევრი რეალისტი მწერალი მიმართავს ისტორიულ ფაქტებს.

ძირითადი რეკომენდაციები

- ძირითადი დებულება და საკვლევი საკითხი უნდა იყოს ჩამოყალიბებული ნათელი და გასაგები ენით.
- რთული სინტაქსური კონსტრუქციების გამოყენება დასაშვებია სამეცნიერო სტილის მოთხოვნებიდან გამომდინარე.
- ძირითადი დებულება უნდა იყოს თანმიმდევრული და ლოგიკურად გამართული.
- ძირითადი დებულების/თეზისის შედგენისას თავი უნდა ავარიდოთ პათეტიკურ ფრაზებს და მხატვრული სტილის ელემენტების გამოყენებას.
- მოერიდეთ ჭარბსიტყვაობას, რადგან ამით თქვენი მსჯელობა შეიძლება ბუნდოვანი გახდეს და სიცხადე დაკარგოს.
- არ გამოიყენოთ ემოციური ფრაზები, რადგან ეს ეწინააღმდეგება სამეცნიერო სტილის მოთხოვნებს.
- არ დაიწყოთ ძირითადი დებულება უარყოფით. ამგვარი მიდგომა შეიძლება ეფექტური იყოს პუბლიცისტურ ნაშრომში, მაგრამ არა სამეცნიერო კვლევით ნაშრომში.

გამოყენებული ან დასამუშავებელი სამეცნიერო ლიტერატურის სამუშაო სია:

სამუშაო ბიბლიოგრაფიაში უნდა განვათავსოთ ყველა ის წყარო და ინფორმაცია, რომლებიც შეიძლება გამოვიყენოთ ნაშრომში. სასურველი და საჭირო ლიტერატურის მოძიებაში საწყის ეტაპზე დაგეხმარებათ კატალოგები, ბიბლიოგრაფიები, სამეცნიერო ენციკლოპედიები და სხვა საცნობარო ლიტერატურა. ასევე, უნდა გავითვალისწინოთ, რომ სამეცნიერო ლიტერატურის გაცნობის პროცესში ავტორი აანალიზებს და ინიშნავს მისთვის საინტერესო ინფორმაციას, აღნიშნავს, თუ რა თვალსაზრისით არის მნიშვნელოვანი მისთვის წარმოდგენილი ინფორმაცია და რა კუთხით უკავშირდება დამუშავებულ ლიტერატურაში მოცემული საკითხები ავტორის ძირითად დებულებებსა და იდეებს. სასურველია, ავტორმა ჩანიშვნების გაკეთების პროცესში მიუთითოს მისთვის საინტერესო ინფორმაციის გვერდები, რადგან ეს შემდგომ გაუადვილებს სამეცნიერო ლიტერატურის მიმოხილვის ნაწილის შექმნას, ციტირებასა და ბიბლიოგრაფიის შემუშავებას.

სამუშაო გეგმის შედგენა:

სამუშაო გეგმა ეხმარება მკვლევარს სამეცნიერო ნაშრომის ორგანიზებასა და კვლევის ეტაპობრივად წარმართვაში. გეგმაში ავტორი ჩამოწერს, თუ რის განხილვას აპირებს ნაშრომში. მაგალთად: ილია ჭავჭავაძის ოთარაანთ ქვრივი და ნიკო ლორთქიფანიძის თავსაფრიანი დედაკაცი ავლენენ არაერთ მსგავსებას:

ოთარაანთ ქვრივი	თავსაფრიანი დედაკაცი
დედის როლი	დედის როლი
ქალის სახე	ქალის სახე
ტრაგიკული აღსასრული	ტრაგიკული აღსასრული

სამუშაო ჩანაწერების გაკეთება:

სამეცნიერო ლიტერატურის თავმოყრის შემდეგ და მისი დამუშავების პროცესში ავტორი იწყებს სამუშაო ჩანაწერების მომზადებას. კონკრეტული მასალის საფუძველზე გაკეთებული თითოეული ჩანაწერი უნდა შეესაბამებოდეს სამუშაო გეგმაში განთავსებულ ამა თუ იმ ინფორმაციას ან დებულებას. მაგალითად, როდესაც ვამუშავებთ სამეცნიერო ლიტერატურას ან წყაროს ოთარაანთ ქვრივის, როგორც

დედის როლის შესახებ, ამ ველში მოთავსებული ჩანაწერები არ უნდა ეხებოდეს გეგმაში განთავსებულ სხვა საკითხებს. თითოეულ დებულებასთან დაკავშირებით შეიძლება ბევრი ასეთი ჩანაწერის მოგროვება, ეს დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა მოცულობის სამეცნიერო ლიტერატურას დავამუშავებთ.

გავითვალისწინოთ, რომ სამუშაო ვერსიაში უნდა მივუთითოთ გამოყენებული ლიტერატურის/წყაროს სრული ბიბლიოგრაფიული ინფორმაცია: ავტორი, პუბლიკაციის სათაური, გვერდი, გამოცემის თარიღი, გამოცემის ადგილი, გვერდების საერთო რაოდენობა.

სტატიის გეგმა:

ერთი შეხედვით, სტატიის გეგმა ჰგავს სამუშაო გეგმას, თუმცა, სამუშაო გეგმის თითოეული პუნქტი აქ უკვე ჩაშლილია ქვეპუნქტებად და მოხმობილია სათანადო არგუმენტები. მაგალითად, როდესაც სტატიის გეგმაში განვავრცობთ და ვასაბუთებთ შემდეგ დებულებას: ოთარაანთ ქვრივი, როგორც დედა, ეს პუნქტი დაიყოფა შემდეგ ქვეპუნქტებად: ოთარაანთ ქვრივის დამოკიდებულება პატარა გიორგისთან; ოთარაანთ ქვრივის დამოკიდებულება ზრდასრულ გიორგისთან; ოთარაანთ ქვრივის მდგომარეობა შვილის სიკვდილის შემდეგ.

სწორედ ამ ტიპის გეგმაში განისაზღვრება ჩვენი მომავალი სტატიის ფორმატიც. სტატიის სტრუქტურას

განსაზღვრავს ჩვენი საკვლევი საკითხი და ძირითადი დებულება. მაგალითად, თუ ჩვენი მიზანია რომელიმე მწერლის შემოქმედებითი განვითარების ანალიზი, ჩვეულებრივ, უფრო ეფექტურია ქრონოლოგიური სტრუქტურა, ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ განვიხილავთ სხვადასხვა გმირს, უფრო მისაღებია შედარება-დაპირისპირებითი ფორმატი.

შავი ნაწერი და რედაქტირება:

სტატიაზე მუშაობის შემდეგი ეტაპი არის გეგმის განვრცობა და პირველი ვარიანტის შექმნა. ამ დროს ავტორის ყურადღება მიმართული უნდა იყოს ნაშრომის შინაარსობრივ მხარეზე, უნდა მიეყვებოდეს სტატიის გეგმას და უნდა განვავრცოთ თითოეული იდეა, რისთვისაც უნდა მოვიშველიოთ მაგალითები ჩვენი ჩანაწერებიდან. შავ ვარიანტშივე სათანადოდ უნდა განვავრცოთ სტატიის თითოეული ნაწილი: შესავალი, ძირითადი ნაწილი და დასკვნა. მაგალითად, შესავალში ავტორმა უნდა გადმოსცეს კვლევის ძირითადი დებულება და წარმოადგინოს მისი მოკლე მიმოხილვა. ძირითად ნაწილში უნდა განვავითაროთ, განვავრცოთ და სრულვყოთ სტატიის გეგმაში მოყვანილი თითოეული პუნქტი და ქვეპუნქტი. რაც შეეხება დასკვნას, აქ უნდა წარმოვადგინოთ ჩვენი კვლევის შედეგები და ძირითადი მიგნებები. ასევე, უნდა გავიმეოროთ ძირითადი

დებულება. სამეცნიერო ნაშრომის სტრუქტურაზე დეტალურად ვისაუბრებთ მომდევნო თავებში.

რედაქტირების დროს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ნაშრომის შინაარსსა და ორგანიზაციულ მხარეს. დაფიქრდით შემდეგ საკითხებზე: ყველა აბზაცი იწყება თუ არა მთავარი წინადადებით, რომელიც უკავშირდება თქვენს ძირითად დებულებას. ახლავს თუ არა ყოველ მოსაზრებას შესაბამისი და ადეკვატური მტკიცებულება. ლოგიკურია თუ არა კავშირები აბზაცებსა და წინადადებებს შორის, ასევე, თქვენს ტექსტსა და ციტატებს შორის. გამოკვეთილია თუ არა აბზაცებში (პარაგრაფებში) ერთი იდეის დასასრული და მეორე იდეის დასაწყისი.

გაითვალისწინეთ, რომ რედაქტირების პროცესში ერთხელ წაკითხვა, როგორც წესი, არ არის საკმარისი და შეიძლება დაგჭირდეთ ამ პროცედურის რამდენჯერმე გამეორება.

ბოლო გადაკითხვის დროს ყურადღება უნდა მივაქციოთ სტატიის ენობრივ გამართულობას, პუნქტუაციურ და სტილურ შეცდომებს.

საბოლოო ვარიანტი:

სტატიის საბოლოო ვარიანტი უნდა შეიცავდეს დამოწმებულ ლიტერატურას ციტირების წესების გამოყენებით, თან უნდა ახლდეს ბიბლიოგრაფია, ასევე, დაცული უნდა იყოს სტატიის გაფორმების წესები მოთხოვნების

შესაბამისად. სტატიას დასაწყისში უნდა ახლდეს სათაური, ანოტაცია, საკვანძო სიტყვები. საჭიროების შემთხვევაში დამატებითი ინფორმაცია უნდა განთავსდეს სქოლიოებში, ასევე ადეკვატურად უნდა წარმოვადგინოთ ვიზუალური მასალა, ხოლო დანართის სახით ნაშრომს შეიძლება ახლდეს ცხრილები, სტატისტიკური მონაცემები ან სხვა სახის დამატებითი ინფორმაცია, რომლის ადგილიც ძირითად ტექსტში არ გამოიყოფა.

სამეცნიერო ნაშრომის დასათაურება

ანოტაცია (აბსტრაქტი)

საკვანძო სიტყვები

აკადემიურ ნაშრომის სათაურს, ანოტაციასა და საკვანძო სიტყვებს განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება, პირველ რიგში, მათი პრაქტიკული დანიშნულების გამო, რადგან, როგორც წესი, ნაშრომის მიება სწორედ ამ სამი კომპონენტის მიხედვით იწყება. სწორად შერჩეული სათაური, ანოტაცია და საკვანძო სიტყვები დაინტერესებულ მკითხველს მაქსიმალურად უნდა აძლევდეს ზედმიწევნით ზუსტ ინფორმაციას, გზავნილს, თუ რის შესახებაა ეს ტექსტი, რას უნდა ელოდეს დაინტერესებული პირი და თემასთან დაკავშირებული რომელი კონკრეტული საკითხები არის განხილული მოცემულ ნაშრომში. როგორც სპეციალისტები აღნიშნავენ, სამწუხაროდ, სამეცნიერო ტექსტებში ხშირად გვხვდება არასწორად თუ არაზუსტად შერჩეული და ჩამოყალიბებული სათაური, ანოტაცია და საკვანძო სიტყვები. ნაშრომის გაფორმების დროს უნდა გავითვალისწინოთ, რომ სწორედ სათაური, ანოტაცია და საკვანძო სიტყვები ასრულებს ერთგვარ სარეკლამო ფუნქციას, რომლის მეშვეობითაც ამ სფეროში მომუშავე მკითხველი უნდა დაინტერესდეს თქვენი კვლევის გაცნობით. სწორედ სათაურმა, ანოტაციამ და საკვანძო სიტყვებმა უნდა დაამყაროს თავდაპირველად კავშირი

მკთხველებთან და მიიპყროს მათი ყურადღება. თავისთავად ეს ფაქტი უკვე განსაზღვრავს ამ სამი კომპონენტის მნიშვნელობას არა მარტო სამეცნიერო, არამედ ნებისმიერი ხასიათის ტექსტისთვის.

ნაშრომის დასათაურება

სათაურის შერჩევა ძალიან დაკვირვებულ და სკრუპულოზურ მუშაობას მოითხოვს. ის შეიძლება რამდენჯერმეც შეიცვალოს მუშაობის პროცესში, თუმცა სამუშაო ვერსია ავტორმა თავიდანვე უნდა შემოსაზღვროს და ჩამოაყალიბოს. რა თქმა უნდა, ეს არ ნიშნავს იმას, რომ მუშაობის დასაწყისში შექმნილი სათაური საბოლოოა და არ უნდა შევებოთ მას. განსაკუთრებით ყურადსაღებია ეს დისერტაციაზე მუშაობის პროცესში, ვინაიდან ოფიციალური პროცედურა მოითხოვს სადისერტაციო ნაშრომის სათაურის დამტკიცებას დოქტორანტურაში ჩაბარების-თანავე და თუ მუშაობის პროცესში თქვენი კვლევის მიმართულება შეიცვალა, აუცილებლად იზრუნეთ სა-თაურის შეცვლასა და ჩასწორებაზეც, რათა მიმართება სათაურსა და ძირითად კვლევას შორის იყოს ადეკვატური და სწორი. გაითვალისწინეთ, რომ სათაურსა და ძირითად ტექსტს შორის კავშირი ნაშრომის შეფასების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კრიტერიუმია. უნდა აღინიშნოს, რომ სამეცნიერო სათაური რადიკალურად განსხვავდება სხვა

ტიპის, მაგალითად, პუბლიცისტური ტექსტების ან ესეს სათაურებისაგან, თუნდაც ეს ნაშრომები ერთსა და იმავე საკითხებს ეხებოდეს. სათაურის მიხედვითაც უნდა მიხვდეს მკითხველი, რა ჟანრის ტექსტთან აქვს საქმე. აქედან გამომდინარე, სამეცნიერო სათაური უნდა შეიქმნას სამეცნიერო სტილით და მაქსიმალურად მოიცავდეს ტექსტის ძირითად გზავნილს.

სათაურის შერჩევის სტრატეგიები

სამეცნიერო ნაშრომის ეფექტური სათაურის შესარჩევად რამდენიმე აპრობირებული სტრატეგია არსებობს. პირველ რიგში, უნდა გავითვალისწინოთ, რომ მიუხედავად არსებული წესებისა, თითოეული ნაშრომი მოითხოვს ინდივიდუალურ მიდგომას და საკვლევი საკითხის სპეციფიკის მხედველობაში მიღებას.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, სამეცნიერო ნაშრომის სათაური უნდა განსხვავდებოდეს პუბლიცისტური ან სხვა ხასიათის ნაშრომის სათაურისაგან. როგორც პრაქტიკა გვიჩვენებს, მკვლევრები ხშირად ვერ იცავენ ზღვარს პუბლიცისტურ და სამეცნიერო სტილს შორის და სათაურის შედგენისას შემოქმედებით მიდგომას ავლენენ, რაც სამეცნიერო სტილის ძირითად მახასიათებლებს ეწინააღმდეგება.

როგორც შესაბამის ლიტერატურაშია აღნიშნული, სამეცნიერო ნაშრომის სათაური უნდა გადმოსცემდეს კვლევის მიზანს და ნაკლებად უნდა ასახავდეს კვლევის შედეგებს, რაც პუბლიცისტური ნაშრომის შემთხვევაში მისაღებია. მაგალითად: „მეორე ენის ათვისების აუცილებლობა, როგორც აკადემიური წარმატების საფუძველი“ - სამეცნიერო ნაშრომისთვის მისაღები სათაურია, განსხვავებით შემდეგი სათაურისაგან: „მეორე ენის ცოდნა აკადემიური წარმატების გარანტიაა.“

სათაური შემოღებისდაგვარად უნდა იყოს მოკლე და კონკრეტული. ამავე დროს, სათაური უნდა შეიცავდეს კვლევასთან დაკავშირებულ სათანადო ინფორმაციას.

ეფექტური სათაური აწვდის მკითხველს ინფორმაციას ნაშრომის შესახებ. კარგად ფორმულირებულ სათაურში სიტყვები და ენობრივი ფორმები ზუსტად არის შერჩეული და ადეკვატურად არის გადმოცემული. კარგ სათაურში უნდა იყოს წარმოდგენილი ის საკვანძო სიტყვები და ტერმინები, რომლებიც, ერთი მხრივ, ზუსტად ასახავს ნაშრომის არსს, ხოლო, მეორე მხრივ, დაინტერესებულ პირს აძლევს ზოგად და სათანადო ინფორმაციას ნაშრომის შესახებ.

კარგი სათაური წარმოაჩენს კვლევის ძირითად საკითხს და შემოხაზავს კონკრეტულ თემას. სათაური აძლევს მიმართულებას როგორც ავტორს, ისე საკითხით დაინტერესებულ პირს.

ყურადღება უნდა გავამახვილოთ იმაზე, რომ სათაურის შექმნისას ავტორმა უნდა დაიცვას ოქროს შუალედი. ავტორმა უნდა გაცხრილოს სათაური ზედმეტი და არააუცილებელი სიტყვებისაგან და, პირიქით, საჭიროების შემთხვევაში დაამატოს საკვანძო და კონკრეტული ინფორმაციის შემცველი ენობრივი ერთეულები.

სათაური უნდა შეესაბამებოდეს კვლევის მიზანს და სწორედ კვლევის მიზანი უნდა განსაზღვრავდეს სათაურის ფორმულირების პროცესს.

ეფექტური სათაური ზუსტად უნდა გადმოსცემდეს კვლევის ობიექტსა და სფეროს. არაეფექტურია აბრევიატურებისა და აკრონიმების გამოყენება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ისინი საყოველთაოდაა ცნობილი.

სათაური არ უნდა იწყებოდეს უარყოფით. მაგალითად, „რატომ არ არის ეფექტური სამოქალაქო განათლების სწავლება დაწყებით კლასებში“ - ამგვარი სათაურის ნაცვლად უმჯობესია შემდეგი ტიპის სათაურის შეთავაზება: „სამოქალაქო განათლების სწავლებასთან დაკავშირებული პრობლემები დაწყებით კლასებში - საქართველოს მაგალითი.“

სათაური არ უნდა იყოს ძალიან ზოგადი, მაგალითად: „მეორე ენის სწავლება - პრობლემები და გამოწვევები“ - ზოგადი სათაურია, არ შეიცავს კონკრეტულ გზავნილს და საქმიან ინფორმაციას, დაინტერესებულ მკითხველს არ აძლევს ადეკვატურ ინფორმაციას სტატიაში განსახილველი საკითხების შესახებ. ეს სათაური ზედმეტად ზოგადია, რადგან შეუძლებელია კონკრეტული კვლევის ჩატარება ამ

ფართო და მოცულობით თემაზე ერთი ნაშრომის (თუნდაც სადისერტაციო) ფარგლებში. ამ თემაზე შექმნილი ნაშრომი აუცილებლად გამოვა ზედაპირული, ინფორმაციული და რეფერატული, რაც ვერ პასუხობს სამეცნიერო ნაშრომის თანამედროვე მოთხოვნებს.

არაეფექტურია, ასევე, ისეთი სათაური, რომელიც შეიცავს ფრაზას - საკითხის დასმისთვის, ანალიზისთვის, რადგან ასეთი ფორმულირება არ იძლევა ინფორმაციას კონკრეტული კვლევის მიმართულების შესახებ.

გახსოვდეთ, რომ ნაშრომის მთელი შინაარსი გადმოცემულ უნდა იქნეს მხოლოდ რამდენიმე სპეციფიკური სიტყვით, უნდა შეიცავდეს საკვლევი საკითხის თქვენეულ ასპექტებსა და ხედვებს და ის უნდა ეხმარებოდეს მკითხველს, განასხვავოს თქვენი ნაშრომი სხვათა ტექსტებისაგან.

ეფექტურ სათაურში გამოყენებულია აღწერითი სიტყვები, იდეალურ შემთხვევაში ის შეიცავს საკვანძო სიტყვების ნაწილს, რომლებიც ტექსტს ახლავს.

საერთაშორისო სტანდარტების მიხედვით, სათაური არ უნდა შეიცავდეს 12 სიტყვაზე მეტს.

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი რჩევა, რომელსაც სპეციალისტები ავტორებს აძლევენ, შემდეგია: სათაური უშუალოდ უნდა უკავშირდებოდეს და ზედმიწევნით უნდა ასახავდეს ტექსტში მოცემულ ინფორმაციას.

განსხვავებით პუბლიცისტური ტექსტისაგან, სამეცნიერო სათაური არ უნდა იყოს ჩამოყალიბებული კითხვის ან ძახილის ფორმით, უმჯობესია, იგი გადმო-

ცემული იყოს თხრობითი წინადადებით და დაცლილი იყოს ექსპრესიულობისა და სუბიექტურობისაგან.

სამეცნიერო სათაური უნდა პასუხობდეს სამეცნიერო სტილის მახასიათებლებს, მაგალითად, შემდეგი სათაური - „ილია ჭავჭავაძის პუბლიცისტიკა“ - არავითარ ინფორმაციას არ იძლევა იმის შესახებ, თუ რა მიზანი აქვს ნაშრომს, არის ეს აღწერა, კატალოგი, კონკრეტული მიმართულებით ჩატარებული კვლევა თუ სხვა რამ. შეიძლება ითქვას, რომ ასეთი სათაური მოერგება ნებისმიერ სტილით შექმნილ ტექსტსა თუ წერილების კრებულს, თუმცა არც აკადემიური ესესთვის და არც სამეცნიერო ნაშრომისთვის ეს სათაური არ არის ეფექტური, რადგან მკითხველს არ აძლევს კონკრეტულ გზავნილს იმის შესახებ, თუ რას შეიძლება ელოდოს ის წინამდებარე ნაშრომისაგან.

ანოტაცია

ანოტაცია (აბსტრაქტი) არის მოკლე, კონკრეტული და ინფორმაციული ნაწილი სამეცნიერო ნაშრომისა, რომლის მიზანია მკითხველს მოკლედ გააცნოს ნაშრომის ძირითადი და საკვანძო დებულებები და იდეები. ზოგადად, არსებობს ანოტაციის ორი სახე: აღწერითი და ინფორმაციული. აღწერითი ანოტაცია მოიცავს 100-150 სიტყვას და წარმოადგენს ნაშრომის მოკლე შინაარსს. ის გვაძლევს მხოლოდ ზოგად წარმოდგენას ნაშრომის შინაარსსა და სტრუქტურაზე.

ინფორმაციული ანოტაცია უფრო ვრცელია და მოიცავს მაქსიმუმ 300 სიტყვას, გვამლევს უფრო დეტალურ ინფორმაციას, ვიდრე აღწერითი ანოტაცია და ის, ფაქტობრივად, არის მთლიანი სამეცნიერო ნაშრომის შეკუმშული ვერსია.

ანოტაციის ეს სახეობა უფრო რთული შესაქმნელია და სამეცნიერო ლიტერატურაშიც ძირითადად სწორედ ეს ფორმა გამოიყენება.

ავტორები ხშირად უშვებენ შეცდომას და ნაკლებ ყურადღებას აქცევენ ანოტაციის შექმნას და ფიქრობენ, რომ ეს ნაკლებად მნიშვნელოვანი ნაწილია და მას მცირე დროს და ნაკლებ ძალისხმევას უთმობენ მას. სინამდვილეში, ანოტაციის შექმნა ერთ-ერთი რთული ამოცანაა, რადგან ძალიან რთულია სიტყვათა ასეთი შეზღუდული რაოდენობით კვლევაში წარმოდგენილი ვრცელი ინფორმაციის ეფექტურად გადმოცემა. ერთ-ერთი ეფექტური მიდგომაა, რომ მასში აისახოს ის საკვანძო სიტყვები და მათი ავტორისეული განმარტებები/ინფორმაცია, რომლებიც ტექსტშია გამოყენებული.

სამეცნიერო ნაშრომის ანოტაცია დამოუკიდებელი ნაწილია, რომელიც ვრცელი ნაშრომის წაუკითხავადაც კი იძლევა ტექსტის შესახებ საჭირო ინფორმაციას. ზოგადად, ანოტაციაში უნდა ჩანდეს, რას ეხება ნაშრომი, რა არის მისი მიზანი, კვლევის რა შედეგებია მიღებული, რა პრაქტიკული გამოყენება აქვს მათ და რატომ არის ის მნიშვნელოვანი. თუმცა, ზედმიწევნითი დეტალური აღწერა ანოტაციაში არ უნდა იყოს წარმოდგენილი. მაგალითად, ამ ნაწილში

დეტალურად არ უნდა განიხილოს ავტორმა კვლევის გამოყენებული მეთოდები. საკმარისია გამოყენებული მეთოდების ჩამონათვალი.

მთავარი ხაზი, რომელიც ავტორმა უნდა დაიცვას, შემდეგია: ანოტაცია აუცილებლად უნდა იყოს მოკლე და ლაკონიური. იმდენად, რამდენადაც ანოტაცია ძალიან მოკლე და ზუსტი ტექსტია, თითოეული სიტყვა და ფრაზა ფრთხილად და გულდასმით უნდა შეირჩეს.

მიუხედავად იმისა, რომ ანოტაცია ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი და პირველი ნაწილია სამეცნიერო ნაშრომისა, იგი ბოლო ეტაპზე უნდა შეიქმნას, რადგან წარმოდგენს ვრცელი ტექსტის შემოკლებას.

ანოტაციაშიც, ისევე როგორც სათაურშიც, მაქსიმალურად უნდა შევზღუდოთ აბრევიატურებისა და აკრონიმების გამოყენება, გარდა აუცილებელი შემთხვევებისა ან გავრცელებული და უკვე დამკვიდრებული აკრონიმებისა.

ანოტაციაში არ ვუთითებთ გამოყენებულ ლიტერატურას და ბიბლიოგრაფიის ჩამონათვალს.

გაითვალისწინეთ შემდეგი რჩევა: აუცილებლად წაიკითხეთ იმ ჟურნალის გაფორმების წესები და მოთხოვნები, რომელშიც აპირებთ თქვენი სტატიის დაბეჭდვას და იმ ინსტიტუციის სადისერტაციო საბჭოს მოთხოვნები, რომელშიც აპირებთ ხარისხის მოპოვებას. გაფორმების წესები შეიძლება შეიცავდეს უფრო კონკრეტულ ან განსხვავებულ და სპეციფიკურ მოთხოვნებს,

რომელთა გათვალისწინებაც აუცილებელია სტატიის გადაგზავნამდე ან დისერტაციის წარდგენამდე.

მას შემდეგ, რაც დაასრულებთ ანოტაციის შექმნას, კიდევ ერთხელ გადაამოწმეთ, არის თუ არა მასში მოცემული ვრცელი ტექსტის შესაბამისი ინფორმაცია, ყველაფერი, რაც ანოტაციაშია გატანილი, გვხვდება თუ არა ტექსტში და წარმოდგენილია თუ არა მასში ნაშრომის ყველა მნიშვნელოვანი ინფორმაცია.

გათვალისწინეთ, რომ ანოტაცია მცირე ზომის ტექსტია და მასში არ გამოიყენება ვიზუალური დამატებითი მასალა, მათ შორის, ცხრილები, გრაფიკული გამოსახულებები ან ფოტოები.

აკადემიური წერის ზოგადი პრინციპი, რომ ორიენტირებული უნდა ვიყოთ პოტენციურ მკითხველზე, აქაც მოქმედებს.

ყურადღება გაამახვილეთ იმაზე, რომ ანოტაცია არ გამოვიდეს ზოგადი და ბუნდოვანი, ამის თავიდან ასაცილებლად კი წარმოადგინეთ კონკრეტული საკითხები.

ანოტაციაში 1-2 წინადადებით უნდა იყოს წარმოდგენილი საკითხები:

- პრობლემა/საკითხის შესწავლის მდგომარეობა/ავტორის მოტივაცია/ მოკლე შინაარსი
- უნდა ჩანდეს ნაშრომის მიზანი/ამოცანები/საკვლევი საკითხის განსაზღვრა
- უნდა ჩანდეს მიდგომა/მეთოდები/პროცესი/მასალა
- შედეგები

- დასკვნები/ნაშრომის პრაქტიკული ღირებულება

არსებობს საკონტროლო კითხვები, რომლებიც დაგეხმარებათ ანოტაციის სტრუქტურულად გამართვაში:

- რის გამოა კვლევის საკითხი მნიშვნელოვანი და საინტერესო?
- რა არის თქვენი კვლევის მიზანი?
- აქამდე შეუსწავლელი რომელი საკითხი უნდა იკვლიოთ?
- როგორ და რა საშუალებებს მიაღწიეთ მიზანს (ექსპერიმენტი, თეორიული კვლევა და ა. შ.)
- რა ძირითადი შედეგები მიიღეთ? (სტატისტიკური მონაცემების ჩათვლით)
- რა არის თქვენი ძირითადი დასკვნები და რით არის ისინი მნიშვნელოვანი?

თუკი რომელიმე ზემოთ დასახელებული პუნქტი ანოტაციაში არ იქნება წარმოდგენილი, შესაძლოა, მკითხველმა ვერ მიღოს მისთვის სასურველი წინასწარი ინფორმაცია სრული ნაშრომის შესახებ და ნაშრომის ბოლომდე წაკითხვის ინტერესი დაკარგოს. მეორე მხრივ, თუ ანოტაცია ძალიან ვრცელია, მკითხველს ამ დროსაც ეკარგება სრული ტექსტის წაკითხვის მოტივაცია.

ამგვარი სტრუქტურის მქონე ანოტაციის ძლიერი მხარეებია:

- შეიცავს უფრო მეტ ინფორმაცია
- უფრო ადვილად აღსაქმელია
- მოსაძებნად ადვილია

- აიოლებს რეცენზირებას
- მას უპირატესობას ანიჭებენ ავტორებიცა და მკითხველებიც.

ანოტაცია შეიძლება დავიწყოთ შემდეგი ფრაზებით: ნაშრომში განხილულია; კვლევაში წარმოდგენილია.

ანოტაციის შესაქმნელად დაგეხმარებათ ზოგადი და მეორეხარისხოვანი ინფორმაციის გამიჯვნის ტექნიკა. ვრცელი ნაშრომიდან ანოტაციაში გადმოიტანეთ მხოლოდ ძირითადი, პირველხარისხოვანი და მნიშვნელოვანი ინფორმაცია.

საკვანძო სიტყვები

GOOGL-ისა და სხვა საძიებო სისტემაში თქვენი სტატია სწორედ თქვენი საკვანძო სიტყვების მეშვეობით იძებნება, ამდენად, მათი სწორად შერჩევა მნიშვნელოვანი სტრატეგიაა. განსაზღვრეთ 5-7 სიტყვა, რომლებიც გადმოსცემს თქვენი ნაშრომის შინაარსს. კარგად დაფიქრდით, რომელი საძიებო სიტყვაა ყველაზე შესაფერისი თქვენი ტექსტისათვის და რომელი საძიებო სიტყვა მოიყვანს მკითხველს თქვენს სტატიამდე. საკვანძო სიტყვები უნდა შედგებოდეს 1-2 სიტყვისაგან და არა მთელი წინადადებისაგან, უნდა ასახავდეს ტექსტის ყველაზე მნიშვნელოვან სიტყვებს და იდეებს. გარდა ამისა, უნდა შეესაბამებოდეს ანოტაციაში მოცემულ საკვანძო სიტყვებს.

- ძირითადი ტექსტის გარდა, საკვანძო სიტყვები შეიძლება ამოვიღოთ როგორც სათაურიდან, ისე ანოტაციიდანაც
 - ეცადეთ, შეარჩიოთ მრავალფეროვანი და კვლევის ყველა ძირითადი ასპექტის გამომხატველი სიტყვები.
 - თავი აარიდეთ მსგავს ცნებებს (მაგალითად, ლინგვისტიკა-ლინგვისტური)
 - საკვანძო სიტყვები არ უნდა იყოს განზოგადებული

ლიტერატურის მიმოხილვა

ლიტერატურის მიმოხილვა სამეცნიერო ნაშრომის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნაწილია, რომელსაც ცალკე თავი ან ქვეთავი ეთმობა. ის მოსდევს შესავალ ნაწილს, რომელშიც განსაზღვრულია კვლევის მიზანი და წინ უსწრებს გამოყენებული მეთოდების ანალიზს. კარგი ლიტერატურის მიმოხილვა არის მოცულობითი, მრავალმხრივი, ამომწურავი, შეფასებითი და კონტექსტუალიზებული, რაც იმას ნიშნავს, რომ ის აწვდის მკითხველს კვლევასთან დაკავშირებული გამოყენებული ნაშრომების თეორიულ ბაზას, მიმოიხილავს საკვლევ საკითხთან დაკავშირებული თეორიულ ნაშრომებს და გვაძლევს მათ კრიტიკულ და ფაქტობრივ მიმოხილვას. შეიძლება ითქვას, რომ ეს არის მიმოხილვითი ნაწილი, რომელიც ავტორის პოზიციიდან და საკვლევი საკითხის პერსპექტივიდან უნდა იყოს გაანალიზებული.

მიზანი

ლიტერატურის მიმოხილვის მიზანია, წარმოაჩინოს ავტორისეული ცოდნა კონკრეტულ საკვლევ სფეროში და გააცნოს მკითხველს, როგორ არის სამეცნიერო ლიტერატურაში საკითხის არსი გაანალიზებული. ეს მოიცავს პროფესიული ლექსიკისა და ტერმინოლოგიის, თეორიის,

ძირითადი ცვლადებისა და მოვლენების, მეთოდებისა და საკითხის ისტორიის ცოდნასა და განხილვას. ლიტერატურის მიმოხილვის მიზანია, საკვლევი საკითხის შემოსაზღვრა, კვლევის ახალი მიმართულებების ძიება და გამოვლენა, არაპროდუქტიული მიდგომების თავიდან აცილება, ჩატარებული კვლევის მეთოდების შესწავლა, მიღებული რეკომენდაციების შესწავლა და გათვალისწინება, კვლევისათვის მნიშვნელოვანი და აქტუალური თეორიული საფუძვლების გამოვლენა, გამიჯვნა იმისა, თუ რა არის უკვე გაკეთებული და რა შეიძლება იქცეს შემდგომი შესწავლის საგნად, თუ რა არის გამოსაკვლევი.

სამეცნიერო ლიტერატურის მიმოხილვისას უნდა გავითვალისწინოთ შემდეგი:

- პრობლემის ან საკვლევის საკითხის არსის განსაზღვრა სამეცნიერო ლიტერატურის მიხედვით
- საკითხის ან პრობლემის კონტექსტის განსაზღვრა
- პრობლემის მნიშვნელობის წარმოჩენა სამეცნიერო ლიტერატურის მიხედვით
- პრობლემის მნიშვნელობის ლოგიკური დასაბუთება
- ტერმინოლოგიის გამდიდრება და მიწოდება
- თეორიისა და პრაქტიკის კავშირის გამოვლენა და ჩვენება
- სხვადასხვა კვლევაში გამოყენებული ძირითადი მეთოდებისა და კვლევის ტექნიკის გამოვლენა
- კვლევის მნიშვნელობის გააზრება ისტორიულ კონტექსტში
- კვლევის დინამიკის ჩვენება

იმის წარმოჩენა, რომ ნაშრომის ავტორი კარგად ერკვევა საკითხის არსში, კარგად ფლობს თეორიულ და ფაქტობრივ მასალას და რა კავშირია წინარე კვლევებსა და ავტორის მიზნებს შორის

საკითხის შესწავლის დინამიკის ჩვენება და იმის წარმოჩენა, თუ როგორ არის დაკავშირებული საკვლევი საკითხი არსებულ ნაშრომებთან/ცოდნასთან და რა წვლილს შეიტანს წინამდებარე კვლევა საკითხის განვითარებაში

ავტორის სანდოობა

იმისათვის, რომ მკითხველმა სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი სანდოდ მიიჩნიოს, საჭიროა ავტორმა წარმოაჩინოს, რომ ის კარგად და ღრმად იცნობს საკითხის ირგვლივ არსებულ როგორც ტრადიციულ, ისე თანამედროვე ნაშრომებს. ამაში დაგეხმარებათ საკითხთან დაკავშირებით სამეცნიერო ნაშრომების სწორად შერჩევა, მათი გააზრებულად დახარისხება, ობიექტურად შეფასება და მნიშვნელოვან ასპექტებზე ყურადღების გამახვილება.

ლიტერატურის მიმოხილვაში წარმოდგენილია ძირითადი პრობლემა, აქ ნაშრომის ავტორმა უნდა აჩვენოს, რომ ის იაზრებს ამ პრობლემას და მისი სამუშაო უკავშირდება იმ ძირითად თეორიებს, რომლებიც საფუძველს უმყარებენ ავტორისეულ კვლევას.

როგორც ცნობილია, თეორიული ბაზა გვამღევს ლოგიკურ ახსნას, თუ რატომ არსებობს კონკრეტული საგანი ან მოვლენა მოცემული სახით, ასევე წარმოაჩენს პროცესების ან მოვლენების თეორიული საფუძვლებს. ბუნებრივია, რომ ერთი და იმავე საკვლევი საკითხის შესახებ ხშირად არსებობს ურთიერთდაპირისპირებული თეორიები და პოზიციები. ავტორი ვალდებულია, ლიტერატურის მიმოხილვის ნაწილში ამომწურავად წარმოადგინოს თითოეული თეორია, მოიყვანოს სათანადო არგუმენტები და წარმოადგინოს მკვლევრების ძირითადი მიდგომები და დასკვნები. მაგალითად, თუ კვლევის საგანია ქალისა და მამაკაცის განსხვავებული გენდერული როლები, რომლებსაც ისინი საზოგადოებაში ასრულებენ, მკვლევარმა უნდა გამოიყენოს ყველა არსებული თეორია, კულტურული თეორიებიდან დაწყებული გენეტიკური მიდგომებით დამთავრებული.

ამ შემთხვევაში ავტორმა არსებულ სამეცნიერო კვლევებში უნდა განსაზღვროს თავისი კვლევის ადგილი სხვა ნაშრომებს შორის. კერძოდ, მან ნათლად უნდა წარმოაჩინოს, რა იქნა გამოკვლეული აქამდე, რა დარჩა გამოსაკვლევად, დაიკავოს შესაბამისი ნიშა და დაიკავოს თავისი ადგილი. ამომწურავი ლიტერატურის მიმოხილვა ნაშრომის მნიშვნელოვნობას უსვამს ხაზს.

ნაშრომის მნიშვნელობა

მიუხედავად იმისა, რომ ავტორი საკითხის მნიშვნელობაზე შესავალ ნაწილში საუბრობს, აქ ის წარმოაჩენს ნაშრომის მნიშვნელობას სხვა ნაშრომებთან მიმართებით. როდესაც მიმოვიხილავთ სხვის ნაშრომებს, ფრთხილად და სამეცნიერო ეთიკის დაცვით უნდა წარმოვაჩინოთ სხვა ნაშრომების სუსტი მხარეები. ასევე, უნდა განსაზღვროთ რა როლს შეიტანთ ამ საკითხის შესწავლასა და განვითარებაში. თუმცა, ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ ამგვარ კრიტიკულ მიდგომას და საკუთარი როლის განსაზღვრას არ უნდა ჰქონდეს მიკერძოებული ხასიათი, არ უნდა იყოს გადაჭარბებულად წარმოდგენილი. პირველ რიგში, ავტორი აღნიშნავს ჩატარებული კვლევის ღირსებებს და ძლიერ

მხარეებს და მხოლოდ ამის შემდეგ მიუთითებს, თუ რა არის მისი სუსტში მხარე.

ხანდახან მკვლევრები აღნიშნავენ, რომ ქართულ სამეცნიერო სივრცეში ან საერთაშორისო სამეცნიერო ლიტერატურაში მათი საკვლევი საკითხი აქამდე არ გამოკვლეულა. ამ შემთხვევაში მკვეთრად უნდა გავმიჯნოთ ის ფაქტი, თუ რამდენად ხელმისაწვდომია კვლევები ახალგაზრდა მკვლევრისთვის და ხელმიუწვდომობა არ ნიშნავს კვლევების არარსებობას.

ნაშრომის სიახლე

სამეცნიერო ლიტერატურის მიმოხილვაში უნდა გამოიკვეთოს კვლევის სიახლე, რაც შემდგომი დამოუკიდებელი კვლევის წინაპირობა ხდება. ამავე თავში უნდა წარმოჩნდეს ის, რომ წინამდებარე კვლევა არ არის უკვე არსებული კვლევების ბრმად გამეორება.

ორგანიზება

სამეცნიერო ლიტერატურის ნაწილის ეფექტურად ორგანიზებისთვის ავტორმა უნდა გაითვალისწინოს შემდეგი ფაქტორები:

- სამეცნიერო ლიტერატურის მიმოხილვის დროს, პირველ რიგში, დაცული უნდა იყოს ტრადიციული, აკადემიური და თანამედროვე ნაშრომების ბალანსი.
- მკვლევარმა უნდა შეადაროს და დაუპირისპიროს სხვადასხვა ავტორის მოსაზრება ერთსა და იმავე საკითხზე.
- არსებული კვლევები უნდა დაჯგუფდეს შემდეგი პრინციპით: მსგავსი მოსაზრებები ერთად უნდა იქნას წარმოდგენილი, ხოლო ცალკე უნდა დაჯგუფდეს საპირისპირო მოსაზრებები.
- ავტორმა ყურადღება უნდა გაამახვილოს კვლევის მეთოდებზეც, გამოავლინოს და შეაფასოს სხვა ავტორების მიერ გამოყენებული კვლევის მეთოდები.
- ავტორმა უნდა წარმოაჩინოს არსებული კვლევების ნაკლოვანებები და ამაზე მსჯელობას დაუთმოს გარკვეული ადგილი.
- ავტორმა უნდა გამოკვეთოს სხვა მკვლევარების მნიშვნელოვანი არგუმენტები, მაგალითები და მტკიცებულებები და განიხილოს ისინი.
- ავტორმა უნდა წარმოაჩინოს, თუ რა მიმართებაა მის სამომავლო კვლევასა და არსებულ ნაშრომებს შორის.
- ავტორმა უნდა შეაჯამოს და მკითხველს მიაწოდოს ამომწურავი ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რა სტადიაზეა საკითხის შესწავლა და კვლევა.

რა თქმა უნდა, ლიტერატურის მიმოხილვის ფორმატი მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული ნაშრომის შინაარსსა

და კვლევის სფეროზე. ამდენად, ავტორმა, ერთი მხრივ, უნდა მოგვაწოდოს ინფორმაცია, ხოლო, მეორე მხრივ, უნდა მიმოიხილოს და შეაფასოს სხვა ავტორების მოსაზრებები. აქვე მან უნდა მიუთითოს, თუ რა იწვევს განსხვავებებს არსებულ თეორიებსა და მოსაზრებებს შორის და ეს უნდა მოგვაწოდოს თავისი საკვლევი საკითხის კონტექსტში.

ლიტერატურის მიმოხილვის აგებისას მნიშვნელოვანია ადეკვატური ენობრივი ფორმულების გამოყენება. მაგალითად: მსგავსი მოსაზრებების წარმოსაჩენად გამოიყენება შემდეგი ფრაზები: *ასევე; მსგავსად; შესაბამისად; ავტორის მიიჩნევს, რომ...; ამ პოზიციას ასევე წარმოაჩენს...; აქაც გამოკვეთილია, ბაზგასმულია...; განსხვავებული პოზიციების საჩვენებლად შესაძლებელია შემდეგი ენობრივი ფორმულების გამოყენება: განსხვავებით; არ იზიარებს; მეორე მხრივ, მიუხედავად ამისა; თუმცა.*

რა უნდა გავითვალისწინოთ ლიტერატურის მიმოხილვის შექმნისას:

- საერთაშორისო სტანდარტების მიხედვით, ლიტერატურის მიმოხილვას ეთმობა ცალკე თავი ან ქვეთავი და დისერტაციის შემთხვევაში შეადგენს დაახლოებით 8-10000 სიტყვას.
- თავი აარიდეთ ძალიან ზოგადი და მიმოხილვითი ნაშრომების გამოყენებას. აარჩიეთ საკითხთან უშუალოდ დაკავშირებული მასალა.

- სხვათა ნაშრომები მომოიხილეთ ნათლად, ცალსახად და გასაგებად. მოიყვანეთ ადეკვატური და მნიშვნელოვანი არგუმენტები.
- ლიტერატურის მიმოხილვა საკვლევი პრობლემის დასმასთან ერთად აყალიბებს ემპირიული კვლევის ძირითად საკითხს.
- მიუთითეთ, თუ რამდენად სრულყოფილად აქვს ავტორს შესწავლილი საკითხი და რატომ არის ის თქვენთვის მნიშვნელოვანი.
- თითოეული ნაშრომი გააანალიზეთ თქვენი საკვლევი საკითხის თვალსაზრისით.
- ციტატები არ უნდა იყოს ძალიან ვრცელი, გამოიყენეთ პერიფრაზის ტექნიკა.
- არასოდეს აუაროთ გვერდი იმ ავტორების ნაშრომებს, რომლებშიც საპირისპირო პოზიციაა წარმოჩენილი. პირიქით, ვრცლად მიმოიხილეთ ისინი და გამოკვეთეთ მათ მიერ მოყვანილი არგუმენტების ძლიერი და სუსტი მხარეები.
- ციტირებისას და ბიბლიოგრაფიის მითითებისას დაიცავით სიზუსტე და ეცადეთ მიმართოთ პირველად წყაროებს.

ლიტერატურის მიმოხილვის ორგანიზება შეიძლება რამდენიმე პრინციპით:

ქრონოლოგიური თანმიმდევრობა; 2) მიდგომა - ზოგადი ინფორმაციიდან კონკრეტული ინფორმაციისკენ; 3) თემების მიხედვით; 4) მეთოდების მიხედვით; 5) თეორიისა და მიდგომების მიხედვით.

რა თქმა უნდა, შეიძლება მათი შერევაც და რამდენიმე მიდგომის ერთად გამოყენება.

განმარტეთ და ახსენით თითოეული აზრევიატურა, რათა მკითხველისთვის გასაგები იყოს მსჯელობა და რათა თავიდან აიცილოთ გაუგებრობა.

ნებისმიერ ლიტერატურის მიმოხილვას უნდა ჰქონდეს აკადემიური ტექსტის ტრადიციული სტრუქტურა: შესავალი, ძირითადი ნაწილი და დასკვნა. შესავალში უნდა ჩანდეს პრობლემის დასმა და პრობლემის ფორმულირება, აქვე უნდა მიუთითოთ მასალის დაჯგუფების პრინციპი, ქრონოლოგიური თუ თემატური და ა. შ. ძირითად ნაწილში უნდა აისახოს ინფორმაცია შეგროვებული მონაცემების შესახებ და მათი შეფასება, ანალიზი და ინტერპრეტაცია. დასკვნით ნაწილში კი უნდა გამოიკვეთოს ძირითადი მიმართულებებისა და მიდგომების შეჯამება ავტორის ნაშრომებსა და კვლევის მიზანთან მიმართებით.

ლიტერატურის მიმოხილვის შექმნისას მკვლევრები ხშირად შემდეგ შეცდომებს უშვებენ:

- მკვლევრები ცხადად არ წარმოაჩენენ კავშირს სხვა კვლევებში მიღებულ შედეგებსა და ავტორის მიზნებს შორის;
- ავტორები არ უთმობენ საკმარის დროს მასალის მოძიებას, საგანგებო შერჩევასა და დახარისხებას.
- ავტორები ეყრდნობიან მეორეულ წყაროებს და არ იძიებენ პირველად წყაროებს.

- პირდაპირ იღებენ სხვათა კვლევებსა და შედეგებს და არ აანალიზებენ და აფასებენ ამ ინფორმაციას.
- ლიტერატურის მიმოხილვაში მოჰყავთ მხოლოდ მშრალი სტატისტიკური მონაცემები და არ არის წარმოჩენილი მათი მნიშვნელობა, ანალიზი და მიმართება სხვა ინფორმაციასთან.
- არ წამოადგენენ ურთიერთსაპირისპირო დებულებებს და მათ შორის არსებული განსხვავებების მიზეზებს.

ქვემოთ წარმოდგენილია ცხრილი, რომელიც ასახავს იმას, თუ კვლევის სხვადასხვა ეტაპზე რა აქტივობები უნდა განახორციელოს და რა უნდა გაითვალისწინოს მკვლევარმა ეფექტური სამეცნიერო ლიტერატურის მიმოხილვის შესაქმნელად.

		კვლევის საფეხურები			
მახასიათებლები	პრობლემის ფორმულირება	მონაცემთა შეგროვება	მონაცემთა შეფასება	ანალიზი და ინტერპრეტაცია	წარდგენა
საკვლევი საკითხის დასმა	რა მონაცემები უნდა შევიდეს ლიტერატურის მიმოხილვაში?	რა პროცესებია საჭირო შესაბამისი მონაცემების შესაგროვებლად?	რომელი მოძიებული მონაცემები უნდა შევიდეს ამ თავში?	როგორ უნდა მოვიღოთ დასკვნები?	საბოლოო ინფორმაცია უნდა შევ ამ თავში?
ლიტერატურის მიმოხილვის მთავარი ფუნქცია	იმ განსაზღვრებების ჩამოყალიბება, რომლებიც განასხვავებს ნაშრომისთვის რელევანტურ და არარელევანტურ კვლევებს	იმის განსაზღვრა, თუ პოტენციურად რელევანტური რომელი წყაროები უნდა შევისწავლოდეს	ღირებული და ნაკლებად ღირებული ნაშრომების დამიჯნა კრიტიკური განსაზღვრა	ვალიდური მოძიებული კვლევების სინთეზი	მნიშვნელო და ნაკლებ მნიშვნელო ინფორმაცია გამიჯნა ნაწერში

რამ შეიძლება გამოიწვიოს არასწორი დასკვნები	1. არასწორად შერჩეულმა კონცეპტებმა შეიძლება დააწიროს და დაასუსტოს დასკვნები 2. ზედაპირულმა დეტალებმა /მიდგომამ შეიძლება ბუმდოვანი გახადოს დასკვნები	1. ხელმისაწვდომი კვლევის შედეგები თვისებრივად არ ასახავს კვლევის რეალური სამიზნე ჯგუფის მახასიათებლებს. 2. ხელმისაწვდომ კვლევაში ფოკუსჯგუფის წარმომადგენლები შეიძლება არ ასახავდნენ რეალური მოსახლეობის მახასიათებლებს.	1. შეუსაბამო ფაქტორებმა შეიძლება მიგვიყვანოს არასწორ მდგარ კვლევამდე. 2. კვლევის ნაკლოვანებებმა შეიძლება არასწორ დასკვნებამდე მიგვიყვანოს	1. მოდელების გამოყენა შეიძლება იყოს არასწორი და მიგვიყვანოს არასათანადო დასკვნამდე 2. ზედაპირული მტკიცებულებები შეიძლება გამოყენებული იყოს მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების გამოსაყენად	1. მიმოხილვების პროცედურების არასათანადოდ დაცვამ შეიძლება არელევანტურ მონაცემებს მიგვიყვანოს. 2. მიმოხილვისა და კვლევის პროცედურის დაუცველობამ შეიძლება მოგვცეს მოძველებული შედეგები
--	--	--	--	--	---

სამეცნიერო ნაშრომის შესავლის მახასიათებლები

სამეცნიერო ნაშრომის შესავლის ფუნქციაა, მკითხველს მოამზადოს კონკრეტული საკვლევი საკითხის გასაცნობად და მიაწოდოს მას ინფორმაცია, რომელიც დაეხმარება ზოგადი წარმოდგენა შეექმნას ნაშრომში განხილული პრობლემატიკის შესახებ. შესავალ ნაწილში ავტორს მოეთხოვება, რომ განსაზღვროს ნაშრომის ჩარჩო, საკვლევი კონტექსტი, აგრეთვე წარმოაჩინოს საკითხის მნიშვნელობა, აქტუალობა, სიახლე და წარმოადგინოს ამ საკითხის შესახებ არსებული სამეცნიერო ცოდნა და გამოცდილება. აქვე წარმოდგენილია ნაშრომის ძირითადი მიზნები, რომლებიც ჩამოყალიბებულია ჰიპოთეზის ან საკვლევი საკითხის სახით. შესავალში წარმოჩენილია, თუ პოტენციურად როგორ შეიძლება შესასწავლი საკითხების ახსნა, გამოვლენა. სწორედ შესავალში განსაზღვრავს ავტორი თავის ნიშას, კერძოდ, გვიჩვენებს იმას, თუ არსებულ კვლევებს შორის რა ადგილს დაიკავებს მისი ნაშრომი და რა სიახლეს შემოგვთავაზებს. როგორც ვხედავთ, შესავალი მნიშვნელოვანი ნაწილია სამეცნიერო ნაშრომისა და ავტორისაგან მოითხოვს სერიოზულ და კარგად ორგანიზებულ მუშაობას.

გავითვალისწინოთ, რომ შესავალი იწყება ზოგადი მსჯელობით, ხოლო შემდეგ ვიწროვდება და დაიყვანება კონკრეტულ კვლევის საკითხებზე. ფაქტობრივად, შესავალი

ქმნის ნაშრომის ერთგვარ რუკას, რომელმაც რამდენიმე შეკითხვას უნდა გასცეს პასუხი:

- რა შევისწავლე?
- რა თვალსაზრისით იყო საკითხი მნიშვნელოვანი კვლევისთვის?
- რა ცოდნა არსებობდა ამ საკითხთან დაკავშირებით კონკრეტული კვლევის განხორციელებამდე?
- რა სიახლეებს გვთავაზობს ნაშრომი არსებული ცოდნის ახლებურად გააზრების თვალსაზრისით?
- რატომ არის აქტუალური ნაშრომში განხილული საკვლევი საკითხი?

იმისათვის, რომ შევქმნათ ამომწურავი ინფორმაციის შემცველი შესავალი, უნდა გავითვალისწინოთ სამი მნიშვნელოვანი ასპექტი:

დარწმუნდით, რომ ამომწურავად მიმოიხილავთ და აჯამებთ არსებულ კვლევებსა და ნაშრომებს თქვენთვის საინტერესო საკითხის შესახებ. სწორედ ეს მიმოხილვა ხდება ის საფუძველი, რომლის მიხედვითაც განისაზღვრება და გამოიკვეთება თქვენი საკვლევი პრობლემები.

ამავე დროს, კარგმა შესავალმა უნდა გვიჩვენოს, თუ რა თვალსაზრისით უნდა შეავსოს მკვლევარმა არსებული ცოდნა, რა წვლილი უნდა შეიტანოს საკითხის სამეცნიერო განხილვის სრულყოფასა და განვითარებაში.

შესავალმა უნდა წარმოაჩინოს, თუ რა თვალსაზრისითაა ღირებული თქვენი ნაშრომი და როგორ შეიძლება მისი გამოყენება: თეორიული, ემპირიული თუ პრაქტიკული თვალსაზრისით.

გახსოვდეთ, რომ შესავალი მნიშვნელოვანი ნაწილია, რადგან ავტორისთვის, სათაურის შემდეგ, პირველი შესაძლებლობაა, მოახდინოს მკითხველზე დადებითი შთაბეჭდილება.

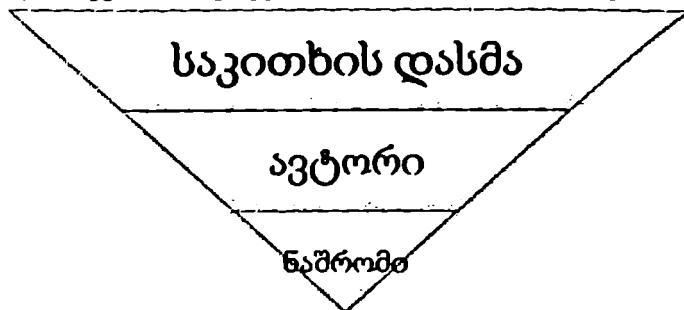
შესავლის სტრუქტურა

ქვემოთ წარმოდგენილი საკონტროლო კითხვები დაგეხმარებათ შესავლის სტრუქტურის კარგად გააზრებაში. სანამ წერის პროცესს შეუდგებოდეთ, დაფიქრდით შემდეგ შეკითხვებზე, ხოლო წერის პროცესში ეტაპობრივად გაეცით პასუხი. შესავლის სტრუქტურა ამ კითხვებზე პასუხებს წარმოადგენს:

- რას ეხება ნაშრომი?
- რატომ უნდა წაიკითხოს მკითხველმა თქვენი ნაშრომი?
- რის თქმა სურს ავტორს მკითხველისთვის (მკითხველის დარწმუნება, ახალი ცოდნის გადაცემა, ავტორის პოზიციის ჩვენება და ა. შ.)?

ფაქტობრივად, შესავალი შეგვიძლია წარმოვიდგინოთ, როგორც ამოტრიალებული სამკუთხედი, რომლის ფართო ნაწილი გვიჩვენებს საკვლევი საკითხის გაგება-გააზრების

აუცილებლობას. შემდეგ მსჯელობა უფრო ვიწროვდება და დაიყვანება თემასთან დაკავშირებულ უფრო კონკრეტულ ინფორმაციამდე, დაბოლოს, უნდა განიხილოთ თქვენი საკვლევი საკითხი და მისი პოტენციური შედეგები. ეს არის შესავლის შექმნის საყოველთაოდ მიღებული მიდგომა.

საკვლევი საკითხის განსაზღვრა:	კვლევის სფეროს/თემის განსაზღვრა; თემის ზოგადი ასპექტების გამოკვეთა; ძირითადი კვლევების მოკლე მიმოხილვა;
ავტორის ადგილის განსაზღვრა:	არსებული შეხედულებების შეფასება; არსებულ კვლევებში დარჩენილი განსახილველი საკითხების გამოკვეთა; განსახილველი საკითხის ან პრობლემის ფორმულირება; საკითხის აქტუალობის ჩვენება;
ნაშრომის ადგილის განსაზღვრა:	განსაზღვრეთ თქვენი კვლევის მიზანი; თქვენი კვლევის საკვანძო ასპექტების და მახასიათებლების გამოკვეთა; მნიშვნელოვანი შედეგების აღწერა; ნაშრომის სტრუქტურის მოკლე მიმოხილვა;

მიუხედავად იმისა, რომ შესავალი პირველი ნაწილია სამეცნიერო ნაშრომისა, აუცილებელია მისი საფუძვლიანად გადამუშავება წერის პროცესის დასრულების შემდეგაც, რათა დარწმუნდეთ, რომ ის ეფექტურად არის აგებული და მკითხველისათვის ადვილად აღსაქმელია.

საკვლევი თემის შემოსაზღვრა

უნდა გავითვალისწინოთ, რომ შესავალშივე გამოიკვეთება ის საზღვრები და ჩარჩოები, რომელთა ფარგლებშიც ავტორი ახორციელებს თავის კვლევას. ამას განსაზღვრავს ის, თუ რა კუთხით გეგმავს ავტორი ამა თუ იმ პრობლემის შესწავლას. აქ არა მარტო უნდა ვისაუბროთ ავტორისთვის საინტერესო და დასამუშავებელ ასპექტებზე, არამედ აქვე უნდა წარმოვაჩინოთ ალტერნატიული მიდგომები, რომელთა გამოყენებაც შეიძლებოდა ნაშრომში, თუმცა გარკვეული მიზეზების გამო უარი ვთქვით მათ გამოყენებაზე. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, შესავალში საკითხის მიმოხილვისას უნდა წარმოვაჩინოთ საკითხის გარშემო არსებული ყველა ტიპის სამეცნიერო ინფორმაცია ძალიან მოკლედ, რა თქმა უნდა, მათი მნიშვნელობისა და პრიორიტეტულობის გათვალისწინებით.

საკვლევი თემის შემოსაზღვრის პირველი ნაბიჯი, რასაკვირველია, არის თემის შერჩევა. საკვლევი თემის შემოსაზღვრაზე გავლენას ახდენს რამდენიმე მნიშვნელოვანი ფაქტორი:

- კვლევის მიზანი და ამოცანები
- ის ძირითადი საკვლევი საკითხები, რომლებსაც პასუხი უნდა გავცეთ ძირითად ნაშრომში
- კვლევის ინტერესის ობიექტები
- სხვადასხვა ფაქტორი და მახასიათებლები, რომლებიც ნაშრომში იქნება შესწავლილი
- კვლევის მეთოდები
- ალტერნატიული მოსაზრებები

თითოეული მათგანის დეტალური განხილვის გარდა, ავტორი უნდა შეეხოს იმ საკითხებს, რომლებიც ზოგადად უკავშირდება კვლევას, თუმცა მისი კვლევის მიზანს მიმდინარე ეტაპზე არ წარმოადგენს. ასეთი საკითხი შეიძლება ირიბად უკავშირდებოდეს თქვენს კვლევას ან იქცეს სამომავლო კვლევის საგნად. თუმცა, სამომავლო კვლევის პერსპექტივები უფრო ვრცლად განიხილება დასკვნით ნაწილში.

კვლევის მიზანი:

კვლევის მიზანს განსაზღვრავს ავტორის გადაწყვეტილება იმის შესახებ, თუ რა საკითხების შესწავლასა და დამუშავებას აპირებს ავტორი თავის ნაშრომში.

კვლევის ამოცანები:

კვლევის ამოცანებს განსაზღვრავს ის, თუ როგორ აპირებს ავტორი მიზნის მიღწევას, რა გზებითა და საშუალებებით, ასევე, რა ეტაპების გავლა მოუწევს მას კვლევის პროცესში.

შესავალში სასურველია ავტორმა ისაუბროს, ასევე, კვლევისას წარმოქმნილ სირთულეებსა და მათ მიზეზებზე.

როგორ იგება შესავალი?

თქვენს შესავალში ცხადად და ნათლად უნდა იყოს წარმოდგენილი და ნაჩვენები კვლევის სფერო. ამისთვის სასურველია დასაწყისშივე გამოიყენოთ საკვანძო სიტყვები, რაც დაგეხმარებათ, არ ასცდეთ საკვლევ სფეროსა და საკვლევ საკითხს და არ გადახვიდეთ მეორეხარისხოვან და ნაკლებად მნიშვნელოვანი ინფორმაციის განხილვაზე.

შექმენით საკითხის შესწავლის მდგომარეობის სრული სურათი, რისთვისაც აუცილებელია საკითხთან დაკავშირებული რელევანტური სამეცნიერო ლიტერატურის მოკლე და დაბალანსებული მიმოხილვა. ეს მკითხველს ეხმარება, სრული წარმოდგენა შეექმნას ზოგადად საკითხზე და, ამავე დროს, ნათლად გაიაზროს, თუ რა იყო გაკეთებული თქვენს კვლევამდე და რამდენად არის მნიშვნელოვანი თქვენი ნაშრომი. რა თქმა უნდა, შესავალში საკითხის მიმოხილვა ვერ იქნება ძალიან ვრცელი, აქ უბრალოდ სახელდება ძირითადი ავტორები და მათ მიერ მიღებული შედეგები, ხოლო ამ ნაშრომების ამომწურავ და ვრცელ არგუმენტირებულ მიმოხილვასა და ავტორის მიერ გაკეთებულ შეფასებებს ცალკე ადგილი უნდა დაეთმოს.

შესავალში ეცადეთ წამოაყენოთ ჰიპოთეზა, რომელსაც შემდგომ დაამტკიცებთ ან უარყოფთ.

შესავალში ავტორმა უნდა წარმოაჩინოს, ასევე, ის, თუ რატომ შეარჩია მან ესა თუ ის საკითხი საკვლევად და დასამუშავებლად, რა წინაპირობები უძღოდა მას და რა შედეგების მიღებას ვარაუდობს.

შესავალში უნდა დავასაბუთოთ კავშირი ჩვენსა და სამეცნიერო ლიტერატურაში არსებულ მიდგომებს შორის. ასევე, უნდა გამოვკვეთოთ კავშირი გამოყენებულ მეთოდებსა და საკვლევ საკითხებს შორის.

შესავალი ისე უნდა იყოს აგებული, რომ მკითხველი დააინტერესოს და მიიზიდოს მისი ყურადღება.

გაითვალისწინეთ, რომ შესავალში შეიძლება დაეთმოს ადგილი კვლევის მეთოდებსა და შეზღუდვებზე საუბარს. თუმცა, კვლევის მეთოდებს შეიძლება ცალკე თავი ან ქვეთავი დაეთმოს, ხოლო შეზღუდვებზე საუბარი შესაძლებელია დასკვნით ნაწილშიც. უფრო ვრცლად, კვლევის შეზღუდვების ნაწილის შექმნაზე წიგნის მომდევნო თავში ვისაუბრებთ.

რჩევები

- კარგად ჩამოყალიბებული შესავლის გარეშე მკითხველს გაუჭირდება, გაიგოს ჩვენი სათქმელი. დასაწყისშივე

უნდა იყოს წარმოდგენილი ძირითადი იდეა, რომლის გარშემოც იქნება საუბარი ნაშრომში.

- ბევრი სპეციალისტი გვიჩვენებს, რომ შესავალი ან ნაშრომის დასრულების შემდეგ დავეწეროთ ან თავიდან გადავამუშაოთ, რათა დავრწმუნდეთ, რომ შესავალი ნაწილი ზედმიწევნით ასახავს ჩვენს სათქმელს. თუ კვლევის გეგმა სწორად გვაქვს ჩამოყალიბებული, ამის გაკეთება უფრო გაგვიადვილდება.
- შესავალი უნდა დავიწყოთ იმ წინადადებებით, რომლებიც უშუალოდ წარმოგვიდგენს სათქმელს. გახსოვდეთ, რომ შესავალი არ უნდა იყოს გადატვირთული ზედმეტი დეტალური ინფორმაციით, რადგან ამ ინფორმაციის ადგილი ძირითად ნაწილშია.
- შესავლის მოცულობა დამოკიდებულია ნაშრომის მოცულობასა და სირთულეზე. სამეცნიერო სტატიისათვის შესავალი უნდა იყოს, სულ მცირე 1-1.5 გვერდი.
- შესავალი არ უნდა იყოს ზედმეტად გრძელი. გაითვალისწინეთ, რომ ზედმეტად ვრცელი შესავალი არაეფექტურია.
- შესავალი ლოგიკურად უნდა იყოს აგებული და უნდა დასრულდეს საკვლევი საკითხის დასმით ან ჰიპოთეზის წამოყენებით, რაც საშუალებას მისცემს მკითხველს, ზუსტად იცოდეს, რა არის თქვენი კვლევის მიზანი და რას უნდა მოელოდეს ამ ნაშრომისაგან.

- გარდა ამისა, ძირითადი მსჯელობა და დასკვნები სწორედ შესავალში დასმულ საკითხებს უნდა მიემართებოდეს.
- ეცადეთ, არ დაიწყოთ სამეცნიერო ნაშრომის შესავალი შემდეგი ფრაზებით: „წინამდებარე ნაშრომში განხილულია“, „ნაშრომი ეხება“. უმჯობესია, დაიწყოთ საკითხის დასმით, მიმოხილვითა და აღწერით.

წარმოგიდგენთ შესავლის ნიმუშს. ცხრილის მარცხენა სვეტში მოცემულია შესავლის მაგალითი, ხოლო მარჯვენა მხარეს - მისი მახასიათებლები. ყურადღებით დააკვირდით ტექსტს და იმსჯელეთ, თუ რამდენად ეფექტურადაა აგებული შესავალი ნაწილი და რამდენად პასუხობს წიგნის ამ თავში განხილულ მოთხოვნებსა და აკადემიური წერის პრინციპებს. ნაშრომის თემაა: „ცრუ მეგობრების“ პრობლემა ქართული და ინგლისური ენების მაგალითზე.

სამეცნიერო ლიტერატურაში აღიარებულია, რომ ენის შესწავლის პროცესში ერთ-ერთი ყველაზე რთულად დასაძლევია ამოცანა და ერთ-ერთი სერიოზული ხელისშემშლელი ფაქტორი ცრუ მეგობრების პრობლემაა. “ორი (ან ორზე მეტი) უცხო ენის მიჯნაზე სემანტიკურად განსხვავებული, მაგრამ ბგერითი თუ გრაფიკული მსგავსების ან იგივეობის საფუძველზე „ლექსიკური	საკვლევი საკითხის განსაზღვრა: კვლევის სფეროს/თემის განსაზღვრა; თემის ზოგადი ასპექტების გამოკვეთა; ძირითადი
---	--

ატრაქციით“ შეწყვილებული ლექსემები ხშირად ერთი შეხედვით დაუძლეველ უხერხულობას და გაუგებრობასაც კი ქმნიან როგორც თარგმნის, ისე უცხო ენის სწავლების პროცესში“ (აბაშიძე, : 34). მიჩნეულია, რომ ცრუ მეგობრების პრობლემის საფუძველი ენობრივი და კულტურული გავლენის არსებობაა და მას საფუძველი ეყრება მონათესავე ენების კონტაქტის შემთხვევაში. სამეცნიერო ლიტერატურაში გამოთქმულია მოსაზრება, რომ ცრუ მეგობრების ხმარება და ამით გამოწვეული პრობლემები ნაკლებად მოსალოდნელია ორი არამონათესავე ენის შემთხვევაში, რადგან შემსწავლელი ნაკლებად ელოდება ამ ორ განსხვავებულ ენას შორის შესაძლო კორელაციებს (რუფუსი, გოუსი და სხვ. 2004 : 799). თუმცა, თანამედროვე გლობალურ სამყაროში ცრუ მეგობრების გავრცელება სცილდება მხოლოდ მონათესავე ენათა არეალს და არაერთი ენის სპეციალისტისა და ლექსიკოგრაფის თავსატეხს წარმოადგენს. სამეცნიერო ლიტერატურაში, ასევე, განსხვავებული მოსაზრებებია გამოთქმული საკუთრივ ცრუ მეგობრების ფენომენის შესახებ. თუმცა მანამდე გასათვალისწინებელია კოგნიტივის არსებობაც. ტრადიციულად, კოგნიტებს განმარტავენ როგორც ლინგვისტურ

კვლევების მოკლე მიმოხილვა;

ფორმებს, რომლებიც ისტორიულად იმავე წყაროდან წარმოიშვა (კრისტალი, 1997 : 67). ერთი შეხედვით, კოგნიტები უნდა მომდინარეობდეს მონათესავე ენებიდან, მაგრამ მათი გავრცელებაც ხდება სესხების გზით (იაილაგი, არგინვაევი, 2014 : 60). კოგნიტები, რომლებსაც „ნამდვილ მეგობრებს“ უწოდებენ, არის სიტყვათა წყვილი, რომელთაც, გარდა ომონიმური კავშირისა, აქვთ საერთო მნიშვნელობაც. მათგან განსხვავებით კი „ცრუ მეგობრები“ არის ლექსემები, რომელთაც ორ სამიზნე ენაში აქვთ საერთო ფორმა და განსხვავებული მნიშვნელობა. მკვლევრები გამოყოფენ ცრუ მეგობრების ორი ტიპს: სრული და ნაწილობრივი ცრუ მეგობრები. სრული ცრუ მეგობრების შემთხვევაში პირველი და მეორე ენების საზიარო ფორმას აქვს აბსოლუტურად განსხვავებული მნიშვნელობები, ხოლო ნაწილობრივი ცრუ მეგობრები გულისხმობს იმას, რომ ორივე ენაში ფიქსირდება როგორც საერთო, ისე განსხვავებული მნიშვნელობები. მაგალითად: სიტყვა კონცერტი ქართულში ნიშნავს მუსიკალურ წარმოდგენას, იგივე მნიშვნელობა აქვს ამ სიტყვას ინგლისურ ენაშიც. თუმცა ინგლისურში ამ სიტყვას აქვს კიდევ ერთი განსხვავებული მნიშვნელობა შემდეგ შესიტყვებაში: being in concert with

somebody/something, რაც ნიშნავს ვინმესთან ერთად მუშაობას (იაილაგი, არგინვაევი, 2014 : 61). განსხვავებული მიდგომით, „ცრუ მეგობრები“ იყოფა სამ ჯგუფად: პირველი კატეგორია არის ე. წ. სეგრეგაცია, რომელშიც გაერთიანებული წყვილები ატარებენ აბსოლუტურად განსხვავებულ მნიშვნელობებს. მეორე ჯგუფში ლექსიკურ წყვილებს აქვთ როგორც გადამკვეთი, ისე განსხვავებული მნიშვნელობები. დაბოლოს, მესამე ჯგუფში, რომელსაც ინკლუზიური ჯგუფიც ეწოდება, მოთავსებული ლექსიკურ ერთეულებიდან ერთ-ერთი იღებს მეორე სიტყვის ყველა მნიშვნელობას და იძენს კიდევ ერთ დამატებით შინაარსს (ო'ნილი, კასანოვასი 1997 : 110).

უცხო/მეორე ენის შესწავლის პროცესში ცრუ მეგობრების გააქტიურებას უწყობს ხელს შემსწავლელის მიერ პირდაპირი ენობრივი და კულტურული ტრანსფერი, რომელიც ამ შემთხვევაში ნეგატიურ როლს თამაშობს. შეიძლება ითქვას, რომ „შემსწავლელები ეყრდნობიან აღნიშნული სიტყვების საერთო კოგნიტურ ბაზაში, ხშირ შემთხვევაში ეროვნულ დისკურსში დაფიქსირებულ მნიშვნელობებს, რასაც ისინი კონცეპტების არაადეკვატურ არაზუსტ თარგმნამდე მიჰყავთ (გვარიშვილი 2011 : 53).

საკითხის აქტუალობა: ქართულში, ისევე როგორც სხვა ენებში, რომლებსაც მჭიდრო კავშირი აქვთ სხვადასხვა ენასთან და სიტყვათა სესხება ცოცხალი პროცესია, ენის სწავლებისა და გამოყენების პროცესში ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრობლემას წარმოადგენს „ცრუ მეგობრების“ საკითხი. მართალია, ქართულში ცალკეული ნაშრომები ეძღვნება ამ საკითხს, თუმცა ამ პრობლემას განიხილავს ევროპული ენების სწავლების კონტექსტში ქართულენოვან შემსწავლელებთან, ხოლო უშუალოდ ქართულ ენაში ამგვარი ლექსიკური ერთეულები ჯერჯერობით არ არის გამოვლენილი და აღნუსხული. სიტყვები, რომლებიც „ცრუ მეგობრების“ როლს ასრულებენ მეორე ენის შემსწავლელებისათვის, ენის ლექსიკური ფონდის შემადგენელი ნაწილია. ამდენად, მათი შესწავლის გარეშე ენის ლექსიკის ცოდნა არასრულყოფილია. გასათვალისწინებელია, რომ თუკი მეორე ენის შემსწავლელმა არ იცის ამ სიტყვების ზუსტი მნიშვნელობა, ხშირად მას არასწორად ესმის გაგებული, რაც, ბუნებრივია, კომუნიკაციის შემაფერხებელი ფაქტორი შეიძლება გახდეს. ცნობილია, რომ	ავტორის ადგილის განსაზღვრა: არსებული შეხედულებების შეფასება; არსებულ კვლევებში დარჩენილი განსახილველი საკითხების გამოკვეთა; განსახილველი საკითხის ან პრობლემის ფორმულირება; საკითხის აქტუალობის ჩვენება.
--	---

სიტყვის, ლექსიკური ერთეულის სწავლებაში არ მოიაზრება მხოლოდ და მხოლოდ მისი მნიშვნელობის და/ან შემსწავლელის მშობლიურ/ინსტრუქციის ენაზე თარგმანის უნარი. „სიტყვის ცოდნაში იგულისხმება მისი წერილობითი და სიტყვიერი გამოყენების უნარი; მასთან აზრობრივად დაკავშირებული სიტყვებისა და კოლოკაციების მოდელების ცოდნა. მისი სინტაქსური, პრაგმატული და დისკურსული მოდელების ცოდნა. ეს ნიშნავს მის აქტიურ და პროდუქტიულ, ასევე რეცეფციულ ცოდნას“ (კარტერი, მაკკარტერი 1991: 43). სწორედ ამ მიდგომას უნდა დაეყრდნოს მასწავლებელი „ცრუ მეგობრების“ სწავლებისას. ნაშრომში განხილულია „ცრუ მეგობრების“ გამოყენების შემთხვევები ლექსიკურ (კონოტაციურ) დონეზე, პრაგმატულ დონეზე და კოლოკაციების შემთხვევაში.

ასეთებად შეიძლება გამოდგეს:

ლექსიკურ ერთეულთან დაკავშირებული კონოტაციური მნიშვნელობები

მეორე ენის შემსწავლელისათვის, ზოგადად, ლექსიკურ ერთეულთა კონოტაციის

იდენტიფიცირება რთული ამოცანაა. „ცრუ მეგობრების“ შემთხვევაში კი შეცდომის საფრთხე კიდევ უფრო იზრდება, რადგან შემსწავლელი საკუთარი ენიდან აკეთებს ტრანსფერს (უარყოფითი ტრანსფერი) და ხშირად სწორედ ეს ხდება ამგვარი შეცდომის საფუძველი. მაგალითად, განვიხილოთ შემდეგი წინადადება: მისმა პათეტიკურმა სიტყვამ მსმენელი ვერ დააინტერესა. „Pathetic“ ინგლისურად ნიშნავს საწყალს, საცოდავს და დენოტაცია, ხოლო ქართულში პათეტიკური ნიშნავს მაღალფარდოვანს და უარყოფითი კონოტაციის მატარებელია. ამდენად, ეს სიტყვა პოტენციური შეცდომის რისკგზუფში შედის. ასეთივეა „ბიუროკრატია“. ქართულ ენაში ბიუროკრატია განიმარტება, როგორც „მართველობის სისტემა, რომელიც ბიუროკრატიულ ფორმალობაზეა დაფუძნებული; როდესაც არსობრივს ფორმალიზმი სჭარბობს“ (ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი), ინგლისური ენაში კი ეს ლექსიკური ერთეული შემდეგნაირადაა განმარტებული „a : a body of nonelective government officials; b : an administrative policy-making group. 2 : government characterized by specialization of functions, adherence to fixed rules, and a hierarchy of authority. 3 : a system of administration marked by officialism, red tape,

and proliferation" (ინგლისური ენის
განმარტებითი ლექსიკონი
[https://www.merriam-](https://www.merriam-webster.com/dictionary/bureaucracy)
[webster.com/dictionary/bureaucracy](https://www.merriam-webster.com/dictionary/bureaucracy)).

Bureaucracy ინგლისურ ენაში
ადმინისტრაციულ მმართველობას
აღნიშნავს და, ქართული ენისაგან
განსხვავებით, არ შეიცავს უარყოფით
კონოტაციას.

ანალოგიური ვითარება გვაქვს სიტყვა
კარიერისტის შემთხვევაშიც. ქართულში ის
შემდეგნაირადაა განმარტებული: „ადამიანი,
რომელსაც ახასიათებს კარიერიზმი, – დაწი-
ნაურების, წარჩინების მამიებელი“
(ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი
და მხოლოდ და მხოლოდ უარყოფითი
კონოტაცია აქვს. მაგალითად, ქართული
ენის ეროვნულ კორპუსში „კარიერისტის“
გამოყენების 61 შემთხვევიდან ყველას
უარყოფითი კონტექსტი აქვს. ამდენად,
შემსწავლელები გაიაზრებენ, რომ
ნეიტრალური ან დადებითი შინაარსის
გადმოსაცემად ამ სიტყვის გამოყენება
ქართულ ენაში მიუღებელია, განსხვავებით
ინგლისურისაგან, სადაც მისი შემდეგი
განმარტება გვხვდება: „Careerist -- a person
who follows a career. a person who pursues a
policy or attitude of careerism.“ (ინგლისური

ენის განმარტებითი ელექტრონული
ლექსიკონი [http://www.dictionary.com/
browse/careerist](http://www.dictionary.com/browse/careerist)).

სიტყვის პრაგმატული გამოყენება

ზოგადად, პრაგმატიკის საკითხი უცხო
ენის შესწავლის პროცესში ერთ-ერთი
არსებითი უბანია, რომელსაც კლასიკური
ტიპის სახელმძღვანელოებში სათანადო
ყურადღება არ ეთმობა. სინამდვილეში კი
მისი როლი საკმაოდ მნიშვნელოვანია ენის
გამოყენების პროცესში. აქაც, როგორც წინა
შემთხვევაში, გასათვალისწინებელია, რომ
„ცრუ მეგობრები“ ზრდის შეცდომების
ალბათობას. ამდენად, მნიშვნელობის და
მისი ადეკვატურად გამოყენების სტრატე-
გიების სწავლება აქაც ამოსავალი უნდა
იყოს. სტუდენტს ამომწურავი ინფორმაცია
უნდა ჰქონდეს სიტყვის ფორმალურობა-
არაფორმალურობის შესახებ, რა სიტუაციაში
გამოიყენება ის და შემთხვევაშია
დაუშვებელი მისი გამოყენება ქართულ
სოციალურ სივრცეში. ამ თვალსაზრისით
საშუალო და მაღალი დონის შემსწავ-
ლელებისათვის ეფექტურია ნაციონალური
კორპუსით ხელმძღვანელობა. განვიხილოთ
სიტყვა პრეზერვატივი. გარდა იმისა, რომ
ინგლისურში ამ სიტყვას არა აქვს Condom-ის
მნიშვნელობა, სტუდენტებმა უნდა

გაიაზრონ, რა გარემოში, რა ტიპის სოციალურ ინტერაქციაშია მისი გამოყენება მისაღები და რა შემთხვევაში აჯობებს მისი ჩანაცვლება ჩასახვის საწინააღმდეგო საშუალებით ან კონტრაცეფციით.

კოლოკაცია

განვიხილოთ რამდენიმე მაგალითი. ქართულ ენაში „დელიკატური“ შემდეგნაირად განიმარტება: „1. თავაზიანი, ზრდილობიანი. დელიკატური საქციელი. 2. ისეთი, რაც ფრთხილსა და წინდახედულ მოპყრობას, სათუთ ქცევას მოითხოვს დელიკატური საკითხი“ (<http://www.ena.ge/explanatory-online>), ხოლო დელიკატური ფერი ან კონსტრუქცია შეცდომაა.

სიტყვა გალანტური, ინგლისურისაგან განსხვავებით, სადაც გალანტურს რამდენიმე მნიშვნელობა აქვს: adjective (of a person or their behaviour) brave; heroic; Grand or impressive (of a man); charmingly attentive and chivalrous to women (ინგლისური ენის ოქსფორდის ლექსიკონი), ქართულში მხოლოდ ერთი, თავაზიანი მამაკაცის საქციელის, ფუნქციითაა რეალიზებული. ამდენად, მოულოდნელი არ ყოფილა, როდესაც შემსწავლელებმა დასაშვებად მიიჩნიეს ისეთი კოლოკაციები, რომლებიც შევთავაზეთ ინგლისური ენის მონაცემების

მიხედვით: გალანტური მცდელობა <i>gallant attempt</i>. გალანტური ძალისხმევა <i>gallant effort</i>. გალანტური მოგზაურობა <i>gallant voyage</i>¹. აქ წარმოდგენილი მწირი მაგალითებიც მოწმობს, რომ პოტენციური შეცდომების არეები საკმაოდ ფართოა და მასწავლებლის რეაგირებას მოითხოვს.	
კვლევის მიზანი: წინამდებარე ნაშრომის მიზანია ქართული და ინგლისური ენებისათვის საერთო ცრუ მეგობრების გამოვლენა და აღწერა; ამ თვალსაზრისით ქართული ენის შემსწავლელების წინაშე არსებული სირთულეების შესწავლა. ნაშრომში, ასევე, მოცემულია მცდელობა, შეიქმნას პრაქტიკული მითითებები მასწავლებლებისათვის, რომელთა გამოყენებაც შესაძლებელია ქართულის, როგორც უცხო ენის, საშუალო და მაღალი დონის შემსწავლელებთან „ცრუ მეგობრების“ სწავლებასთან დაკავშირებული სირთულეების დასაძლევად. ამ მიზნით წარმოდგენილია კონკრეტული სავარჯიშოები და კონკრეტული აქტივობები,	ნაშრომის ადგილის განსაზღვრა: კვლევის მიზანი; თქვენი კვლევის საკვანძო ასპექტების და მახასიათებლების გამოკვეთა; მნიშვნელოვანი შედეგების აღწერა; ნაშრომის სტრუქტურის მოკლე მიმოხილვა;

რომელთა გამოყენებაც შეუძლია ქართული ენის მასწავლებელს სასწავლო პროცესში. ნაშრომის ბოლოს კი შემოთავაზებულია ქართული ენის ლექსიკურ ფონდში არსებული „ერუ მეგობრების“ მცირე ლექსიკონი, რომელშიც თითოეულ ქართულ ერთეულს ახლავს მცდარი და შესაბამისი სწორი თარგმანები ინგლისურ ენაზე.

კვლევის მეთოდები:

კვლევის მიზნების მისაღწევად გამოყენებულია შემდეგი მეთოდები: ექსპერიმენტი, მასწავლებლის პირადი დაკვირვება, ანალიზი, აგრეთვე, კორპუსული მეთოდი.

კვლევის შეზღუდვები:

ნაშრომში, ერუ მეგობრები არ არის დახარისხებული ჯგუფების მიხედვით, წარმოდგენილია მხოლოდ ანბანთრიგზე ლექსიკონის პრინციპით. კვლევის სანდოობისა და უფრო საფუძვლიანი ანალიზისათვის უმჯობესი იქნებოდა უფრო ფართო ფოკუსჯგუფთან მუშაობა.

კვლევის შეზღუდვები

კვლევის შეზღუდვები (limitations) არის ის მახასიათებლები და გარემოებები, რომლებიც ხელს უშლის კვლევის შედეგების სრულყოფილად მიღებასა და გაანალიზებას. ეს არის ხელის შემშლელი ფაქტორები, რომლებიც წარმოიქმნება კვლევის პროცესში და ავტორის კონტროლის მიღმაა. უნდა აღინიშნოს, რომ, როგორც წესი, ამ ტიპის დაბრკოლებები გვხვდება ნებისმიერ სამეცნიერო კვლევის განხორციელების პროცესში.

აკადემიური წერის პრინციპების მიხედვით, ავტორმა აუცილებლად უნდა გაამახვილოს ყურადღება იმ შეზღუდვებზე და მოკლედ აღწეროს ისინი სამეცნიერო ნაშრომში.

გთავაზობთ იმ პოტენციურ შეზღუდვათა ჩამონათვალს, რომლებიც მკვლევარმა უნდა გაითვალისწინოს თავისი კვლევის პროცესში.

პირველ ჯგუფში ერთიანდება კვლევის მეთოდებთან დაკავშირებული დაბრკოლებები.

პოტენციური შეზღუდვები კვლევის მეთოდებთან დაკავშირებით

კვლევის ობიექტთა მოცულობა/რაოდენობა - გაითვალისწინეთ, რომ თუ საკვლევ ობიექტთა მოცულობა/რაოდენობა ძალიან მცირეა, მიღებული შედეგების სანდოობა ეჭვქვეშ დგება, რადგან მათი განზოგადება

ნაკლებად სარწმუნოა, ვინაიდან ნაკლებად ასახავს რეალურ შედეგებს. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია რაოდენობრივი კვლევის შემთხვევაში.

სანდო/ხელმისაწვდომი მონაცემების სიმცირე - ამ შემთხვევაში მცირდება კვლევის მასშტაბი. ამ დროს რთულდება მნიშვნელოვანი კავშირის გამოვლენა სხვადასხვა მონაცემს შორის.

საკვლევ საკითხთან დაკავშირებული სამეცნიერო ლიტერატურის სიმცირე - როგორც ცნობილია, სამეცნიერო ნაშრომის შექმნისას არსებითი მნიშვნელობა აქვს საკითხის გარშემო არსებული სამეცნიერო ლიტერატურის მიმოხილვასა და ანალიზს, რაც ავტორს საშუალებას აძლევს, ნათლად გამოკვეთოს თავისი საკვლევი პრობლემატიკა და დაიკავოს თავისი ნიშა ამ კონტექსტში. ხშირად ავტორს შეიძლება მოეჩვენოს, რომ საკვლევი საკითხი ნაკლებადაა შესწავლილი. ამ შემთხვევაში აუცილებელია, რომ მკვლევარმა სიღრმისეულად მოიძიოს სამეცნიერო ლიტერატურა და გაიაროს კონსულტაცია იმ სპეციალისტებთან, რომლებიც ამ კონკრეტულ ან მასთან დაკავშირებულ საკითხებზე მუშაობენ. მაგრამ თუკი ამ სფეროში რეალურად მცირე რაოდენობის კვლევა არსებობს, აუცილებლად უნდა აღნიშნოს ავტორმა.

მონაცემთა შეგროვება - ხანდახან მკვლევარი დგება ფაქტის წინაშე, რომ ის გზები, რომლებსაც იყენებს მასალის შეგროვებისას, არ არის ეფექტური. მაგალითად, კითხვარში არ იქნა გათვალისწინებული ის შეკითხვა, რომელიც შეიძლება მნიშვნელოვანი ყოფილიყო საკითხის გაანალიზე-

ბისტვის. ამის თავიდან ასაცილებლად წინასწარ უნდა შევისწავლოთ ყველა პოტენციური რისკი, ჩამოვაყალიბოთ კვლევის მიზნები და პოტენციური შედეგები და მხოლოდ ამის შემდეგ დავიწყოთ მონაცემთა შევსება საჭირო ინფორმაციით.

მკვლევრის მიერ შეგროვებული მონაცემები - გარდა მასალის მოგროვების სხვა ხერხებისა, მნიშვნელოვანია ავტორის პირადი დაკვირვებისა და შეგროვებული მასალის გამოყენება. თუმცა, არსებობს რამდენიმე რისკფაქტორი, რომლებიც მკვლევარმა უნდა გაითვალისწინოს. მაგალითად, შერჩევითი მეხსიერება. შესაძლოა, ინფორმატორს ან ცდის პირს არ ახსოვდეს ზუსტად ან სრულყოფილად თქვენთვის საჭირო მონაცემი ან მოგაწოდოთ კონტექსტიდან ამოგლეჯილად. ამ დროს ერთსა და იმავე საკითხზე სხვადასხვა ტიპის კითხვა სხვადასხვა კუთხიდან უნდა დასვას მკვლევარმა, რომ მაქსიმალურად ამომწურავი ინფორმაცია მიიღოს. ასევე, არ დაეყრდნოს ინფორმატორთა ან ცდის პირთა მცირე ჯგუფს და რაც შეიძლება ბევრი ადამიანი გამოკითხოს მაქსიმალურად სრულყოფილი სურათის მისაღებად.

პოტენციური შეზღუდვები მკვლევრისათვის

ხელმისაწვდომობა - თუ კვლევის პროცესში მასალის შეგროვებისას დამოკიდებული ხართ სხვა ადამიანებზე,

ორგანიზაციებზე ან დოკუმენტებზე, გარკვეულ შემთხვევაში სხვადასხვა მიზეზის გამო მათზე წვდომა შესაძლოა შეზღუდული იყოს. ეს მიზეზები აუცილებლად უნდა აღიწეროს და განიმარტოს თქვენს კვლევაში.

დროის ფაქტორის გავლენა კვლევაზე - ზოგიერთი საკვლევი საკითხი საჭიროებს ზედმეტად ხანგრძლივ კვლევის პერიოდს. თუ დროში შეზღუდული ხარტ (მაგალითად, სამეცნიერო სტატიაზე ან დისერტაციაზე მუშაობისას), შეარჩიეთ ისეთი საკითხი, რომლის შესწავლა და დამუშავება თქვენთვის გამოყოფილი დროის მონაკვეთში რეალისტურია.

კულტურული ან სხვა ტიპის ზეგავლენა მკვლევარზე - ცნობილია, რომ ხშირად პიროვნება, ადგილი ან დრო განიხილება მიკერძოებულად, მკვლევრის კულტურული გამოცდილებისა და მიკუთვნებულობის გავლენით. ნაშრომის რედაქტირების დროს ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით ფრთხილად იყავით. განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციეთ შეფასებებსა და განსჯას.

ენობრივი კომპეტენცია - თუ შეისწავლით რომელიმე ენობრივ ჯგუფთან დაკავშირებულ საკითხებს, სასურველია სამიზნე ჯგუფის ენის ცოდნა. თუ ეს ენა არ იცით, ეს უკვე კვლევის შეზღუდვას წარმოადგენს და ამის შესახებ აუცილებლად უნდა მიუთითოთ ნაშრომში და აღწეროთ, რა გზით მოაგვარეთ ეს პრობლემა.

როგორც წესი, შეზღუდვების შესახებ ინფორმაცია განთავსებულია ნაშრომის დასაწყისშივე, ძირითადი ნაწილის დისკუსიის დაწყებამდე, შესავალ ნაწილში. თუ ეს

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, შეიძლება მოკლედ დასკვნაშიც გამოვრდეს.

თუ თქვენს კვლევაში არსებობს სერიოზული შეზღუდვები, ახსენით, რომ ეს არის საკითხის დასმა, ახსნა-განმარტებითი ნაშრომი ან წინასწარი კვლევა, რომელიც საფუძვლად დაედება შემდგომ სიღრმისეულ შესწავლას. აქვე აღნიშნეთ მიზეზები, თუ რატომ იჩინა თავი შეზღუდვებმა, რომელთა გადალახვაც კვლევის პროცესში შეუძლებელი აღმოჩნდა. ერთ-ერთი ასეთი შეზღუდვა, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, შეიძლება იყოს მასალის სრულყოფილად მოძიება.

გამოსაკითხ პირთა/ინფორმატორთა რაოდენობა. მაგალითად, თუ მკვლევარი მუშაობს სპეციფიკურ ან მტკივნეულ, პრობლემურ საკითხზე, რთულია სათანადო ფოკუსჯგუფის შეკრება, ხოლო ინფორმატორთა მცირე რაოდენობა არ იძლევა სათანადო შედეგებს. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ მეთოდოლოგიური ჩარჩო გამართულია, ინფორმატორთა რაოდენობაც საკმარისია, მაგრამ ინფორმატორებზე ხელი მიგიწვდებათ მხოლოდ ერთ კონკრეტულ რეგიონში და არა ფართო არეალში, შედეგები არ მოგცემთ სრულყოფილად განზოგადების საშუალებას.

ავტორები ზოგჯერ თავიანთ ნაშრომებში თავს არიდებენ შეზღუდვებზე საუბარს, რადგან ფიქრობენ, რომ ამით ნაშრომის სუსტ მხარეებზე გაამახვილებენ მკითხველთა ყურადღებას. სინამდვილეში, შეზღუდვები კვლევის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნაწილია, მთავარია მათი დასაბუთება და სათანადო აღწერა.

მაგალითად, თუ სწავლობთ ხავერდოვან რევოლუციას ერთ რომელიმე კონკრეტულ ქვეყანაში, შედეგები შეიძლება საინტერესო და მნიშვნელოვანი იყოს, მაგრამ მათი განზოგადება სხვა ქვეყნებისათვის არ იქნება რელევანტური, ამიტომ ეს ავტორმა აუცილებლად უნდა შეიტანოს შეზღუდვების ქვეთავში, როგორც ერთ-ერთი შეზღუდვა.

გასათვალისწინებელია, რომ თუ მკვლევრის შესწავლის ობიექტი არის საკითხი, რომელიც სიახლეა და ნაკლებად ან საერთოდ არ არის შესწავლილი, შეზღუდვების რაოდენობა ამ შემთხვევაში იზრდება, რადგან, როგორც წესი, ასეთ დროს ბევრი შეზღუდვა იჩენს ხოლმე თავს.

სამეცნიერო კვლევაში (მათ შორის დისერტაციაში) სასურველია შეზღუდვების წერის დროს სამ ასპექტზე გაგამახვილოთ ყურადღება.

კვლევის შეზღუდვების გამოვლენა. პირველი ნაბიჯი არის კვლევის შეზღუდვების გამოვლენა და განსაზღვრა და მათი მნიშვნელობის იდენტიფიცირება. ეს ნაწილი ფორმულირებული უნდა იყოს ზედმიწევნით ცხადად და ობიექტურად.

რა თქმა უნდა, თქვენს კვლევაში ბევრი სხვადასხვა ტიპის შეზღუდვა შეიძლება არსებობდეს, თუმცა ყველა მათგანის გამოწვევლილვით ანალიზი არ არის აუცილებელი, ყურადღება უნდა გავამახვილოთ მხოლოდ იმ შეზღუდვებზე, რომლებიც აისახება კვლევის შედეგების ხარისხზე და რომლებიც დაბრკოლებას გიქმნით, გაცვით ამომწურავი პასუხი საკვლევ საკითხზე. სადისერტაციო ნაშრომისათვის ამ ეტაპზე რეკომენდებულია 200-500 სიტყვის გამოყენება, ხოლო სტატიის შემთხვევაში სიტყვათა რაოდენობა ნაკლები იქნება. საბოლოოდ, ეს ნაწილი კვლევის შეზღუდვების ქვეთავის 10-20 %-ს უნდა წარმოადგენდეს.

შემდეგი ეტაპი არის გამოვლენილი შეზღუდვების სიღრმისეული ანალიზი და დასაბუთება იმისა, თუ რატომ გადადგით კონკრეტული ნაბიჯები კვლევისას, ამ შეზღუდვების მიუხედავად. ამ ეტაპზე აქცენტი უნდა გაკეთდეს შეზღუდვების ბუნების ახსნა-განმარტებაზე. მისი მიზანია, რომ ხაზი გაუსვას კვლევის სპეციფიკურობას. მაგალითად, რაოდენობრივი კვლევის შემთხვევაში მნიშვნელოვანია საკვლევ ობიექტთა რაოდენობასთან დაკავშირებული შეზღუდვის აღნიშვნა. ამით ხაზს უსვამთ, რომ განზოგადება რთულია, რადგან არა ფლობთ სათანადო რაოდენობით მასალას. თუკი უნივერსიტეტში სტუდენტთა რაოდენობა 20000-ია, ხოლო თქვენ გამოიკითხეთ მხოლოდ 400 სტუდენტი, ეს მონაცემი არ არის საკმარისი ფუნდამენტური დასკვნების გამოსატანად, თუმცა ეს შეიძლება გამოდგეს ზოგადი წარმოდგენის შესაქმნელად. ეს ნაწილი უნდა წარმოადგენდეს ქვეთავის 60-70- პროცენტს.

საბოლოო ეტაპზე უნდა განისაზღვროს, თუ როგორ შეიძლება სამომავლო კვლევაში ამ შეზღუდვების გადალახვა ან გამოსწორება. ეს ნაწილი წარმოადგენს მთელი ქვეთავის 10-20 პროცენტს.

ასეთი სტრუქტურა საშუალებას აძლევს მკითხველს გაიაზროს, თუ რა პრობლემების წინაშე იდგა ავტორი და რომ მას საკითხი სიღრმისეულად აქვს გააზრებული (სუსტი მხარეების ჩათვლით).

მნიშვნელოვანი გვახსოვდეს, რომ ამ ტიპის დაბრკოლებები ნებისმიერი მკვლევრის მუშაობის პროცესში იჩენს თავს, მაგრამ ეს არ მიიჩნევა ნაშრომის სისუსტედ და არ იქცევა დაბალი შეფასების მიღების საფუძვლად. პირიქით, როდესაც შეზღუდვები ამომწურავადაა განხილული, მკითხველი რწმუნდება, რომ ავტორს საკითხი სიღრმისეულად აქვს გააზრებული და შესწავლილი.

რეკომენდაციები

უკეთესია, თუ კვლევის შეზღუდვებზე ნაშრომში თავად ავტორმა ისაუბროს ამომწურავად, ვიდრე რეცენზენტისაგან მიიღოს შენიშვნა.

გახსოვდეთ, რომ კვლევის შეზღუდვების განხილვა არის საფუძველი შემდგომი საკვლევის საკითხების განსასაზღვრად.

თუ დაუკავშირებთ შეზღუდვებსა და სამომავლო კვლევას, აუცილებლად ახსენით, რა გზებითა და საშუალებებით გადაჭრით პრობლემას და გასცემთ პასუხს დასმულ საკვლევ შეკითხვებს.

შეზღუდვების განხილვა გაძლევთ საშუალებას, წარმოაჩინოთ, რომ კრიტიკულად უყურებთ საკვლევ პრობლემას, დამუშავებული და გააზრებული გაქვთ საკითხთან დაკავშირებული სამეცნიერო ლიტერატურა და სწორად გაქვთ შერჩეული კვლევის მეთოდები, რადგან კვლევის პროცესის მთავარი მიზანი არა მხოლოდ ახალი ცოდნის შექმნა და შეძენაა, არამედ გააზრება იმისა, რაც არ ვიცით.

კვლევის შეზღუდვების ჩამონათვალი არ არის საკმარისი. აუცილებელია იმის წარმოჩენაც, თუ რა გავლენა შეიძლება მოახდინოს შეზღუდვებმა კვლევის შედეგებსა და ავტორისეულ დასკვნებზე.

შეზღუდვების ანალიზი მოითხოვს შეზღუდვების კვლევის შედეგებზე გავლენის კრიტიკულ შეფასებასა და ინტერპრეტაციას.

ამ ქვეთავში პასუხი უნდა გაეცეს შემდეგ შეკითხვას - რა მნიშვნელობა აქვს ამ პრობლემებს და რა ხარისხით.

როდესაც საუბრობთ შეზღუდვებზე, დარწმუნდით, რომ დეტალურად, მაგრამ მოკლედ და კონკრეტულად ისაუბრეთ თითოეულ მათგანზე. ახსენით, თუ რატომ იჩენს თითოეული მათგანი თავს; განმარტეთ, თუ რატომ ვერ გადაიჭრა ამ შეზღუდვების პრობლემა თქვენ მიერ გამოყენებული მეთოდებისა და ხერხების მეთოდებით. აქვე

სასურველია გამოიყენოთ სხვა კვლევები, რომლებშიც მსგავსი პრობლემები გვხვდება.

შეათასეთ თითოეული შეზღუდვის გავლენა, რომელიც შეიძლება აისახოს კვლევის საბოლოო შედეგებსა და დასკვნებზე.

აღწერეთ, სამომავლო კვლევებში როგორ გამოიყენებთ ამ შეზღუდვებს და როგორ გადაჭრით მათ.

მაგალითები:

კომუნიკაციური სტრატეგიების დანერგვა მოსმენისა და ლაპარაკის გაკვეთილებზე უცხოური ენის სწავლების პროცესში

უპირველეს ყოვლისა, უნდა აღინიშნოს, რომ კვლევა ჩატარდა ენის (ბ1) დონის ორ კლასში. დაკვირვება გაგრძელდა 8 კვირის განმავლობაში, თუმცა ეს დრო არ აღმოჩნდა საკმარისი ყველა მოსწავლის ლაპარაკის უნარზე დასაკვირვებლად. უმჯობესი იქნებოდა, კვლევის პერიოდი უფრო ხანგრძლივი ყოფილიყო.

გარდა ამისა, კლასებში მოსწავლეთა რაოდენობა იყო მცირე (საერთო რაოდენობა 35), რაც ასევე, არ იძლევა საშუალებას წარმოდგენა შეგვექმნას ამ ბ1 დონეზე ენის მცოდნეთა ზოგად სურათზე.

ასევე, კითხვარები შედგენილი იყო იმისათვის, რომ გამოვლენილიყო მოსწავლეთა დამოკიდებულება კომუნიკაციური სტრატეგიების გამოყენებისადმი, ამას კი უნდა მოეცა

საჭირო ინფორმაცია კომუნიკაციური სტრატეგიების გავლენის შესახებ ლაპარაკის უნარის განვითარებაზე. თუმცა, ამ კითხვარებში წარმოდგენილი შეკითხვები არ აღმოჩნდა საკმარისი იმაზე დასაკვირვებლად, თუ რამდენად ეფექტურად იყენებენ პრაქტიკაში ამ უნარებს.

დაბოლოს, რამდენადაც წინარე და შემდგომი ტესტირება კვლევის ავტორის მიერ იყო განხორციელებული, არ არის გამორიცხული სუბიექტური მიდგომა. ობიექტურობის დასაცავად უკეთესი იქნებოდა, რომ ტესტირება 2-3 სხვა სპეციალისტსაც ჩაეტარებინა.

მსჯელობა და მიღებული შედეგები

მსჯელობისა და მიღებული შედეგების ნაწილი, ფაქტობრივად, სამეცნიერო ნაშრომის ძირითად ნაწილს წარმოადგენს. ეს არის სამეცნიერო ნაშრომის ყველაზე ვრცელი და მოცულობითი ნაწილი. ავტორი სწორედ ამ ნაწილში ავითარებს თავის პოზიციას, განავრცობს და აანალიზებს საკვლევ საკითხებს, იძლევა პასუხებს ამ საკითხებზე, გვთავაზობს პრობლემის გადაჭრის გზებს, მოჰყავს სათანადო არგუმენტები, ციტირებები სხვადასხვა ტიპის წყაროდან. ძირითადი ნაწილი არის საკვლევი საკითხის შესახებ სამეცნიერო მსჯელობა, ამიტომ ის უნდა იყოს ლოგიკურად განვითარებული, არგუმენტირებული და ამომწურავი. კვლევითი ნაშრომის ძირითადი ნაწილი უნდა შეიცავდეს მხოლოდ თქვენი მიზნის შესაბამის რელევანტურ ინფორმაციას.

თუ შესავალი ნაწილი უფრო ფართო პერსპექტივიდან განიხილავს საკითხს, ამ ნაწილში საკვლევი საკითხები დავიწროებულია და ფოკუსირებულია მკვლევრის პოზიციის გამოხატვასა და მის კონკრეტულ მსჯელობაზე, რაც ემსახურება საკვლევი საკითხების ახსნას, განმარტებას, ანალიზსა და გადაჭრას. რაც მთავარია, ძირითადი ნაწილის მიზანია, მკვლევარმა წარმოადგინოს კონკრეტული შედეგები, აჩვენოს ამ შედეგების მიღების გზები, გააანალიზოს და დაასაბუთოს ისინი.

როგორც აღნიშნავენ, სამეცნიერო ნაშრომებში ამ ნაწილის შექმნის დროს ერთ-ერთი ყველაზე ხშირად დაშვებული შეცდომაა ინფორმაციის გადმოცემა ზოგადად, ნარატიული ფორმით, მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების ან ლოგიკური ბმების ჩვენებისა და ცხადი დასაბუთების გარეშე. ამის გამო სამეცნიერო ნაშრომი იღებს რეფერატულ, საინფორმაციო ან სამეცნიერო-პოპულარული ნაშრომის სახეს. თუკი ჩვენი მიზანია სამეცნიერო-კვლევითი ნაშრომის შექმნა, თავი უნდა ავარიდოთ ზემოთ მოცემულ მიდგომას და გავითვალისწინოთ ძირითადი ნაწილის შექმნის თანამედროვე სტანდარტები.

მნიშვნელოვანია, ასევე, იმის გათვალისწინება, რომ ძირითადი ნაწილი უნდა ეყრდნობოდეს შესავალ წინა ნაწილში შეთავაზებულ მეთოდოლოგიურ ჩარჩოს და ეს კავშირი უნდა იყოს მყარი და დასაბუთებული.

ავტორი თავის არგუმენტებს (მხარდამჭერ იდეებს, რომლებიც მის ძირითად დებულებას (თეზისს) უჭერს მხარს), სწორედ ძირითად ნაწილში წარმოადგენს. აკადემიური წერის პრინციპების მიხედვით, საჭიროა მინიმუმ 3 არგუმენტი თითოეული დებულების გასამყარებლად.

მსჯელობისა და მიღებული შედეგების ნაწილი შეიძლება შედგებოდეს რამდენიმე აბზაცისაგან (პარაგრაფისაგან). თითოეული მათგანი უნდა იყოს დამოუკიდებელი, მსჯელობა კი უნდა იყოს ნათელი და სრულად უნდა წარმოადგინოს ერთი კონკრეტული საკითხი.

ამ ნაწილში იშლება და ვითარდება შესავალში წამოყენებული დებულებები, საკვლევი საკითხები, მტკიცდება სათანადო არგუმენტებისა და სხვა ტიპის მტკიცებულებების (წყაროები, ექსპერიმენტი...) საშუალებით და წარმოდგენილია მათი ახსნა და მიღებული შედეგები (განსაკუთრებით რაოდენობრივი კვლევის შემთხვევაში).

მისი ყოველი აბზაცი (პარაგრაფი) იწყება მთავარი წინადადებით, რომელშიც წარმოდგენილია ძირითადი აზრი. ამ დებულების განვრცობას კი მთელი აბზაცი ეძღვნება.

მთავარი დებულება უნდა დავამტკიცოთ, ავხსნათ, განვმარტოთ მსჯელობისა და მიღებული შედეგების ნაწილში. თითოეული აბზაცი უნდა დავასრულოთ ერთგვარი მოკლე შეჯამებით (მიღებული შედეგები), რომელიც აუცილებლად ეხმიანება მთავარ წინადადებას ანუ ძირითად დებულებას (თეზისს).

ძირითადი ნაწილის აბზაცი უნდა იყოს აგებული შემდეგი 3 უმთავრესი პრინციპის დაცვით:

უნდა იყოს ერთიანი (ლოგიკური და შინაარსობრივი).

ეს იმას ნიშნავს, რომ აბზაცი (პარაგრაფი) უნდა ავითარებდეს ერთ ძირითად საკითხს, რომელსაც მხარს უნდა უჭერდეს მთელ აბზაცში განვითარებული მსჯელობა, სხვაგვარად რომ ვთქვათ, აბზაცის დანარჩენი წინადადებები უნდა ავითარებდეს მთავარ წინადადებას.

უნდა ჩანდეს მსჯელობის განვითარება.

აბზაცი უნდა შეიცავდეს ყველა საჭირო ინფორმაციას, განმარტებასა და მხარდამჭერ დეტალებს, რომლებიც

მიემართება მთავარ წინადადებას. მხოლოდ ამ გზით განვითარებული მსჯელობის გზით მიიღებს მკითხველი საჭირო ამომწურავ ინფორმაციას.

უნდა იყოს თანმიმდევრული და ურთიერთადაკავშირებული. ეს იმას ნიშნავს, რომ აბზაცში წარმოდგენილი აზრი უნდა იყოს კარგად ორგანიზებული და ლოგიკურად განვითარებული. წინადადებებსა და იდეებს შორის კავშირი უნდა იყოს მყარი და ნათელი.

იმისათვის, რომ მსჯელობა თანმიმდევრული იყოს, უნდა გამოვიყენოთ გარდამავალი წინადადებები ან აბზაცები. ეს ძირითადი ნაწილის ერთ-ერთი მთავარი კომპონენტია, რადგან სწორედ მათი საშუალებით ხდება სამეცნიერო ნაშრომი ადვილად გასაგები და ლოგიკურად გამართული და ქმნის ლოგიკურ მთლიანობას ტექსტში.

გარდამავალი წინადადებების გამოყენება საჭიროა ნაშრომის სხვადასხვა ნაწილს შორის, რათა ცხადად გავმიჯნოთ ისინი ერთმანეთისაგან.

გარდამავალი წინადადებები აბზაცებს (პარაგრაფებს) შორის გამოყოფს ძირითად იდეებსა და ქვეიდეებს ერთმანეთისაგან.

გარდამავალი წინადადებები აბზაცებს შორის მკითხველს აძლევს საშუალებას, თვალი მიადევნოს ავტორის ლოგიკას.

რეკომენდაციები

- მიუხედავად იმისა, რომ თითოეული აბზაცი დამოუკიდებელ აზრს ავითარებს, საჭიროა ლოგიკური ბმების არსებობა აბზაცებს შორის.
- ძირითადი ნაწილის შექმნისას დაიცავით სტილური ერთგვაროვნება.
- ერთ პარაგრაფში (აბზაცში) მხოლოდ ერთი აზრი განავითარეთ.
- არ განათავსოთ აბზაცში ზედმეტი, არასაჭირო ინფორმაცია.
- გახსოვდეთ, რომ თითოეული აბზაცი მკითხველს წარუდგენს ახალ იდეას, აზრს, რომლებიც კვლევის საგანთანაა დაკავშირებული.

მსჯელობის აგების პრინციპები

სამეცნიერო ნაშრომის ერთ-ერთი უმთავრესი ნაწილი არის მსჯელობა, რომელსაც ავტორი იყენებს თავისი მოსაზრების გადმოსაცემად. მსჯელობის მიზანია, ასევე, წარმოაჩინოს ავტორის პერსპექტივა, ხედვა, ახსნას ესა თუ ის საკითხი და წარმოაჩინოს კვლევის პერსპექტივა. მაგრამ მსჯელობის მთავარი ფუნქცია, რა თქმა უნდა, შესავალში დასმულ საკითხზე (საკითხებზე) პასუხის (პასუხების) გაცემაა. მსჯელობის დროს უნდა წარმოვაჩინოთ შედეგების მნიშვნელობა, ასევე ის, თუ როგორ უკავშირდება თქვენი

შედეგები, პასუხები დასმულ კითხვებზე აქამდე არსებულ ცოდნას. როგორც წესი, მსჯელობის ნაწილზე მუშაობა მოითხოვს ტექსტის არაერთხელ გადამუშავებასა და რამდენიმე ვარიანტის შექმნას. მსჯელობის ორგანიზება არც ისე მარტივი და ძალიან მნიშვნელოვანი საქმეა, ამიტომ მის დაწერამდე უმჯობესია გეგმის ჩამოყალიბება. ამისათვის შეგიძლიათ გამოიყენოთ კლასტერული რუკები, იდეების ხე, დანომვრა ან სხვა საორგანიზაციო სტრუქტურები.

იმისათვის, რომ თქვენი სათქმელი იყოს ნათელი, ეცადეთ მსჯელობა არ გადატვირთოთ ზედმეტი სიტყვებით, მეორეხარისხოვანი ინფორმაციით, წარმოადგინეთ მხოლოდ დებულებები, ახსნა-განმარტებები, მხარდამჭერი იდეები და პასუხების მტკიცებულებები, ყველაფერი ის, რაც უშუალოდ უკავშირდება თქვენს საკვლევ საკითხს.

რა თქმა უნდა, იდეალური ნაშრომის შექმნა რთულია, თუმცა ერთი რამ უნდა გავითვალისწინოთ - მკითხველმა უნდა მიიღოს მაქსიმალურად ამომწურავი ინფორმაცია და შეიძინოს ახალი ცოდნა თქვენი ნაშრომის წაკითხვის შემდეგ.

რეკომენდაციები

ძირითადი ნაწილის ორგანიზებისას მსჯელობა განავითარეთ ზოგადიდან კონკრეტულისაკენ. დაიწყეთ ლიტერატურის მიმოხილვიდან, ზოგადი თეორიებიდან და

შემდეგ მსჯელობა დაასრულეთ კონკრეტული კვლევებითა და ძირითადი შედეგებით.

გამოიყენეთ იგივე საკვანძო სიტყვები, ზმნური ფორმების აწმყო დრო, გაატარეთ იგივე შინაარსობრივი ხაზი, რომელიც ჩამოაყალიბეთ შესავალ ნაწილში.

წამოაყენეთ თქვენი ჰიპოთეზა და უპასუხეთ იმ საკვლევ შეკითხვებს, რომლებიც წამოჭრილი გქონდათ შესავალში.

განამტკიცეთ პასუხები კონკრეტული მაგალითებითა და შედეგებით. ახსენით, თუ როგორ არის დაკავშირებული თქვენი შედეგები ლიტერატურასთან, ნათლად წარმოაჩინეთ, თუ რატომ არის ისინი მისაღები, სანდო და რამდენად ეთანხმება ისინი აქამდე არსებულ კვლევებს.

აღწერეთ მოდელები, პრინციპები და კავშირ-ურთიერთობები თითოეულ მნიშვნელოვან შედეგისა და დაალაგეთ ისინი განვითარების მიხედვით.

ძალიან მნიშვნელოვანია მსჯელობის განვითარების თანმიმდევრული წყობა. პირველ ადგილზე მოათავსეთ პასუხი, შემდეგ წარმოაჩინეთ შესაბამისი შედეგი და სხვათა ციტატა. საჭიროების შემთხვევაში დაურთეთ ცხრილები, ინფოგრაფები, ტაბულები, ნახატები, სურათები, რათა გააძლიეროთ თქვენი მტკიცებულებები.

დაიცავით თქვენი პასუხი შემდეგი გზით: ახსენით, რატომ არის თქვენი პასუხი დამაკმაყოფილებელი, რამ განაპირობა თქვენი არჩევანი. მხოლოდ არგუმენტის ორივე მხარის წარმოჩენით შეიძლება თქვენი ახსნა იყოს დამაჯერებელი.

განიხილეთ და შეაფასეთ შედეგების ურთიერთგამომრიცხავი ან ურთიერთსაპირისპირო ახსნები, რაც საკითხს ამომწურავად წარმოაჩენს და მსჯელობას უფრო დამაჯერებლად აქცევს.

განიხილეთ ნებისმიერი მოულოდნელად მიღებული შედეგი. ასეთ შემთხვევაში ჯერ აღწერეთ შედეგი, ამით დაიწყეთ აზრად, ხოლო შემდეგ წარმოადგინეთ მისი აღწერა, განმარტება და განვრცეთ.

გამოავლინეთ ნებისმიერი შეზღუდვა და ნაშრომის სუსტი მხარე და განიხილეთ თითოეული მათგანი. მიუთითეთ, როგორ შეიძლება ეს აისახოს კვლევის შედეგების ვალიდურობაზე. ამ დროს არ არის საჭირო ექსპრესიული ახსნა-განმარტებების წარმოდგენა.

მსჯელობის ბოლოს წარმოაჩინეთ, თუ როგორ შეიძლება გამოიყენოთ მიღებული შედეგები, რა პრაქტიკული ღირებულება შეიძლება ჰქონდეს მათ.

წარმოადგინეთ რეკომენდაციები, სასურველია არ იყოს ორზე მეტი, შემდგომი კვლევისთვის.

განმარტეთ რამდენად მნიშვნელოვანია დასკვნები და შედეგები და რა გავლენის მოხდენა შეუძლია მათ არსებულ ცოდნაზე ან საკითხის განვითარებაზე.

იმსჯელეთ ყველა არსებით საკითხზე, მაგრამ იყავით ლაკონური, წერეთ მოკლედ და კონკრეტულად.

მსჯელობის ნაწილის ჩამოყალიბებამდე თავს დაუსვით შემდეგი შეკითხვები:

რატომ არის კვლევა მნიშვნელოვანი?

როგორ უკავშირდება თქვენი კვლევა წინამდებარე კვლევებს.

რა დაბრკოლებები წარმოიქმნა კვლევის პროცესში?

რჩევები

გახსოვდეთ, რომ ნაშრომს ქმნით მკითხველისათვის, თქვენი ამოცანა არა ეფექტის მოხდენა, არამედ მკითხველის დარწმუნება იმაში, რომ თქვენი მოსაზრებები მართებულია, მისაღებია და გარკვეული სიახლე შეაქვს განსახილველი საკითხის შესწავლის საქმეში. მსჯელობაში უნდა ჩართოთ შემდეგი ელემენტები:

- კვლევის ძირითადი შედეგები
- კვლევის შედეგების მნიშვნელობისა და არსის განმარტება
- შედეგების მსგავს კვლევებთან დაკავშირება
- ალტერნატიული ახსნების განხილვა
- კვლევის შეზღუდვები (შესაძლებელია, წარმოდგენილი იყოს შესავალ ნაწილშიც)
- შემდგომი კვლევის პერსპექტივა.

რას უნდა ავარიდოთ თავი კვლევების დროს:

- შედეგების გადაჭარბებულად წარმოჩენას
- გადაუმოწმებელი ინფორმაციის წარმოდგენა
- შედეგების მნიშვნელობის დაკნინება
- არაზუსტი ინფორმაციის წარმოჩენა
- მეორეხარისხოვანი ინფორმაცია
- დასკვნები, რომლებიც არ არის გამყარებული სათანადო მონაცემებით
- საბოლოო დასკვნები

ქვემოთ წარმოგიდგენთ ნაშრომის „ცრუ მეგობრების“ პრობლემა უცხო ენის სწავლების პროცესში (ქართული და ინგლისურის მაგალითზე)“ ძირითად ნაწილს, რომლის შესავალი ნაწილიც განხილულია წიგნის წინა თავში. ყურადღებით გაეცანით ტექსტს და იმსჯელეთ მის ძლიერ და სუსტ მხარეებზე.

ექსპერიმენტი და მიღებული შედეგები:

ექსპერიმენტი ჩატარდა ქართული ენის 30 უცხოელ შემსწავლელთან. პირობითად სამიზნე აუდიტორია სამ ჯგუფად დაიყო: პირველ ჯგუფში გაერთიანებული იყვნენ ის სტუდენტები, რომელთათვისაც ინგლისური იყო ინსტრუქციის ენა და რომლებიც საშუალო დონეზე ფლობდნენ ქართულ ენას. ამ ჯგუფში გაერთიანებული სტუდენტების მშობლიური ენები იყო: გერმანული, იტალიური, ინგლისური, კორეული, არაბული და სპარსული. მეორე ჯგუფში იყვნენ ის შემსწავლელები, რომელთათვისაც რუსული იყო მშობლიური ენა და

რომლებიც, ასევე, საშუალო დონეზე ფლობდნენ ქართულს. მესამე ჯგუფში მოექცნენ შემსწავლელები, რომლებმაც მაღალ დონეზე იცოდნენ ქართული ან რუსული ენები.

სტუდენტებს გადაეცათ როგორც ცალკეული ლექსიკური ერთეულები, ქართულ ენაში არსებული ყველაზე ხშირად ხმარებული 20 ე. წ. „ცრუ მეგობარი“ და მათი შემცველი წინადადებები. მათ უნდა ეთარგმნათ წინადადებები და ამოეცნოთ სამიზნე ლექსიკური ერთეულის მნიშვნელობა. შემსწავლელებს მივაწოდეთ შემდეგი წინადადებები:

- შემდეგ ორი *სიმპათიური* ახალგაზრდა გამოჩნდა;
- ყველაზე *ექსტრაგაგანტული* ადამიანის წოდება, ამ წიგნის მიხედვით, გენიალურ მხატვარ სალვადორ დალის მისცეს;

- ეს კითხვები დღეს უფრო *აქტუალური*ა;
- ფინანსური ინვესტორი და *სპეკულანტი* მილიონებს აკეთებს;

- ეს ოთახი ბატონი ლევანის *კაბინეტი* იყო;
- ათკვერცხიანი *ბისკვიტი* გაჭერით შუაზე და წაუსვით კრემი;

- ასი დოლარი და ორი დიდი *ბრილიანტი* ჰქონდა;
- რას ვაკეთებთ ამ პატარა *კამერაში*?
- გიორგიმ *ბლანკი* შეავსო;
- რამდენიმე *ფოკუსი* გააკეთა;
- *რეცეპტის* მიღება ფასიანი მომსახურება იქნება;
- საჭიროა თუ არა პარლამენტის სხდომების *ტრანსლაცია*;
- 18 თვის განმავლობაში ორი *ინსულტი* ჰქონდა.

საინტერესოა,

რომ

პირველი

ჯგუფის

წარმომადგენლებმა საერთოდ ვერ გაიგეს ან შეცდომით ამოიცნეს სამიზნე ლექსიკური ერთეულების მნიშვნელობები. მათგან განსხვავებით მეორე ჯგუფის წარმომადგენლებმა 100%-იანი სიზუსტით და სწორად შეასრულეს მიცემული დავალებები. რაც შეეხება მესამე ჯგუფს, მათი სწორი პასუხების რაოდენობა შეადგენდა 65%-ს.

შეიძლება ითქვას, რომ მეორე ჯგუფის წარმომადგენელთა და ნაწილობრივ მესამე ჯგუფის წევრთა სწორი პასუხები განპირობებული იყო რუსული ენის კარგი ან მშობლიურ დონეზე ცოდნით, რადგან ამგვარი ლექსიკური ერთეულები მსგავსი მნიშვნელობებით რუსულ ენაშიც ფიქსირდება, რასაც ვერ ვიტყვით ინგლისური ენის შესახებ. სწორედ ინგლისური ენის მცოდნეებმა ვერც ერთი დავალება ვერ შეასრულეს სწორად, რაც კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს ამ ენასთან მიმართებით ე. წ. ცრუ მეგობრების არსებობის სერიოზულ პრობლემას.

ნაშრომის შემდეგ ნაწილში მოცემულია ამ პრობლემის დაძლევის გზები, ინსტრუქციები მასწავლებელთათვის და შესაბამისი პრაქტიკული დავალებები.

„ცრუ მეგობრების“ სწავლების სტრატეგიები და პრაქტიკული დავალებები

მნიშვნელობის გაგებასთან დაკავშირებული ტექნიკები:

როგორც ჩვენმა ექსპერიმენტმა აჩვენა და როგორც მოსალოდნელიც იყო, ცალკე აღებული სიტყვა პირდაპირ შეცდომისაკენ უბიძგებს შემსწავლელს, ამდენად, მასწავლებელმა ის უნდა შესთავაზოს კონტექსტში და ისე უნდა დაამუშავებინოს სტუდენტს შესაბამისი მასალა. ეფექტურია მნიშვნელობის გაგებასთან დაკავშირებული შემდეგი ტიპის აქტივობების გამოყენება:

1. გაგებასთან დაკავშირებული შემდეგი შეკითხვების დასმა:

- თქვენთვის ნაცნობ რომელ სიტყვას ჰგავს?
- მოცემულ კონტექსტში შესაძლებელია თუ არა სიტყვა იმავს ნიშნავდეს, რასაც თქვენს ენაში გადმოსცემს?
- თქვენი აზრით, რას უნდა ნიშნავდეს ახალი სიტყვა კონტექსტის გათვალისწინებით?

2. შესთავაზეთ შემსწავლელს კონტექსტი, 3-4 სავარაუდო პასუხი და დაუსვით კითხვა:

- თქვენი აზრით, ჩამოთვლილთაგან რომელს შეიძლება ნიშნავდეს ხაზგასმული სიტყვა?

მაგალითად:

ახალ სახლში მას საკუთარი კომფორტული კაბინეტი ჰქონდა, სადაც დაიწერა მისი ლიტერატურული შედეგები.

შეკითხვა: რას შეიძლება აღნიშნავდეს სიტყვა კაბინეტი:

ა) ოთახი 2) კაბინა 3) კარადა 4) სამუშაო ოთახი.

3. მიაწოდეთ სტუდენტს განმარტება შესასწავლ ენაზე (მოძიებული ლექსიკონში ან, საჭიროების შემთხვევაში, მასწავლებლისვე შედგენილი) (პჰოლინსკა : 2010). ჩვენი დაკვირვებით, საუკეთესო ეფექტს ვიღებთ მაშინ, როდესაც სტუდენტები თავად ეძებენ ლექსიკურ ერთეულს.

4. თარგმანი. სთხოვეთ სტუდენტებს, თავად მოძებნონ ლექსიკონში სიტყვის თარგმანი. მხოლოდ აუცილებლობის შემთხვევაში ჩაერიეთ.

5. ფართო კონტექსტის შეთავაზება. სტუდენტს ვთხოვთ, თავად ამოიცნოს „ცრუ მეგობრის“ მნიშვნელობა ფართო კონტექსტის, რამდენიმე წინადადების ან თუნდაც აზვადის მიხედვით.

6. სინონიმური ერთეულების გაცნობა. სტუდენტებს ვთავაზობთ სამიზნე ლექსიკური ერთეულის სინონიმებს, რომლებიც მათთვის უკვე ნაცნობია. ეს ეხმარება შემსწავლელებს სიტყვის მნიშვნელობის ამოცნობაში.

7. ანტონიმების გამოყენება. „ცრუ მეგობრების“ სწავლებისას ანტონიმების ჩართვა სამუშაო პროცესში იმავე როლს თამაშობს, რასაც სინონიმები (მოთე, http://litu.tu.ac.th/FLLT2013/www.flit2013.org/private_folder/Proceeding/377.pdf).

8. მასწავლებელი ავალებს შემსწავლელებს, შექმნან ქართულ-ინგლისური ორენოვანი „ცრუ მეგობრების ლექსიკონი“, რომელსაც სწავლის პროცესში შეავსებენ ახალი ერთეულებით.

9. დასაკავშირებელი ტიპის სავარჯიშოები ხელს უწყობს სიტყვების დამახსოვრებას და ცოდნის განმტკიცებას.

მაგალითად:

- დააკავშირეთ ერთმანეთთან ქართული და ინგლისური შესატყვისები:

ფოკუსი	grade
კომპოზიტორი	trick
კლასი	music writer

- დააკავშირეთ სიტყვები და განმარტებები:

კაბინეტი	ძვირფასი ქვა
ფოკუსი	მუშაობისათვის, ჩვეულებრივ, გონებრივი შრომისათვის, განკუთვნილი ოთახი ბინაში
ბრილიანტი	ტრიუკი, მაყურებლის განსაცვიფრებლად

- ლოგიკურად დააკავშირეთ სიტყვა და ტექსტი:

პროსპექტი	ბატონი დავითი ასაკოვანიც კი მოსწონდათ ქალებს. ის ყოველთვის კარგად გამოიყურებოდა, ყოველთვის, როცა ნაცნობ ქალბატონს ხვდებოდა, მისალმებისას ქუდს იხდიდა და ხელზე ჰკოცნიდა.
-----------	---

გალანტური	ქალაქის სწორ, განიერ ქუჩაზე ლამაზი ღია კაფეები გახსნეს. მალე ეს ქუჩა ადგილობრივებისა და ტურისტების საყვარელ ადგილად იქცა.
-----------	---

10. ამ ტიპის ლექსიკური ამოცანების გადასაჭრელად
ეფექტურია სწორია/არასწორია ტიპის სავარჯიშოები.

მაგალითად:

სწორია არასწორია

მოწესრიგებულ ქალზე ამბობენ აკურატულიაო

ტომატი

პომიდვრის

სოუსია

11. სადემონსტრაციო ვიზუალური მასალის
გამოყენება.

ცნობილია, რომ ვიზუალიზება, ზოგადად, აიოლებს
სწავლისა და დამახსოვრების პროცესს. ამავდროულად, ეს
აქტივობა ეხმარება სტუდენტებს სიტყვების დამახსოვრებასა
და კატეგორიზებაში. აჩვენეთ შემსწავლელს 2 ფოტო. ერთი,
რომელზეც გამოსახულია სიტყვები სამიზნე ენაში და
მეორეზე - მის მშობლიურ/შუამავალ (სწავლების) ენაში.

მაგალითად:

სმოკინგში გამოწყობილი კაცი და მწველი კაცი.

ამის შემდეგ სთხოვეთ მოსწავლეებს დაფაზე ჩამოწერონ სიტყვები, რომლებიც შეისწავლეთ (თითო მოსწავლე წერს თოთო სიტყვას), ხოლო დანარჩენები მის გვერდით ან ქვეშ გააკრავენ ფოტოს.

12. გონებრივი რუკა.

სთხოვეთ შემსწავლელებს, მოათავსონ რუკის შუაში შესასწავლი სიტყვა და გონებრივ რუკაზე დაიტანონ მასთან ფონეტიკურად ან აზრობრივად დაკავშირებული მათთვის ნაცნობი ყველა სიტყვა. შემდეგ ეტაპზე მასწავლებელი ამუშავებს სტუდენტებს გონებრივ რუკაზე.

- სტუდენტები დააჯგუფებენ ფონეტიკურად მსგავს სიტყვებს და ამოიცნობენ, არსებობს თუ არა მათ შორის აზრობრივი მსგავსება და იგივეობა.

- ისინი ამოიცნობენ და დააჯგუფებენ აზრობრივად მსგავს, მაგრამ ფონეტიკურად განსხვავებულ სიტყვებს.

- ამოიცნობენ და დააჯგუფებენ სინონიმებსა და ანტონიმებს.

- ამოიცნობენ და დააჯგუფებენ მეტყველების ნაწილებს.

13. სიტყვის ქსელი.

- სტუდენტებმა უნდა ამოწერონ სიტყვის განმარტება სამიზნე ენის ლექსიკონიდან და თარგმნითი ლექსიკონიდან.

- შემდეგ ეტაპზე, როცა მათთვის „ცრუ მეგობრის“ მნიშვნელობა უკვე ცნობილია, სტუდენტები წერენ სიტყვებს, რომლებიც მათთვის ასოციაციურადაა

დაკავშირებული ცენტრალურ, შესასწავლ სიტყვასთან.

- სთხოვეთ შემსწავლელებს მიმართონ სინტაგმატური (კავშირები, რომლებიც, როგორც წესი, რეალიზდება მეტყველებაში წინადადებების სახით) და პარადიგმატული (მხოლოდ ასოციაციაზე დაფუძნებული) ასოცირების მეთოდს (გასი, სელინკერი 2006 : 457-458), რათა მათი ასოციაციები მრავალფეროვანი გახდეს.

მაგალითად:

სინტაგმატური:		პარადიგმატული	
სიტყვა	პასუხი	სიტყვა	პასუხი
ჰიმნი	სიმღერა ქვეყანა	ჰიმნი	სიამაყე ემოცია გულზე მიღებული ხელი

- სთხოვეთ სტუდენტებს, დაწერონ სინონიმები და ანტონიმები.

- საბოლოოდ, სთხოვეთ მათ მოძებნონ 2-3 წინადადება ეროვნულ კორპუსში, რომელიც ახალ „ცრუ მეგობარს“ შეიცავს.

ამ სამუშაოს შესრულება რეკომენდებულია მცირე

ჯგუფებში და იმ სტუდენტებთან, რომლებიც საშუალო ან საშუალოზე მაღალ დონეზე ფლობენ ქართულ ენას. შემდეგ ეტაპზე სტუდენტები უზიარებენ ერთმანეთს ნამუშევრებს: დაფაზე აკრავენ თავიანთ ნამუშევრებს და იდენტიფიცირებას უკეთებენ, რა აქვთ საერთო და რა აქვთ განსხვავებული (ლექსიკურ ერთეულთა დამახსოვრება გამეორების გზით). ამოიცნობენ შეცდომებს ერთმანეთის ნაშრომებში და აფასებენ.

არგუმენტი სამეცნიერო ნაშრომში

აკადემიური ნაშრომი ემყარება შემდეგ პრინციპს: ჩვენ თავს ვუყრით მტკიცებულებებს, რომლებიც გარკვეული თვალსაზრისით შეესაბამება ჩვენს საკვლევ სფეროს, წამოვაცენებთ დებულებას, ხოლო საბოლოოდ კი ვამტკიცებთ ამ დებულებას გამომწვევი მიზეზების ჩვენებისა და დამამტკიცებელი საბუთების მოხმობით, რათა აუდიტორიამ ის მიიღოს, როგორც ღირებული და სანდო მსჯელობა. აკადემიური შრომები ყველა დისციპლინაში მოითხოვს დაკვირვებულ ანალიზსა და შეფასებას. ეს ცოდნა და მისი გამოყენების არე უნდა იყოს ღირებული როგორც თავისთავად, ისე არსებულ ცოდნასთან მიმართებით.

როგორც ვიცით, აკადემიური წერა არ გულისხმობს მხოლოდ სხვათა ნაშრომებისა და აზრების მოხმობას, არამედ ის მიზნად ისახავს თითოეული საკითხის განხილვას, ანალიზს და ფართო მსჯელობას კონკრეტული დასკვნების მიღების მიზნით. აკადემიური ნაშრომის მთავარი მიზანი არის ავტორის პოზიციის შეთავაზება და განხილვა, ფართო მსჯელობა, სწორედ ამის მიხედვით უნდა განისაზღვროს, თუ რა ტიპის ინფორმაციას ჩართავთ ნაშრომში, რომელ ავტორებს დაიმოწმებთ, რომელ ციტატას გამოიყენებთ, როგორ დაამუშავებთ მონაცემებს, როგორ ინტერპრეტაციას გაუკეთებთ მათ და რომელ მეთოდებს მიმართავთ თქვენი დებულებების დასამტკიცებლად.

სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი მუდმივად უნდა ითვალისწინებდეს, რომ ნაშრომის გაცნობის შემდეგ

მკითხველი დარწმუნდეს თქვენი ნათქვამის რელევანტურობასა და მნიშვნელობაში. ამის მისაღწევად საჭიროა კონკრეტული სტრატეგიებისა და საშუალებების გამოყენება, რათა ეფექტურად ჩამოაყალიბოთ თქვენი მოსაზრება. ასევე, მხედველობაში უნდა მიიღოთ პოტენციური მკითხველის შეხედულებები და მოლოდინები. ამის მისაღწევად საჭიროა ნათელი და მყარი არგუმენტების მოხმობა, ანალიზი და შეფასება, რაც დაგეხმარებათ საკითხისადმი კრიტიკული/ანალიტიკური პოზიციის ჩამოყალიბებაში. უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ძლიერი და სუსტი არგუმენტების შესახებ მსჯელობა და მათი მოძებნა და ჩამოყალიბება პროცესის მხოლოდ ერთი ნაწილია. მთავარია, წერის პროცესში მათზე ამომწურავი მსჯელობა მაქსიმალური ეფექტის მისაღწევად.

გავითვალისწინეთ, რომ თქვენი არგუმენტებიც იმავე პრინციპით უნდა შეაფასოთ, როგორითაც სხვების არგუმენტებს აფასებთ. მოსაზრებების თანმიმდევრულად განვითარება და ორგანიზება, მტკიცებულებების შეფასება, საკუთარი აზრების ნათლად და ლაკონურად გამოხატვა არის ეფექტური და დამაჯერებელი არგუმენტირებული მსჯელობის აუცილებელი წინაპირობა.

არგუმენტის სტრუქტურა

ტრადიციულად, ავტორმა პოზიცია ნაშრომის დასაწყისშივე უნდა ჩამოაყალიბოს და მთელი ნაშრომის

განმავლობაში განავითაროს შესაბამისი და ადეკვატური არგუმენტების მეშვეობით.

აკადემიური არგუმენტი არის ავტორის დებულება, პოზიცია, რაც საშუალებას აძლევს მას, რომ ფოკუსირებული იყოს სამსჯელო საკითხზე. სწორედ ავტორის პოზიცია და დებულება არის საკითხის სამეცნიერო შესწავლის პროცესში მისი წვლილი (შენატანი) საკვლევი სფეროს განვითარებაში. ამით ავტორი მკითხველს აცნობს თავის პოზიციას, თვალთახედვას და დამოკიდებულებას განსახილველი საკითხისადმი. აკადემიური არგუმენტი ემყარება მტკიცებულებებზე დაფუძნებულ კვლევას, რაც იმას ნიშნავს, რომ თქვენი არგუმენტი უნდა გაამყაროთ სხვადასხვა წყაროს, ლიტერატურიდან მოძიებული თეორიული მიდგომების მეშვეობით.

დაიმახსოვრეთ, რომ არგუმენტი არ უნდა იყოს ნეგატიური შეფასებების შემცველი. ასევე, არ უნდა იყოს ემოციური და სუბიექტური.

როგორც ცნობილია, აკადემიურ ნაშრომში დიდი მნიშვნელობა აქვს შეჯამებას, დასკვნასა და მსჯელობას, ამიტომ თქვენი ნაშრომი უნდა ეფუძნებოდეს ანალიზსა და კრიტიკულ შეფასებებს. იმისათვის, რომ თქვენი არგუმენტი იყოს ძლიერი და ნათელი, აუცილებელია ჯერ სხვა

მეცნიერთა საკითხთან დაკავშირებული არგუმენტების შესწავლა, რათა შეამზადოთ საფუძველი თქვენი პოზიციის ჩამოსაყალიბებლად და ეს წარუდგინოთ მკითხველს. გაითვალისწინეთ, რომ არ არის აუცილებელი სხვათა მოსაზრებების უპირობოდ გაზიარება, ზოგჯერ მათი კონტრარგუმენტად გამოყენებაცაა შესაძლებელი სათანადო დასაბუთების მეშვეობით.

მნიშვნელოვანია არგუმენტის სტრუქტურის გაგება და გააზრება, რაც დაეხმარება მკითხველს სხვათა ნაშრომების კრიტიკულად წაკითხვასა და სწორად გააზრებაში.

არგუმენტი შედგება 2 მნიშვნელოვანი ნაწილისაგან: დასკვნა და მტკიცებულება. მაგალითად:

სოკრატე არის ადამიანი (წანამძღვარი) → სოკრატე არის მოკვდავი.

ამ საყოველთაოდ ცნობილ არგუმენტის მიხედვით, ჩვენ ვასკვნით, რომ სოკრატე მოკვდავია, რადგან ადამიანია. ამ მარტივ მაგალითში კონკრეტული დასკვნა გამოტანილია კონკრეტული წანამძღვრიდან, თუმცა აკადემიურ სივრცეში, როგორც წესი, არგუმენტი ბევრად კომპლექსური და მრავალპლანიანია.

თუ ავიღებთ თეზისად შემდეგ დებულებას: *თანამედროვე საგანმანათლებლო სიტემაში არ უნდა არსებობდეს ცალკე სკოლები სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვებისათვის*, არგუმენტირებული მსჯელობა შეიძლება შემდეგი სახით განვა-
ვითაროთ:

- ამგვარი სკოლების არსებობა ზიანს აყენებს საგანმანათლებლო სისტემას ზოგადად.
- სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების სკოლებში ირღვევა განათლების საყოველთაოობისა და თანასწორ განათლებაზე ხელმისაწვდომობის პრინციპი.
- საყოველთაო პრინციპების უგულებელყოფა ზიანს აყენებს საგანმანათლებლო სისტემის რეპუტაციას.
- საგანმანათლებლო სისტემამ არ უნდა დაუშვას ისეთი რამის გაკეთება, რაც მთელი სისტემის რეპუტაციას მიაყენებს.
- საგანმანათლებლო სისტემამ არ უნდა დაუშვას სისტემაში ისეთი რამის არსებობა, რაც ხელყოფს თანასწორობის პრინციპს.
- განათლების სისტემაში არსებულმა უთანასწორობამ შესაძლებელია უარყოფითად იმოქმედოს თანასწორობის პრინციპების გატარებაზე (თუ უთანასწორობა დასაშვებია ერთგან, შეილება დასაშვები იყოს სხვაგანაც).
- საგანმანათლებლო სისტემამ არ უნდა დაუშვას არც ერთი გადახვევა, რომელიც ეწინააღმდეგება თანასწორობის პრინციპის გატარებას.

ერთ-ერთი ყველაზე რთული ამოცანაა ანალიზის დროს, მკითხველს მივცეთ შესაძლებლობა, დააკავშიროს გამოძწევი მიზეზები მთავარ დებულებასთან, მაგალითად, რამდენად ირღვევა სკოლების გამიჯვნით საგანმანათლებლო სისტემის ძირითადი პრინციპები.

ხშირად მკითხველს უჭირს, გამიჯნოს ერთმანეთისაგან არგუმენტი და ახსნა-განმარტება. არგუმენტი, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, გულისხმობს იმ მტკიცებულებების კომბინაციას, რომლებიც მხარს უჭერს მთავარ დებულებას. რაც შეეხება ახსნა-განმარტებას, ეს არის წარმოდგენილი გარემოებების აღწერა ან მოცემული ინფორმაციის ინტერპრეტაცია. აქედან გამომდინარე, დებულების მხარდასაჭერად ვერ გამოვიყენებთ მას.

მაგალითი:

შეიძლება ვთქვათ, რომ არასრულწლოვან ორსულთა რაოდენობის ზრდა აშშ-ში აიხსნება ლიბერალური მედიკულტურის გაძლიერებით, სექსუალური ცხოვრებისადმი გაჩენილი ინტერესით ან მორალური ღირებულებების დაკნინებით.

მიუხედავად იმისა, რომ ეს ახსნა-განმარტებები საინტერესოა და შეიძლება სიმართლესაც შეეფერებოდეს, ისინი ნაკლებად გამოდგება მტკიცებულებებად, რადგან მხოლოდ მათი მოყვანა არაა საკმარისი დებულების დასამტკიცებლად. საჭიროა ემპირიული მტკიცებულებების, მასალის მოძიება, შესწავლა, დამატება. ხშირად სწორედ ამგვარ შეცდომას უშვებენ მკვლევრები, მოჰყავთ მოსაზრებები, ხსნიან ზოგადი დებულებებით, მაგრამ არ ავითარებენ სიღრმისეულ კვლევას, რომელიც დამყარებულია კონკრეტულ არგუმენტებსა და მასალაზე.

ზოგადად, არსებობს არგუმენტის 2 ტიპი - ინდუქციური და დედუქციური.

დედუქციური არგუმენტი გვიჩვენებს, რომ წანამძღვარს გარანტირებულად მივყავართ სწორ დასკვნამდე. ეს განსაკუთრებით ეფექტურია ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებში.

ინდუქციური არგუმენტი იძლევა ისეთ წანამძღვარს, რომელიც მკითხველს აძლევს საშუალებას, ირწმუნოს დასკვნის ჭეშმარიტება.

მაგალითად, დედუქციური არგუმენტის შემთხვევაში მკითხველი რწმუნდება, რომ დასკვნა სრულიად შეესაბამება ჭეშმარიტებას, ხოლო ინდუქციური არგუმენტის შემთხვევაში დასკვნა შეიძლება შეესაბამებოდეს ჭეშმარიტებას.

სოციალურ და ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში არგუმენტთა უმეტესობა ინდუქციურია, რადგან:

1. მკვლევრები ცდილობენ, იპოვონ ამა თუ იმ ფენომენის შესაძლო ახსნა-განმარტებები.

2. მცირე ჯგუფთან მოძიებულ სტატისტიკურ მონაცემებს აზოგადებენ შედარებით დიდ ჯგუფებზე და ცდილობენ იპოვონ მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი ორ ან მეტ ცვლად შორის.

დედუქციური არგუმენტის შეფასების 2 ვარიანტი არსებობს: სწორია ან არასწორია. მაგალითად, ვალიდურია იმ შემთხვევაში, თუ წანამდვარი შეესაბამება სიმართლეს.

ანალიზი გულისხმობს ურთიერთდამოკიდებულებას დებულებებს, შეკითხვებს, კონცეპტებს, აღწერებს და სხვა საშუალებებს შორის, რომლებიც გადმოსცემს შეხედულებებს, მსჯელობას, გამოცდილებას, მიზეზებს, ინფორმაციას ან მოსაზრებებს.

ანალიზის პროცესი მოიცავს ნაშრომის დანაწევრებას, თითოეული ნაწილის დამოუკიდებლად შესწავლას და იმის გააზრებას, თუ როგორ უკავშირდება ისინი ერთმანეთს და რა შინაარსის მატარებელია მთლიანად ნაშრომი.

როდესაც მკითხველი ანალიზებს ნაშრომს, კონცენტრირებულია 3 ასპექტზე: შინაარსი, ენა და სტრუქტურა.

შინაარსის გაანალიზების დროს უნდა დავსვათ შემდეგი კითხვები:

1. ვის მიმართავს ავტორი
2. რა არის ავტორის მიზანი და
3. რა მტკიცებულებებს იყენებს ავტორი არგუმენტირებისათვის
4. რას ეხება ნაშრომი

არგუმენტის სტრუქტურის ანალიზისას უნდა დავსვათ შემდეგი შეკითხვები:

1. როგორ არის არგუმენტი აგებული. პირველ რიგში რაზეა აქცენტი გაკეთებული

2. ლოგიკურად უკავშირდება თუ არა ერთმანეთს ცალკეული ელემენტები

3. როგორ დაანაწევრა ავტორმა არგუმენტირებული მსჯელობა

4. როგორ წარმოაჩინა ავტორმა პრობლემა და მისი გადაჭრის გზები

5. ავტორმა გამოიყენა თუ არა შედარება-დაპირისპირებითი ანალიზი

იმისათვის, რომ არგუმენტირებული მსჯელობა იყოს ცხადი და ადვილად აღსაქმელი, მნიშვნელოვანია მისი ადეკვატური ენობრივი ფორმულირება. ამის მისაღწევად ავტორმა უნდა დასვას დაისვას შემდეგი შეკითხვები:

1. გამოყენებულია თუ არა აკადემიური ენა?

2. ტექსტი ნათლად, გასაგებად და ცალსახადაა თუ არა ფორმულირებული?

3. ხომ არ არის ავტორი ტენდენციური და ემოციური ლექსიკური ერთეულების შერჩევისას?

ვარაუდის გამოთქმა

არგუმენტირებული მსჯელობა, ასევე, გულისხმობს გარკვეული ვარაუდების გამოთქმას. ვარაუდი არის ავტორის მიერ დაშვებული დებულება ან მოსაზრება. ასევე, შეიძლება გავიაზროთ როგორც ელემენტი, რომელიც ასრულებს დამაკავშირებელ როლს არგუმენტსა და დასკვნას შორის. ის საშუალებას აძლევს მკითხველს, გაიაზროს:

1. რას მოიცავს არგუმენტი
2. არგუმენტის ძლიერი და სუსტი მხარეები
3. აძლევს მკითხველს კრიტიკული შეფასების შესაძლებლობას

ვარაუდის ეფექტურად ჩამოსაყალიბებლად აუცილებელია შემდეგი ფაქტორების გათვალისწინება:

1. რამდენად სარწმუნოა არგუმენტი. თუ არგუმენტი არ არის სწორი, რა დამატებითი ინფორმაციის ან წანამძღვარების მოყვანაა საჭირო.
2. რა აკლია თქვენს არგუმენტს, ხომ არ არის რაიმე დასამატებელი.
3. იპოვეთ მნიშვნელოვანი კონტრარგუმენტი. ეს გაუადვილებს მკითხველს, გაიაზროს, თუ რა მოსაზრებას არ იზიარებს ავტორი ან უკეთესს იგნორირებას.
4. ტერმინებისა და კატეგორიების შეფასება. მაგალითად, რა შინაარსს ატარებს ესა თუ ის ტერმინი. ტერმინი მნიშვნელობები ცხადია თუ არა.

ინტერპრეტაცია

ავტორმა ქმნის „სურათს“ მკითხველისათვის, თუმცა ნაშრომი ისე უნდა იყოს წარმოდგენილი, რომ მკითხველმა ზუსტად შეძლოს ავტორის ჩანაფიქრის გაგება და გააზრება. ინტერპრეტაცია ნიშნავს გამოცდილებების, სიტუაციების, მოვლენების, მონაცემების, წესების, პროცედურების ან კრიტერიუმების სხვადასხვა მნიშვნელობის გადმოცემას,

წარმოდგენას. ინტერპრეტირება, ასევე, გულისხმობს პრობლემის მნიშვნელობის ცალსახად ამოცნობისა და აღწერის უნარს. ეს გულისხმობს, ასევე, შეჯამების უნარსაც. აქედან გამომდინარე, ავტორმა ისე უნდა შექმნას ტექსტი, თითოეული თავი, ქვეთავი და აბზაცი, რომ მკითხველს ჰქონდეს სწორი და ადეკვატური ინტერპრეტაციის საშუალება, არ დაიბნეს და არ გამოიტანოს არასწორი დასკვნები.

დასკვნა

დასკვნა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნაწილია ნებისმიერი ტიპის სამეცნიერო ნაშრომისათვის. სანამ სამეცნიერო ნაშრომის დასკვნის შექმნის ზოგად წესებს განვიხილავთ, გავიაზროთ მისი მიზანი და მახასიათებლები.

დასკვნის მიზანია:

- მკითხველს შეახსენოს ნაშრომის მთავარი პრობლემა/ საკვლევი საკითხი და მიზანი
- წარმოადგინოს მოკლე მიმოხილვა იმისა, თუ რას ეხებოდა ნაშრომი
- ხაზი გაუსვას ნაშრომის პრაქტიკულ ღირებულებას
- საბოლოო პასუხი გასცეს შესავალში დასმულ საკვლევ საკითხებს
- ჩამოაყალიბოს რეკომენდაციები სამომავლო კვლევებისთვის
- დასახოს შემდგომი კვლევის პერსპექტივა
- განაზოგადოს ძირითად ნაწილში განვითარებული მსჯელობა
- კიდევ ერთხელ დააფიქსიროს ავტორის პოზიცია
- ხაზი გაუსვას კვლევის პროცესში წარმოშობილ შეზღუდვებს

სქემატურად შესავალსა და დასკვნას შორის ურთიერთმიმართებები შეიძლება შემდეგი სახით წარმოვადგინოთ:

შესავალ	ოქვენი კვლევა	დასკვნა
↑		↑
საკითხის შესწავლის მდგომარეობა /არსებული ცოდნა (ოქვენი კვლევის მომენტსათვის) + პრობლემა ან შეკითხვა		საკითხის შესწავლის მდგომარეობა /არსებული ცოდნა (ოქვენი კვლევის დასრულების შემდეგ) + სამომავლო კვლევები/ახალ შეკითხვები

დასკვნის სტრუქტურა/შემადგენელი ნაწილები

თუ შესავალს ამობრუნებული სამკუთხედის სტრუქტურა აქვს და ზოგადიდან ვიწროსკენ ავითარებს მსჯელობას, დასკვნით ნაწილში პირიქით, განზოგადებაა საჭირო. დასკვნითი ნაწილის დასაწყისშივე გაიმეორეთ, კიდევ

ერთხელ ჩამოაყალიბეთ კვლევის საკითხი, თუმცა განსხვავებული სიტყვებითა და წინადადებებით. აქვე შეიძლება იმის ჩვენება, თუ როგორ მიხვედით ამამ თუ იმ შედეგამდე. ამის შემდეგ დაიწყეთ გაფართოება დასკვნითი ნაწილისა.

კიდევ ერთხელ გაუსვით ხაზი საკითხის მნიშვნელოვნებას. სასურველია, ამ ნაწილში პასუხი გაეცეს შემდეგ კითხვებს:

რატომ არის თქვენი საკითხი მნიშვნელოვანი? ამ თვალსაზრისით რით იყო კვლევა მნიშვნელოვანი.

რა არის ნაშრომში ისეთი, რაც მკითხველისათვის შეიძლება საინტერესო, ახალი ან მნიშვნელოვანი იყოს.

ზოგი სპეციალისტი აღნიშნავს, აღნიშნავს, რომ გარკვეულ შემთხვევებში ეფექტურია, თუ დასკვნა წარმოადგენს შესავლის სარკისებურ ასახვას.

თუ შესავალ ნაწილში წარმოდგენილია ვრცელი მსჯელობა არსებული კვლევებისა და განსახილველი საკითხების შესახებ და ნაკლებადაა საუბარი მიმდინარე კვლევაზე, დასკვნით ნაწილში, პირიქით, ჩატარებულ კვლევებზე დაყრდნობით, წინა პლანზეა წამოწეული ახალი საკვლევი საკითხები და პერსპექტივები.

დასკვნით ნაწილში არსებული ლიტერატურა და ადრე ჩატარებული, არსებული კვლევები შეიძლება გამოიყენოთ მხოლოდ დამოწმების ან შედარება-დაპირისპირებისათვის.

რა თქმა უნდა, სამეცნიერო ნაშრომების თემატიკა მრავალფეროვანია და სხვადასხვა, ამდენად, მიდგომა დასკვნების შექმნის შესახებ შეიძლება განსხვავებული იყოს, თუმცა უნივერსალური მოთხოვნები და პრინციპები ყველა მათგანში უნდა იყოს დაცული.

რჩევები:

- დასკვნა აერთიანებს ძირითად ნაწილში წარმოდგენილ ყველა საკითხსა თუ ქვესაკითხს და ეხმიანება შესავალ ნაწილში წარმოდგენილ ყველა საკვლევ დებულებასა თუ დებულებებსა და მიზნებს.
- დასკვნაში საბოლოოდ უნდა გავცეთ პასუხი საკვლევ შეკითხვებს, უნდა მივაწოდოთ მკითხველს საკვლევ საკითხთან დაკავშირებული ახალი ცოდნა თუ შეხედულებები.
- დასკვნაში კიდევ ერთხელ უნდა წარმოვადგინოთ არსებულ კვლევებსა და ჩვენს კვლევებს შორის მიმართება (მაგალითად, რაში ვეთანხმებით, რას არ ვიზიარებთ, რატომ და რა სიახლეს ვთავაზობთ).
- როდესაც ვსაუბრობთ შედეგებზე, უნდა ვიყოთ ობიექტურები საკუთარი ნაშრომის მიმართ. არც გაზვიადება და არც დაკნინება არ არის მიზანშეწონილი.
- დასკვნით ნაწილში კიდევ ერთხელ უნდა მივმართოთ მკითხველის ყურადღება ძირითად დებულებებზე, მთავარ შედეგებსა და კვლევის ასპექტებზე.

- დასკვნითი ნაწილის შექმნისას ავტორმა მსჯელობა უნდა ჩამოაყალიბოს ლაკონიურად, თუმცა, ამავე დროს, ინფორმაციული და ფარავდეს ყველა არსებით საკითხს.
- იმისათვის, რომ მონაცემები იყოს სანდო, ისინი ზედმიწევნით ზუსტად უნდა წარმოვადგინოთ.
- დასკვნითი ნაწილი დამოუკიდებელი ერთეულია, რომელიც საშუალებს აძლევს ავტორს, დაიცვას და კიდევ ერთხელ ნათლად და გასაგებად წარმოადგინოს თავისი პოზიცია, შეხედულებები და დასკვნები.

დასკვნითი ნაწილის წაკითხვის შემდეგ მკითხველს პასუხაუცემელი არ უნდა დარჩეს არც ერთი საკითხი კვლევასთან დაკავშირებით.

დასკვნით ნაწილს შეიძლება შემდეგი სტრუქტურა ჰქონდეს:

- საკვლევი საკითხის მიზნების ხელახლა წარმოდგენა სხვა სიტყვებით
- ძირითადი მსჯელობის შეჯამება
- განზოგადება, რომელიც ეყრდნობა ძირითად ნაწილში განვითარებულ მსჯელობას
- ავტორის პოზიცია
- ძირითადი შედეგებისა და შეზღუდვების შეჯამება
- პრაქტიკული გამოყენება/ღირებულება
- შემდგომი კვლევებისათვის რეკომენდაცია (საჭიროების არსებობისას)
- პრობლემის გადაჭრის გზები

გავითვალისწინოთ, რომ ეს არის ბოლო შესაძლებლობა თქვენი ნაშრომის ფარგლებში, მკითხველი გაეცნოს თქვენს კვლევასა და განხორციელებული სამუშაოს შედეგებს. მნიშვნელოვანია, პასუხი გაეცეს შეკითხვას: რა პრობლემა გადაჭრა ავტორმა (ფართო გაგებით). ეს კი ერთ-ერთი რთული გამოწვევაა ავტორისათვის.

უცხო თვალთა გადაიკითხეთ თქვენი ნაშრომი და დაუსვით შეკითხვები თქვენს თავს:

- რა შედეგები მივიღე რატომ არის მნიშვნელოვანი?
- რა ვიცოდი კვლევის ჩატარებამდე და რა ვიცი ახლა?
- ვის დააინტერესებს ეს ნაშრომი?
- კიდევ ერთხელ იფიქრეთ, ვისთვის არის ეს ნაშრომი ღირებული - თეორეტიკოსი მკვლევრებისათვის, პრაქტიკოსი სპეციალისტებისათვის და ა. შ. ?
- რა არის ისეთი, რაც აქამდე არ იყო ცნობილი და ამ ნაშრომში წარმოჩნდა (კვლევის შედეგები, კონტექსტი ან მასალა)?

რას უნდა ავარიდოთ თავი დასკვნის წერისას

იმდენად, რამდენადაც დასკვნითი ნაწილის სტრუქტურა რამდენიმე მნიშვნელოვანი ნაწილის წარმოდგენას მოითხოვს, შესაბამისად, დასკვნა უნდა იყოს ვრცელი.

მიუღებელია წინა ნაწილებიდან პირდაპირ და შეუცვლელად გადმოტანა ცალკეული წინადადებებისა თუ პასაჟებისა.

დასკვნაში უნდა მიმოვიხილოთ კვლევის ყველა ძირითადი საკითხი და არა მხოლოდ მისი ერთი ან რამდენიმე (თუნდაც ყველაზე მნიშვნელოვანი) ასპექტი.

რეკომენდაციები არ უნდა იყოს ტრაფარეტული, ზოგადი და ზედაპირული, არამედ საქმიანი, სიღრმისეული, არგუმენტებზე დაფუძნებული.

დასკვნები უნდა იყოს თანმიმდევრულად წარმოდგენილი და არა ქაოსურად.

დასკვნითი ნაწილი არ უნდა წარმოადგენდეს პრიმიტიულ, ზედმეტად გამარტივებულ პასუხს საკვლევ კითხვაზე.

გარდა ამისა, არის შემთხვევები, როდესაც ავტორებს უჩნდებათ სურვილი თუ ცდუნება, წამოჭრან და განიხილონ ახალი დებულება, რომელიც არ არის გაანალიზებული ძირითად ნაწილში. დაიმახსოვრეთ, რომ ეს არასწორი მიდგომაა.

არ წარმოადგინოთ ფოტოები და ვიზუალური მასალა დასკვნაში.

დასკვნითი ნაწილი ენობრივად უნდა იყოს ნათელი, სადა, აკადემიური. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რომ თავი ავარიდოთ კორექტურულ შეცდომებს ისევე, როგორც მთლიანად ნაშრომში.

მიუღებელია პათეტიკური სტილის, არაკადემიური და ემოციური ლექსიკისა და ფრაზეოლოგიის გამოყენება.

ტონი უნდა იყოს საქმიანი, ობიექტური, მაგრამ არა იმპერატიული.

გახსოვდეთ, რომ თქვენი მოსაზრებების მტკიცების საუკეთესო გზა არის არგუმენტები და ობიექტური მსჯელობა.

გთავაზობთ თქვენთვის უკვე ნაცნობი ნაშრომის დასკვნით ნაწილს. გაეცანით ტექსტს და იმსჯელოთ, რამდენად უკავშირდება დასკვნა ნაშრომის წინა ნაწილებს, რა არის მისი სუსტი და ძლიერი მხარეები, რას შეცვლიდით ან დაამატებდით მას.

ზოგადად, მეორე ენის შესწავლა რთული პროცესია. მის შესწავლაზე გავლენას ახდენს ბევრი ლინგვისტური (პირველი ენა, ინსტრუქციის ენა, ზოგადი წინა-ლინგვისტური ცოდნა...) და არალინგვისტური (გარემო, მოტივაცია, ზოგადი ინტელექტი, დრო...) ფაქტორი. ექსპერიმენტმა აჩვენა, რომ ქართული ენის შემსწავლელები, როგორც ნებისმიერი სხვა ენის შემთხვევაში, „ცრუ მეგობრებს“ აღიქვამენ მშობლიური ენის პრიზმიდან (უარყოფითი ინტერფერენცია). ამ სირთულის დამძლევის

მიზნით, პირველ ეტაპზე, სასურველია, რომ „ცრუ მეგობართა“ მნიშვნელობა სამიზნე ენაში სტუდენტმა შეისწავლოს „აღმოჩენის“ (ლექსიკონი, ფართო კონტექსტი, ვიზუალიზაცია) გზით და არა მექანიკური დამახსოვრებით. მხოლოდ ამის შემდეგ ვთავაზობთ მათ აქტივობებს, რომლებიც ერთეულის ცოდნის განმტკიცებასა და გაფართოებას ემსახურება. გარდა ამისა, პრაქტიკოს პედაგოგებს ვთავაზობთ ფართოდ გავრცელებული აქტივობების (გონებრივი რუკა, სიტყვათა ქსელი) შედეგად მიღებული მონაცემების სასწავლო რესურსად გამოყენებას, რაც ერთ-ერთი სიახლეა ამ ნაშრომისა. აქვე უნდა აღნიშნოს, რომ „ცრუ მეგობრები“ ქართულ ენაში საკმაოდ გავრცელებული და ხშირად ხმარებული ლექსიკური ერთეულია. ქართული ენის ეროვნული კორპუსის მონაცემების მიხედვით, ყველაზე ხშირად ხმარებული „ცრუ მეგობარია“ სიტყვა *გენერალური*. კორპუსში დაფიქსირებულია ამ ლექსიკური ერთეულის ხმარების 47750 შემთხვევა. კორპუსის მონაცემების მიხედვით ასევე ფართოდ გამოიყენება სიტყვა *ორიგინალური*, 3985 შემთხვევას გვიჩვენებს კორპუსი. ასევე საკმაოდ დიდი ინტენსივობით გამოიყენება ქართულ ენაში სიტყვები: *აქტუალური*, *რეგულარული*, *სისტემატური*, *ეფექტური*. ეს მონაცემები კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს იმას, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია ამ ტიპის ლექსიკური ერთეულების მნიშვნელობისა და მათი გამოყენების სტრატეგიების ცოდნა ეფექტური კომუნიკაციის დასამყარებლად. საბოლოო ჯამში კი ცრუ მეგობრების ცოდნა და მათი სწორად გამოყენება

ამაღლებს შემსწავლელის დისკურსულ და სოციოკულტურულ კომპეტენციებს.

ნაშრომის ბოლო ნაწილში წარმოდგენილია ცრუ მეგობრების ქართულ-ინგლისური ლექსიკონი, რაც, აგრეთვე, ნაშრომის სიახლეს წარმოადგენს. ქართული ენის თითოეულ ლექსიკურ ერთეულს თან ახლავს არასწორი მნიშვნელობა, ხოლო ბოლოს ადეკვატური შესატყვისი ინგლისური ვარიანტი. პრაქტიკული მითითებები და ლექსიკონი დაეხმარება როგორც მასწავლებლებსა და შემსწავლელებს, ისე საკითხით დაინტერესებულ პირებს.

სადისერტაციო ნაშრომი

სადისერტაციო ნაშრომი დოქტორანტის მუშაობის საბოლოო პროდუქტია, რომელიც დოქტორის ხარისხის მოპოვების საფუძველი ხდება. სადისერტაციო ნაშრომს აქვს სტანდარტული ფორმატი და იქმნება განსაზღვრული კრიტერიუმების მიხედვით.

სადისერტაციო ნაშრომის მიზანია, ნათლად განსაზღვრული საკვლევი საკითხის შესახებ ჩატარებული დამოუკიდებელი კვლევის წარმოდგენა. როგორც წესი, ეს არის დოქტორანტის ყველაზე ვრცელი და კომპლექსური სამეცნიერო ნაშრომი. სადისერტაციო ნაშრომის შექმნა მოითხოვს სერიოზულ მოსამზადებელ სამუშაოებს, დაგეგმვასა და კვლევითი უნარების გამოყენებას. სადისერტაციო თემა და საკვლევი საკითხები უდავფუძნებოდეს თქვენ მიერ მოძიებულ მასალას, მათ სიღრმისეულ ანალიზსა და ინტერპრეტაციას, რასაც საკმაოდ ხანგრძლივი კვლევა სჭირდება. ამდენად, გაითვალისწინეთ დრო, რომელიც გაქვთ ნაშრომის შესასრულებლად და განსაზღვრეთ, გაქვთ თუ არა წვდომა თქვენთვის საჭირო მასალაზე. ასევე, გაითვალისწინეთ, რომ სასურველია შეარჩიოთ ისეთი საკვლევი თემა, რომლის შესახებაც უკვე გაქვთ გარკვეული ცოდნა და რომელსაც ნაშრომზე მუშაობის პროცესში სრულყოფთ და გააღრმავებთ.

დოქტორანტთა უმეტესობა საწყის სტადიაზე დიდი ენთუზიაზმით ეკიდება სამუშაოს, მაგრამ გარკვეული

დროის შემდეგ ისინი კარგავენ ამ ენთუზიაზმს, რადგან დისერტაციაზე მუშაობა საკმაოდ რთული, შრომატევადი და ხანგრძლივი პროცესია. ამის თავიდან ასაცილებლად საჭიროა კვლევის მოსამზადებელი ეტაპის სწორად და გონივრულად დაგეგმვა და წერის ეტაპების წინასწარ განსაზღვრა.

სპეციალისტები გამოყოფენ 3 ყველაზე მნიშვნელოვან დაბრკოლებას, რომლებიც აფერხებს დისერტაციაზე მუშაობის პროცესს. ესენია:

1. დროში გაწელილი სამუშაო. დოქტორანტები ფიქრობენ, რომ მათ აქვთ საკმაოდ დიდი დრო და რეალისტურად ვერ აფასებენ შესასრულებელი სამუშაოების მოცულობასა და შესაბამის დროს. ეს რომ თავიდან ავიცილოთ, სწორად უნდა დაიგეგმოს სამუშაო პროცესი.

2. კვლევითი უნარების ნაკლებობა. ზოგჯერ დოქტორანტები ფიქრობენ, რომ რელევანტური მასალების მოძიება და მათი მიმოხილვა საკმარისია სადისერტაციო ნაშრომის შესაქმნელად. სინამდვილეში, სადისერტაციო ნაშრომში აუცილებელია ყველა ტიპის მასალის სრულყოფილი ანალიზი და ამომწურავად განხილვა.

3. წერითი უნარების ნაკლებობა. სადისერტაციო ნაშრომში დაცული უნდა იყოს აკადემიური წერის პრინციპები, ნაშრომი უნდა შესრულდეს მოთხოვნილი ფორმით, სამეცნიერო სტილითა და ენით. ასევე, დაცული უნდა იყოს ციტირების სათანადო წესები. მათი უგულებელყოფა აისახება სადისერტაციო ნაშრომის ხარისხსა და მის შეფასებაზე.

დისერტაციის სტრუქტურა/შემადგენელი ნაწილები

როგორც წესი, სადისერტაციო ნაშრომი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

1. სათაური
2. ანოტაცია
3. შესავალი
4. მასალა და მეთოდები
5. მსჯელობა/ანალიზი
6. შედეგები (ცხრილები, ნახაზები და ა. შ.);
სტატისტიკური მონაცემები
7. დასკვნები
8. გამოყენებული ლიტერატურა
9. დანართები

ანოტაცია

დისერტაციას წინ უძღვის ანოტაცია, რომელიც ვრცელი ნაშრომის მოკლე შინაარსია. რადგან ის მცირე მოცულობის ტექსტია, მასში აქცენტი გააკეთეთ მხოლოდ ნაშრომის ძირითად ასპექტებზე. ამაში დაგეხმარებათ ძირითადი და მეორეხარისხოვანი ინფორმაციის გამიჯვნის ხერხები.

ამ ნაწილის მიზანია, მკითხველს წარუდგინოს საკვლევი საკითხი (იწყება ზოგადი მიმოხილვით და ვიწროვდება კონკრეტულ საკითხამდე). ლიტერატურის მიმოხილვა სადისერტაციო ნაშრომის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაწილია, რომელშიც წარმოდგენილი უნდა იყოს რელევანტური, ღირებული და მნიშვნელოვანი კვლევები ანალიზითურთ. როგორც წესი, ლიტერატურის შერჩევა ხდება ხელმძღვანელის რეკომენდაციით. გაითვალისწინეთ, რომ ამ ნაწილის შექმნისას საკმარისი არ არის ავტორთა ჩამოთვლა. ლიტერატურის მიმოხილვის ზოგადი წესების მიხედვით, მასში უნდა განიხილოთ თითოეული ავტორის მოსაზრება საკითხის შესახებ და წარმოადგინოთ თქვენეული შეფასებები. შესავალში ყურადღების მიღმა არ უნდა დაგვრჩეს უახლესი ნაშრომებიც. გადმოეცით საკითხის შესწავლის მიმდინარე მდგომარეობა, კვლევის სფეროს მიმოხილვა, ასევე ჩამოყალიბებული უნდა იყოს კვლევის მიზანი და საკვლევი საკითხები.

მასალები და კვლევის მეთოდები

კვლევის მეთოდები ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნაწილია ნაშრომისა, მაგრამ, სამწუხაროდ, მას ხშირად უგულვებელყოფენ ავტორები. მასში წარმოდგენილი უნდა იყოს ის გზები, რომელთა მეშვეობითაც მიღებულია კონკრეტული

შედეგები. აღწერა უნდა იყოს ზედმიწევნით თანმიმდევრული. გამოცდილება აჩვენებს, რომ ეს დოქტორანტებისათვის ყველაზე არასასურველი ნაწილია. თუ დისერტაციაშია იყენებთ თვისებრივ მეთოდს, უნდა წარმოადგინოთ საკვლევი საკითხები, მონაწილეები, მასალის მოძიების გზები და მასალის ანალიზის პროცესი. მეორე მხრივ, თუ მიმართავთ კვლევის რაოდენობრივ ფორმატს, აქცენტი უნდა გააკეთოთ კვლევის საკითხებსა და ჰიპოთეზებზე, ფოკუსჯგუფებსა და მათი შერჩევის მეთოდებზე (სემფლინგი), კვლევის ინსტრუმენტებზე, მონაცემთა შეგროვებასა და მათ ანალიზზე.

შედეგები

შედეგების ნაწილი უნდა დაიყოს რამდენიმე ლოგიკურ ქვეთავად, რომლებშიც აღწერილი და გაანალიზებული იქნება კონკრეტული მასალა. ქვეთავების რაოდენობა სადისერტაციო ნაშრომის განსახილველი საკვლევი საკითხების იდენტურია.

ვიზუალური მასალა

გაითვალისწინეთ, რომ ვიზუალური მასალა (ცხრილები, ფოტოები, ნახაზები) ადვილად აღსაქმელს ხდის ნაშრომს. ისინი უნდა იყოს კარგად ორგანიზებული, ინფორმაციული

და ადვილად აღსაქმელი. გაითვალისწინეთ, რომ ვიზუალური მასალა უნდა იყოს დანომრილი და ახლდეს შესაბამისი მოკლე აღწერილობა. ასევე, საკმარისი არ არის მხოლოდ ვიზუალური მასალის დართვა, საჭიროა მათი ანალიზი და ავტორისეული ინტერპრეტაციაც. მონაცემები უნდა იყოს წარმოდგენილი ლაკონურად.

მსჯელობა/ანალიზი

დისერტაციის ერთ-ერთი მიზანია შედეგების შეფასება და ანალიზი არსებული სამეცნიერო ლიტერატურის გათვალისწინებით. დამწყებ ავტორთათვის ეს ყველაზე რთული და ხანგრძლივი პროცესია. ამ ნაწილის შექმნისას აუცილებელია ლოგიკური თანმიმდევრულობის დაცვა. შესაძლებელია გააცნობთ კოლეგებს თქვენი სამუშაო უკუკავშირის მისაღებად, რასაც გაითვალისწინებთ ნაშრომის საბოლოო ვერსიის შექმნისას. სპეციალისტები გვაფრთხილებენ, რომ ზოგჯერ ავტორები დიდ ყურადღებას უთმობენ მასალის აღწერას (ეს მეთოდების თავში უნდა გაკეთდეს) და ნაკლებად გვთავაზობენ ამ მასალის ანალიზს, რაც სინამდვილეში ამ ნაწილის მთავარი მოთხოვნა და ფუნქციაა. ამ თავშივე შეიძლება საკვლევი საკითხების კიდევ ერთხელ გამოორება და ამ შეკითხვებზე პასუხის გაცემა.

ნებისმიერ სამეცნიერო ტექსტში ნათლად უნდა ჩანდეს სამეცნიერო სიახლე და ხაზგასმული უნდა იყოს, რით განსხვავდება ნაშრომი წინამორბედ ნაშრომთაგან. ამის გარეშე დისერტაცია თავის ფუნქციას ვერ ასრულებს და დისერტაციის ხარისხიც დაბალია.

დასკვნები

დასკვნით ნაწილში უნდა შეაჯამოთ ჩატარებული საკვლევი სამუშაო და მოკლედ გადმოსცეთ მიღებული შედეგები. არ დაგავიწყდეთ, რომ აქ უნდა აღწეროთ და განმარტოთ, თუ რა სიახლე შეიტანა თქვენმა კვლევამ არსებულ აკადემიურ ცოდნაში და როგორ შეიძლება მათი პრაქტიკაში გამოყენება. არ დაგავიწყდეთ, რომ აქვე უნდა ისაუბროთ კვლევის პერსპექტივებზე, განსაზღვროთ სამომავლო კვლევის მიზნები.

გამოყენებული ლიტერატურა

დისერტაციას, როგორც ნებისმიერ სამეცნიერო ნაშრომს, უნდა ახლდეს გამოყენებულ ნაშრომთა სია. გაითვალისწინეთ, რომ ბიბლიოგრაფიის შედგენის სხვადასხვა წესი არსებობს აკადემიურ სივრცეში, ამიტომ წინასწარ შეისწავლეთ თქვენი უნივერსიტეტის მოთხოვნები და

მისდეთ მათ წერის პროცესში. დისერტაციის შეფასების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კრიტერიუმი არის გამოყენებული ლიტერატურის მოცულობა და რელევანტურობა, ამიტომ ამ საკითხს სერიოზული ყურადღება მიაქცეით. კვლევის პროცესში უნდა განიხილოთ და შეისწავლოთ როგორც კლასიკური, ტრადიციული, ისე მიმდინარე და თანამედროვე ნაშრომები. ეს უფრო სანდოს და რელევანტურს გახდის თქვენს ნაშრომს.

რჩევები

1. სპეციალისტები აღნიშნავენ, რომ ბოლო პერიოდში სტუდენტები ძალიან ხშირად მიმართავენ ინტერნეტ-რესურსებს და მხედველობაში არ იღებენ, რომ ონლაინ-სივრცეში, აკადემიური ნაშრომების გარდა, მრავლადაა წარმოდგენილი არაპროფესიონალური, არასანდო ლიტერატურა. აუცილებელია მათი გამოიჯვანა. სამეცნიერო ნაშრომში ერთადერთი მისაღები ფორმაა აკადემიური ნაშრომის დამოწმება და გამოყენება, გარდა გამონაკლისი შემთხვევებისა.

2. თავი აარიდეთ ისეთ განცხადებებს, როგორებიცაა: *„ეს ნაშრომი პირველია...“*, *„სამეცნიერო ლიტერატურაში აქამდე არ ყოფილა შესწავლილი“* და ა.შ. უმჯობესია, თუ აქცენტს გააკეთებთ, კონკრეტულად რა სიახლე შეიტანეთ საკვლევ სფეროში.

3. კარგად ორგანიზებული გეგმა სადისერტაციო ნაშრომის შექმნის წინაპირობაა.

4. თითოეულ უნივერსიტეტს საკუთარი სტანდარტები აქვს სადისერტაციო ნაშრომის გაფორმებასთან დაკავშირებით. მაგალითად, რამდენი გვერდი უნდა იყოს ნაშრომი, ციტირების რომელი წესი უნდა იყოს გამოყენებული და ა. შ. გაეცანით წინასწარ მათ და მხოლოდ ამის შემდეგ დაიწყეთ წერა.

რეცენზია

სიტყვა „რეცენზია“ მომდინარეობს ლათინური სიტყვიდან (resensio) და ნიშნავს გამოხმაურებას, განხილვას, მხატვრული, სამეცნიერო, კინემატოგრაფიული, მუსიკალური, თეატრალური, ფერწერული ან ხელოვნების სხვა ნიმუშის შეფასებას. ის თავისი ბუნებით კრიტიკულ/ანალიტიკურ ჟანრს მიეკუთვნება.

რეცენზიის დანიშნულება

რეცენზიის ფუნქციაა, კრიტიკულად განიხილოს, შეაფასოს, კომენტარები გაუკეთოს სარეცენზიო ტექსტის ძირითად დებულებებს, გამოყოს ავტორის მოსაზრებები ნაშრომის სრულყოფისა და გაუმჯობესების მიზნით. აკადემიურ სივრცეში ამ ტიპის ტექსტის მიზანია დასმული პრობლემისადმი რეცენზენტის პოზიციის გამოხატვა, რათა ჟურნალის რედაქციამ მიიღოს გადაწყვეტილება სტატიის დაბეჭდვა-არდაბეჭდვის შესახებ. ასევე, თუკი ნაშრომი ფასდება ქულებით, საბოლოო შეფასებისას ითვალისწინებენ რეცენზენტის შეფასებას. ამ ტიპის რეცენზია იწერება როგორც საბაკალავრო, ისე სამაგისტრო და სადოქტორო ნაშრომის შესახებაც.

ამ თავში განხილულია ე. წ. წინასწარი რეცენზია, რომელიც იწერება გამოსაქვეყნებელ ნაშრომზე. ასეთი რეცენზირება ანონიმურია და, როგორც წესი, თითოეულ სტატიაზე იწერება ორი ასეთი რეცენზია ობიექტური სურათის დასახატად. უნდა აღინიშნოს, რომ პრინციპული სხვაობა რეცენზიის ამ ორ ტიპს შორის არ არის და იყენებს ერთსა და იმავე სტრატეგიებს.

რეცენზიაში უნდა იყოს წარმოდგენილი ავტორის პოზიციის განზოგადებული არგუმენტირებული შეფასება, რეცენზენტის მოსაზრება იმის თაობაზე, თუ რით არის სარეცენზიო ნაშრომი გამორჩეული და მნიშვნელოვანი და რა სუსტი მხარეები აქვს მას.

რეცენზიაში განსაკუთრებული ადგილი უნდა დაეთმოს განსახილველი ტექსტის შინაარსის არა უბრალოდ გადმოცემას, არამედ მის კონცეპტუალურ ანალიზს, რის საფუძველზეც ნათელი გახდება სარეცენზიო ტექსტის ძირითადი სათქმელი, ლოგიკური ხაზი და მიზანი.

მხოლოდ ობიექტური ანალიზის შემდეგ უნდა წარმოადგინოს ავტორმა ნაწარმოების სუბიექტური შეფასება. სწორედ ეს არის ნებისმიერი რეცენზიის ძირითადი ნაწილი, რადგან ამ ტიპის ტექსტი სწორედ ამ შეფასების, რეცენზენტის პოზიციის, დამოკიდებულების წარმოსაჩენად იქმნება.

რეცენზიაში გადმოცემული საკითხი შესაძლებელია საკამათოც იყოს, თუმცა ეს არ ართმევს რეცენზენტს უფლებას, გადმოსცეს თავისი აზრი, ოღონდ ეს აზრი განმტკიცებული უნდა იყოს სათანადო არგუმენტებით და

უნდა ეფუძნებოდეს განსახილველი რეცენზიის ძირითადი იდეა (დადებითია თუ უარყოფითი).

ნაშრომის თემატიკის აქტუალობა

სამეცნიერო ნაშრომზე აზრის ჩამოყალიბება და მისი სამეცნიერო მიმოქცევაში შესვლა მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებული შეფასებებზე, რომლებსაც ნაშრომი რეცენზენტისაგან იმსახურებს. სამწუხაროდ, რეცენზიის დაწერის სწავლებას საგანმანათლებლო დაწესებულებებში არ ეთმობა სათანადო ყურადღება. მართალია, ზოგჯერ სამეცნიერო ჟურნალები თავად სთავაზობენ რეცენზენტებს ნაშრომის შეფასების კრიტერიუმებს, თუმცა პრაქტიკა აჩვენებს, რომ სრულყოფილი და გამართული რეცენზიის დაწერა არ არის იოლი ამოცანა და საჭიროებს გარკვეულ მომზადებასა და ცოდნას.

სამეცნიერო სივრცეში ძირითადად გამოიყენება ორი სახის რეცენზია:

- წინასწარი რეცენზია, რომელიც მიზნად ისახავს ნაშრომის შეფასებას მისი სუსტი მხარეების გამოსწორების მიზნით. ამ ტიპის რეცენზიას ეყრდნობა გადაწყვეტილება, გამოქვეყნდება თუ არა ნაშრომი.

- აკადემიურ სივრცეში არსებობს მეორე ტიპის რეცენზიაც, რომელიც უკვე არსებულ ნაშრომს აფასებს. სწორედ ამგვარი რეცენზია ხდება ხარისხის მამიებლის ქულებით შეფასების საფუძველი.
- თუმცა, შესაძლოა რეცენზია შეიქმნას უკვე გამოქვეყნებულ სამეცნიერო ნაშრომზე (მაგალითად, მონოგრაფიაზე, სტატიების კრებულზე და ა. შ.), რათა აუდიტორიას გააცნონ პუბლიკაციის მნიშვნელობა და სამეცნიერო ღირებულება.

როგორც წესი, სამეცნიერო ჟურნალის სარედაქციო საბჭო მიმართავს გამოსაქვეყნებელი სტატიის ხარისხის დასადგენად დარგის სპეციალისტებს. ჩვეულებრივ, ამგვარი რეცენზია ანონიმურია და ერთ ნაშრომს 2 რეცენზენტი აფასებს. ამგვარი რეცენზიის მიზანია, დაადგინოს გამოსაქვეყნებელი ნაშრომის სიზუსტე და გააუმჯობესოს მისი ხარისხი კონსტრუქციული კრიტიკის მეშვეობით. იმისათვის, რომ წინასწარი რეცენზირების პროცესი შედეგიანი და ეფექტური იყოს, აუცილებელია რამდენიმე ფაქტორის გათვალისწინება. პირველ რიგში, როდესაც მოგმართავენ წინადადებით, რომ დაწეროთ რეცენზია, უნდა დასვათ რამდენიმე შეკითხვა:

- პირველ რიგში, უნდა გავითვალისწინოთ რამდენად კომპეტენტურები ვართ იმ სფეროში, რომელსაც სარეცენზიო ნაშრომი მიეკუთვნება, რამდენად ვერკვევით მეთოდოლოგიურ და თეორიულ ჩარჩოებში და რამდენად შეგვიძლია შევაფასოთ პრობლემის გადაჭრის გზები.

- რამდენად შეგვიძლია ნაშრომის სამართლიანად და მიუკერძოებლად შეფასება, ხომ არ არსებობს ინტერესთა კონფლიქტი ან პირადი კავშირები, რომლებიც გავლენას მოახდენს ჩვენს პოზიციაზე. მიკერძოებული და არა-სამართლიანი შეფასება უარყოფითად აისახება ჩვენს სამეცნიერო რეპუტაციაზე.
- რეცენზიაში ყურადღება უნდა გავამახვილოთ როგორც დადებით, ძლიერ ისე ნაკლოვან, სუსტ მხარეებზე მიუკერძოებლად და ობიექტურად.
- მნიშვნელოვანია დროის ფაქტორის გათვალისწინებაც, რადგან რეცენზირება საკმაოდ შრომატევადი პროცესია და მაღალი ხარისხის რეცენზიის შექმნას საკმაოდ მოცულობითი სამუშაოს შესრულება სჭირდება.

გთავაზობთ რჩევებს, რომლებიც გამოგადგებათ მაღალი ხარისხის, ამომწურავი რეცენზიის შესაქმნელად:

- **ნაშრომის პირველი წაკითხვა**

თვალი გადაავლეთ ნაშრომის მთლიან სტრუქტურას და ზოგადად გაიაზრეთ, შესაძლებელია თუ არა ამ ნაშრომის გამოქვეყნება ან დადებითად შეფასება.

პირველი გადახედვის შედეგად შეაფასეთ, სვამს თუ არა ავტორი საკვლევ საკითხს, რა მიდგომები აქვს, რამდენად რელევანტურია მისი დასკვნები. ეს მოგცემთ იმის შეფასების საშუალებას, ღირს თუ არა ნაშრომის გამოქვეყნება და შეიტანს თუ არა იგი წვლილს კვლევის სფეროში ან აქვს თუ არა პრაქტიკული გამოყენების არე.

პირველადი გადაკითხვის შედეგად პასუხი უნდა გავცეთ შემდეგ შეკითხვებს:

ა) რა არის ძირითადი საკვლევი საკითხი?

ბ) არის თუ არა საკვლევი საკითხი სფეროს-თვის/დარგისთვის მნიშვნელოვანი და ადეკვატური?

გ) იძლევა თუ არა ნაშრომი დასმული პრობლემის გადაჭრის გზებს.

თვალი გადაავლეთ ვიზუალურ მასალას - ცხრილებს, დიაგრამებს - და დააკვირდით, რამდენად ადეკვატურად და სათანადოდ არის გამოყენებული და გაანალიზებული.

ამის შემდეგ კი შეგიძლიათ დაიწყოთ რეცენზიის პირველი რამდენიმე აბზაცის შექმნა, რომლებშიც შეაფასებთ და შეაჯამებთ საკვლევი საკითხის მნიშვნელობასა და აქტუალობას. პირველ აბზაცში უნდა აღწეროთ თვითონ საკვლევი საკითხი. რეცენზიის პირველ აბზაცში ყურადღება გაამახვილეთ ნაშრომის პოზიტიურ ასპექტებზე, რათა ავტორებს ჰქონდეთ საშუალება, გაიაზრონ თავიანთი ნაშრომების ძლიერი მხარეები.

რეცენზიის მეორე ნაწილში შეაფასეთ ავტორის შენატანი საკვლევ სფეროში. არის თუ არა საკვლევი საკითხი საინტერესო და მნიშვნელოვანი, შეესაბამება თუ არა კვლევის მეთოდები საკვლევ საკითხს, დასკვნები დამყარებულია თუ არა ნაშრომში წარმოდგენილ მონაცემებზე. ნაშრომში ჩანს თუ არა ახალი მიდგომები და ცვლის/ავითარებს თუ არა დარგში არსებულ ცოდნას. თუ ზემოთ ჩამოთვლილი კრიტერიუმების მიხედვით ნაშრომი სერიოზულ ხარვეზებს შეიცავს, მისი დაბეჭდვა კითხვის ნიშნის ქვეშ დგება.

- მეორედ წაკითხვა

რეცენზიის შესაქმნელად აუცილებელია ნაშრომის მეორედ წაკითხვაც. ამ დროს წაკითხვით უკვე დეტალურად. ამ შემთხვევაში ყურადღება გაამახვილეთ დადებითთან ერთად უარყოფით მხარეებზეც და ჩამოაყალიბეთ თქვენი დებულებები. შეგიძლიათ გამოიყენოთ ჩამონათვალის ფორმატი. ეს ავტორს საშუალებას მისცემს, კარგად გაეცნოს თქვენს პოზიციას.

ყურადღება მიაქციეთ და შეაფასეთ, როგორ არის ორგანიზებული ნაშრომი: გამოყოფილია თუ არა თავები, ქვეთავები, რამდენად ლოგიკურად და თანმიმდევრულადაა მსჯელობა გაშლილი. თითოეული თქვენი მსჯელობა გაამყარეთ სათანადო არგუმენტებით ტექსტური მასალიდან.

ყურადღება მიაქციეთ ნაშრომის ენობრივ გამართულობას.

გამოსაქვეყნებელი სტატიის საბოლოო შეფასება შეიძლება იყოს რამდენიმე სახის:

ა) მიღებულია დასაბეჭდად და არ საჭიროებს გადამუშავებას.

ბ) შეიძლება დაიბეჭდოს მცირე გადამუშავების შემდეგ, მიღებული შენიშვნების გათვალისწინების შედეგად.

გ) საჭიროებს მნიშვნელოვან გადამუშავებას შემდგომი რეცენზირებისათვის.

დ) ამ ეტაპზე დაბეჭდვა არ არის მიზანშეწონილი.

სპეციალურ ლიტერატურაში გვთავაზობენ სამეცნიერო ნაშრომის შეფასების შემდეგ კრიტერიუმებს:

1. რელევანტურობა:

- რამდენად რელევანტურია ნაშრომი ჟურნალის მიზნებისა და კონცეფციისათვის (სტატიის შეფასების შემთხვევაში)?
- რამდენად აქტუალურია საკვლევი საკითხი კვლევის სფეროსა და პრაქტიკული გამოყენების თვალსაზრისით?

2. საკითხის ორიგინალობა და მნიშვნელობა:

- რამდენად ღირებულია კვლევის საკითხი დარგისთვის და რამდენად ამომწურავად არის განხილული?
- რამდენადაა წარმოდგენილი სიახლეები ფუნდამენტური იდეების, პრობლემების, ინფორმაციისა და ინტერპრეტაციის თვალსაზრისით?
- არის თუ არა ნაშრომი ორიგინალური არსებულ კვლევებთან მიმართებით (ახლებური პარადიგმა, მიდგომა, თეორიული ან კონცეპტუალური ჩარჩო, ახალი მტკიცებულება)?
- იძლევა თუ არა იმპულსს შემდგომი კვლევისათვის ან ამავე ნაშრომის განვითარებისათვის და რა წვლილი შეაქვს თეორიულ კვლევებსა და პრაქტიკულ გამოყენებაში?

3. ნაშრომის სიცხადე

- რამდენად ცხადადაა გადმოცემული მსჯელობა? ხომ არ გვხვდება ბუნდოვანი ფრაგმენტები?
- რამდენად ადვილად აღსაქმელია მთელი ნაშრომი?

4. მსჯელობა და არგუმენტაცია

- შეესაბამება თუ არა სათაური და ტექსტი ერთმანეთს?
- გამოკვეთილია თუ არა თეორიული ჩარჩო?
- ნათლადაა თუ არა გამოკვეთილი ნაშრომის მიზანი?
- რამდენად ცხადადაა წარმოდგენილი საკვლევი საკითხი და ჰიპოთეზა?
- რამდენად ქმნის ლიტერატურის მიმოხილვა ძლიერ თეორიულ ბაზას კვლევისათვის?
- ადეკვატურად და ამომწურავადაა თუ არა გაანალიზებული საკითხი, წარმოდგენილია თუ არა დამაჯერებელი და არგუმენტირებული მსჯელობა, კრიტიკული მიმოხილვა, შედეგები და მიგნებები, ანუ განხილულია თუ არა მათი მნიშვნელობა, გამოყენების არეები, შეზღუდვები და გამოკვეთილია თუ არა შემდგომი კვლევის საკითხები?
- წარმოდგენილია თუ არა განსხვავებული შეხედულებები?
- ემყარება თუ არა დასკვნები და ძირითადი შედეგები განხილულ მონაცემებს?

- შეიცავს თუ არა ნაშრომი ახალ დასკვნებს/შედეგებს, რომლებიც მნიშვნელოვანია საკვლევი სფეროსათვის?
- გამოადგება თუ არა ნაშრომი დარგის სხვა სპეციალისტებს?
- შეიცავს თუ არა ნაშრომი მნიშვნელოვან ინფორმაციას და სიღრმისეულ მსჯელობას?
- ხომ არ აკლია ნაშრომს მნიშვნელოვანი ინფორმაცია?
- შესავალში დასმული შეკითხვები განხილულია თუ არა დეტალურად ძირითად ნაწილში?
- შედეგები აღწერილია და გაანალიზებულია თუ არა სიღრმისეულად და შეესაბამება თუ არა თეორიულ და მეთოდოლოგიურ ჩარჩოებს?
- გამოკვეთილია თუ არა ნაშრომში სიახლე და ავტორის პოზიცია?
- გადმოცემულია თუ არა შეზღუდვები და სათანადოდ არის თუ არა გაანალიზებული ისინი?
- ანალიზი ამომწურავი და კვლევის შესაბამისია თუ არა?
- ნაშრომის ძლიერი და სუსტი მხარეები ადეკვატურადაა თუ არა წარმოდგენილი და გაანალიზებული თავად ავტორის მიერ?

5. მეთოდოლოგიური საფუძვლები

- სათანადოდაა გამოყენებული თუ არა კვლევის მეთოდოლოგიური ჩარჩო და კვლევის სტრატეგიები?

- ავტორს წარმოდგენილი აქვს თუ არა მის ნაშრომთან მეთოდოლოგიურად დაკავშირებული ნაშრომები?
- მონაცემები ნათლადაა აღწერილი თუ არა, მათ შორის ცხრილები და სხვა ვიზუალური მასალა?

6. ნაშრომის სტრუქტურა

- ნაშრომი გამართულია თუ არა სტრუქტურულად და ორგანიზებულია თუ არა ლოგიკურად?
- ნაშრომის ყველა სტრუქტურული კომპონენტი სათანადოდაა თუ არა წარმოდგენილი და განვითარებული?
- რამდენად ეფექტურად და სრულყოფილად არის გაფორმებული აბზაცები? აბზაცის შიგნით რამდენად ამომწურავად და თანმიმდევრულად არის განვითარებული ესა თუ ის იდეა?
- გამოყენებულია თუ არა ძირითადი და დამხმარე აბზაცები, აგრეთვე, შესაბამისი და სწორად შერჩეული ენობრივი საშუალებები და მაკავშირებლები?
- გადმოსცემს თუ არა ანოტაცია ნაშრომის ძირითად ინფორმაციას?
- აღწერს თუ არა ნაშრომის შესავალი ადეკვატურად თეორიულ ჩარჩოს და საკვლევ პრობლემებს?
- მისაღებია თუ არა ნაშრომის მოცულობა და ფორმატი?
- წარმოდგენილია თუ არა დასკვნაში მიღებული შედეგები?

- ვიზუალური ინფორმაცია (ცხრილები, დიაგრამები...) ადვილად აღსაქმელი და ინფორმაციულია თუ არა?

7. სამეცნიერო ეთიკა

- რამდენადაა დაცული სამეცნიერო ეთიკის ნორმები?
- კვლევა კეთილსინდისიერადაა ჩატარებული თუ არა?
- ავტორი გვერდს ხომ არ უვლის ისეთ საკითხებს, როგორებიცაა, მაგალითად: წარუმატებლობა კვლევის პროცესში, სადავო საკითხები, დაუსრულებელი კვლევა და ა. შ.
- ხომ არ არის ნაშრომის რომელიმე ნაწილი უკვე გამოქვეყნებული?
- ხომ არ შეინიშნება რაიმე ნიშნით დისკრიმინაციული მონაკვეთები?

8. ადეკვატური სტილი და ენა

- დაცულია თუ არა სალიტერატურო ენის ნორმები?
- რამდენადაა დაცული ნაშრომში სამეცნიერო სტილი?
- დაცულია თუ არა აკადემიური ტონი?
- ნაშრომში ხომ არ არის გამოყენებული ზედმეტად ემოციური ლექსიკა?
- ნაშრომში ხომ არ გვხვდება არაობიექტური და მკვეთრად სუბიექტური ადგილები?
- ხომ არ არის შეურაცხყოფელი პასაჟები?
- ხომ არ გვხვდება გადაჭარბებული ქება?

- ხომ არ არის დარღვეული სალიტერატურო ენის ნორმები?
- დაცულია თუ არა ციტირების წესები და მოთხოვნები?

რეცენზიის სტრუქტურა

რეცენზიაში რამდენიმე ნაწილისაგან შედგება.

რეცენზიის სათაურში უნდა დაიწეროს, თუ ვის ნაშრომზე იწერება რეცენზია და რა არის ნაშრომის სათაური.

რეცენზიის ავტორის სახელი და გვარი იწერება ტექსტის ბოლოს.

შესავალ ნაწილში გადმოცემულია ნაშრომის მოკლე შინაარსი და მისი აღწერილობა.

მეორე ნაწილში საუბარია ნაშრომის ძლიერ მხარეებზე. რეცენზიაში საგანგებოდ უნდა აღინიშნოს ტექსტის ღირსებები, განსაკუთრებული ფრაგმენტები, ყველაზე არსებითი ელემენტები, მიუხედავად იმისა, თუ როგორია რეცენზენტის დამოკიდებულება ავტორისადმი.

შემდეგ ნაწილში წარმოდგენილია ნაშრომის სუსტი მხარეები და ავტორის შენიშვნები, რომელთა მიზანია ნაშრომის გაუმჯობესება. რეცენზიაში სასურველია წარმოადგინოთ რეკომენდაციები, რომლებიც ავტორს შემდგომი საქმიანობისათვის გამოადგება. ასე მაგალითად: განხილული ლიტერატურის სიმწირე; სამეცნიერო აპარატის გაუმართაობა (სამეცნიერო ნაშრომის შემთხვევაში);

არასათანადო ან არასაკმარისი არგუმენტაცია; ან, პირიქით, საჭიროზე მეტი ინფორმაციის მიწოდება, რაც, პრაქტიკულად, არ ცვლის საკითხის არსს; ზოგადი, განყენებული მსჯელობა და ა. შ.

ჩვეულებრივ, ცალკე ნაწილი ეთმობა რეკომენდაციებს, რომლებიც უნდა გაითვალისწინოს ავტორმა.

კრიტერიუმების მიხედვით, შესაძლებელია ცალ-ცალკე იყოს შეფასებული ნაშრომის შინაარსობრივი და ფორმო-ბრივი მხარეები.

ქვემოთ წარმოგიდგენთ რეცენზიის ნიმუშს. გაეცანით ტექსტს და იმსჯელეთ, რამდენად პასუხობს რეცენზიის მოთხოვნებს, რა არის მისი სუსტი და ძლიერი მხარეები.

რეცენზია

-----ის სადისერტაციო ნაშრომზე „დაწყებითი კლასების მასწავლებელთა ინტერკულტურული განათლება“

წინამდებარე რეცენზიაში განხილულია ----- სადისერტაციო ნაშრომი, რომელიც შესრულებულია თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის განათლების მეცნიერებების სადოქტორო პროგრამის ფარგლებში და წარმოდგენილია განათლების მეცნიერებების დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად. ნაშრომის გაფორმება და

სტრუქტურა მთლიანად შეესაბამება როგორც კვლევის თანამედროვე სტანდარტებს, ისე თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სადისერტაციო საბჭოს მოთხოვნებს. განსახილველი ნაშრომის თემა დაწყებითი კლასების მასწავლებელთა ინტერკულტურული განათლების ძირითადი მახასიათებლები, აქტუალური პრობლემები და შეფასების ასპექტები. მასში თეორიული მიდგომები და სხვა ქვეყნებში აპრობირებული და მიღებული შედეგები განხილულია საქართველოს საგანმანათლებლო სისტემის მაგალითზე.

ნაშრომი შედგება ხუთი დამოუკიდებელი თავისაგან და ახლავს სარჩევი, წინათქმა და დანართები. შესავალი, რომელიც ავტორეფერატის ერთ-ერთი მოცულობითი და ინფორმაციული ნაწილია, შედგება რამდენიმე თავისაგან. შესავალში ხაზგასმულია საკითხის აქტუალობა, ამ ტიპის კვლევის მნიშვნელობა საქართველოს, როგორც მულტიეთნიკური ქვეყნისათვის, და წარმოდგენილია საქართველოს საგანმანათლებლო სივრცეში ამ თვალსაზრისით არსებული ვითარება და საჭიროებები. ნაშრომის პირველ ნაწილში ვრცლად არის მოცემული სტატისტიკური მონაცემები საქართველოს საგანმანათლებლო სისტემაში, კერძოდ, სკოლებში, რეგიონების მიხედვით ეთნიკური უმცირესობების ხვედრითი წილის შესახებ (ქვეთავი: მულტიკულტურალიზმი და საქართველოს საგანმანათლებლო სისტემა). აქვე მოცემულია ინფორმაცია სხვადასხვა რელიგიური გაერთიანებისა და საქართველოს ოჯახებში არსებული სოციალური მდგომარეობის შესახებ. წარმოდგენილია შესაბამისი სტატისტიკური მონაცემები. უნდა აღინიშნოს, რომ მოცემულ ქვეთავში წარმოდგენილი მასალა საფუძვლად ედება ავტორისეულ შემდგომ კვლევასა და მსჯელობას. შესავალ ნაწილში ავტორი ვრცლად მიმოიხილავს კვლევის თემატიკასთან დაკავშირებულ საქართველოს შესაბამის საკანონმდებლო ბაზასა და ნორმატიულ აქტებს, ხოლო ნაშრომის ძირითად ნაწილში აანალიზებს იურიდიულ მონაცემებსა და რეალურად არსებულ ვითარებას.

ავტორეფერატის მეორე თავი ეთმობა ლიტერატურის მიმოხილვას. ავტორს გამოყენებული აქვს საკვლევ თემატიკასთან

დაკავშირებული როგორც აკადემიური, ისე თანამედროვე შრომები.

ნაშრომის მესამე თავში წარმოდგენილია კვლევის მეთოდოლოგია, ძირითადი მიდგომები და დეტალურადაა აღწერილი კვლევისათვის ადეკვატური და საჭირო მეთოდები. ამ თავში გამოყოფს ავტორი კვლევის მიზანს, სვამს კვლევის ფარგლებში წამოჭრილ ძირითად შეკითხვებს. კერძოდ, 1. რამდენად მაღალია დაწყებითი კლასის მასწავლებლების ინტერკულტურული მგრძნობელობა ბენეტის მიერ განსაზღვრული მოდელის მიხედვით; 2. რამდენად ერთგვაროვანია დაწყებითი კლასების მასწავლებელთა ინტერკულტურული მგრძნობელობა კულტურული სხვაობების სხვადასხვა წყაროსთან მიმართებით; 3. რა განსხვავებაა მასწავლებელთა ინტერკულტურულ მგრძნობელობას შორის სქესობრივ, ასაკობრივ, რეგიონალური განსახლების, სამუშაო გამოცდილებისა და განათლების ჭრილში; 4. ჯეიმს ბენეტის მიერ განსაზღვრული ინტერკულტურული განათლების ოთხი მიდგომიდან რომელ მიდგომებს იყენებენ დაწყებითი სკოლის მასწავლებლები საქართველოში; 5. კულტურული განსხვავებულობის თორმეტ წყაროსთან მიმართებით რა კულტურულ პრობლემებს აწყდებიან მოსწავლეები და მასწავლებლები სასკოლო დონეზე. კვლევის მიზნისა და პრობლემატიკის განსაზღვრის შემდეგ მკვლევარი ზედმიწევნით აღწერს კვლევისათვის აუცილებელ რაოდენობრივ და ხარისხობრივ მეთოდებს, კერძოდ: 1. სამაგიდე კვლევა, 2. მასწავლებელთა გამოკითხვა სპეციალურად შემუშავებული კითხვარით; 3. ინტერვიუები. იგი აქვე აღწერს დეტალურად კვლევის მოსამზადებელ ეტაპს, კითხვარების შერჩევის წინაპირობებსა და საჭიროებებს.

ნაშრომის მეოთხე თავში მკვლევარი ვრცლად განიხილავს კონკრეტული მეთოდებისა და სტრატეგიების საფუძველზე მიღებულ შედეგებს. კერძოდ, მოცემული ნაწილი ასახავს მასწავლებელთა ინტერკულტურული მგრძნობელობის ძირითად ტენდენციებს და გვაძლევს მათ შეფასებებს. კითხვარების მოცულობითი ანალიზის საფუძველზე ავტორი ასკვნის, რომ

გამოკითხულ მასწავლებელთა დაახლოებით 69% იმყოფება ინტერკულტურული მგრძნობელობის ფაზაში, ხოლო 32% - ეთნორელატიურ ფაზაში. აღნიშნული მონაცემები გაანალიზებულია, აგრეთვე, სხვადასხვა ასპექტის, მათ შორის, რეგიონული, ასაკობრივი, სტაჟის, სქესობრივი, განსახლების, განათლების გადანაწილების მიხედვით. ინტერვიუების ანალიზმა ავტორს მისცა საშუალება, გამოეკვეთა მულტიკულტურული განათლების ის ძირითადი სტრატეგიები, რომლებსაც დაწყებითი კლასის მასწავლებლები იყენებენ სასწავლო პროცესში, კერძოდ: 1. კონტრიბუციული მიდგომა; 2. დამატებითი მიდგომა; 3. ტრანსფორმაციული მიდგომა. გამოკვეთილი მიდგომების დასასაბუთებლად ავტორს აქვე წარმოდგენილი აქვს კონკრეტული მაგალითები.

ჩატარებული რაოდენობრივი და ხარისხობრივი კვლევის შედეგები ამომწურავადაა გაანალიზებული ნაშრომის მეხუთე თავში, რომელშიც მკვლევარი გამოყოფს რამდენიმე ძირითად მიგნებასა თუ ტენდენციას: 1. დიფერენცირებული მგრძნობელობა სხვადასხვა წყაროს მიმართ; 2. განსხვავებები საკუთრივ ერთი მოცემულობის (კულტურული, ენობრივი ან რელიგიური) შიგნით; 3. განსხვავებული, თუმცა კანონზომიერი, დამოკიდებულებები საკანონმდებლო აქტებისა და დებულებების მიმართ. ამავე თავში გამოკვეთილია კონკრეტული რეკომენდაციები სამომავლო კვლევისათვის და შეჯამების სახით მოცემულია შესაბამისი დასკვნა.

ნაშრომის ძლიერი მხარეები:

- საკითხის აქტუალობა:

ნაშრომში განხილული საკითხი - დაწყებითი კლასების მასწავლებელთა ინტერკულტურული მგრძნობელობა - განსაკუთრებით აქტუალურია ისეთი მულტიეთნიკური ქვეყნისათვის, როგორიც საქართველოა. საერთაშორისო სამეცნიერო ლიტერატურაში ამ საკითხს არაერთი მნიშვნელოვანი თეორიული თუ პრაქტიკული კვლევა მიემდვნა. რაც შეეხება ქართულ

საგანმანათლებლო სივრცეს, ეს საკითხი აქამდე სიღრმისეული კვლევის ობიექტი არ გამხდარა. ამდენად, დისერტაცია ამ მიმართულებით არსებული სივრცის შევსების ერთ-ერთ პირველ მცდელობას წარმოადგენს, რადგან კვლევა მიზნად ისახავს ქართულ რეალობაში მასწავლებელთა ინტერკულტურული მგრძნობელობის საკითხის ფუნდამენტურ შესწავლასა და კომპლექსურ ანალიზს, ეს კი ნაშრომის ღირსებას, სიახლესა და პრაქტიკულ ღირებულებას უსვამს ხაზს.

- **ნაშრომის სტრუქტურა:**

ნაშრომის სტრუქტურა შეესაბამება სამეცნიერო ნაშრომის აგების მოთხოვნებს. იგი კარგად და ნათლად არის სტრუქტურირებული, ადეკვატურადაა გამოყოფილი ძირითადი ნაწილები, თითოეული თავი განვრცობილი და გაანალიზებულია შესაბამისი მასალის საფუძველზე. შესავლის შემდეგ ავტორი იწყებს სამეცნიერო ლიტერატურის მიმოხილვას, მესამე თავი წარმოადგენს კვლევის მეთოდოლოგიას, რომელსაც მოსდევს კონკრეტული მეთოდების მეშვეობით განხორციელებული კვლევის შედეგების განხილვა. მეხუთე თავში კი ავტორი წარმოადგენს ძირითად მიგნებებსა და ვრცელ ანალიზს.

- **ენობრივი სიცხადე:**

ნაშრომი აკმაყოფილებს ფორმალური ტონისა და სამეცნიერო სტილის მოთხოვნებს. ტექსტის ენობრივი ქარგა არის ნათელი, ადვილად აღსაქმელი, თუმცა, ამავე დროს, მასში სათანადოაა წარმოდგენილი შესაბამისი სამეცნიერო ტერმინოლოგია. შეიძლება ითქვას, რომ ავტორი შეგნებულად არიდებს თავს რთულ სინტაქსურ კონსტრუქციებს, რაც განაპირობებს ტექსტის აზრის სიცხადეს და მკითხველისთვის ადვილად გასაგებას ხდის მას. ნაშრომში არ არის დაშვებული ორთოგრაფიული, მორფოლოგიური და სინტაქსური შეცდომები.

• კვლევის დიზაინი/კვლევის მეთოდები:

ნაშრომის ერთ-ერთ ძლიერ მხარედ შეიძლება მივიჩნიოთ მისი კვლევის დიზაინი, რასაც ერთ-ერთი ვრცელი თავი ეძღვნება ავტორეფერატში. კვლევის მიზნებიდან და საკვლევი საკითხის სპეციფიკიდან გამომდინარე ავტორს ადეკვატურად აქვს შერჩეული რაოდენობრივი და ხარისხობრივი კვლევის შესაბამისი მეთოდები. პირველ რიგში, მკვლევარმა განახორციელა სამაგიდო კვლევა და ამომწურავად შეისწავლა ინტერკულტურული თვალსაზრისით საქართველოში არსებული კანონმდებლობა, სტატისტიკური მონაცემები და კანონქვემდებარე აქტები, კანონი ზოგადი განათლების შესახებ და მასწავლებელთა სტანდარტი. როგორც ავტორი აღნიშნავს, სადისერტაციო ნაშრომში იგი ვრცლად წარადგენს მოპოვებული საკანონმდებლო ბაზის ანალიტიკურ სამუშაოსა და მისეულ შეფასებებს. რეცენზიაში ყურადღება გვინდა გავამახვილოთ ქვეთავზე, რომელიც ეთმობა მასწავლებელთა გამოკითხვას სპეციალური კითხვარების მეშვეობით და ინტერვიუს. ამ ნაწილში ავტორი დეტალურად აღწერს მასწავლებელთა შერჩევისა და კითხვარების შემუშავების მეთოდოლოგიას, აგრეთვე ინტერვიუებისათვის შერჩეული შეკითხვების საფუძველს. ნაშრომის ღირსებას წარმოადგენს ის, რომ ავტორი ვრცლად წარმოადგენს იმ თეორიულ მსჯელობასა და კონცეპტუალურ ჩარჩოს, რომელსაც ეფუძნება მისი კითხვარი და შეკითხვები ინტერვიუსთვის. კერძოდ, ავტორს მოჰყავს მულტიკულტურული განათლების განმარტება, გამოყოფს მულტიკულტურული განათლების ოთხ მიდგომას, რომლებიც ცნობილი მკვლევრის, ჯეიმს ბენექსის, მიერ იყო შემუშავებული. სწორედ ამ მიდგომის კონტექსტში იქნა განხილული დაწყებითი კლასის მასწავლებელთა მიერ სასწავლო პროცესში გამოყენებული მულტიკულტურული განათლების სტრატეგიები. როგორც ნაშრომშია აღნიშნული, მონაცემთა შეგროვება და ანალიზი მკვლევარმა განახორციელა რამდენიმე მეთოდის მეშვეობით, მათ შორის, აღწერითი ანალიზი, პარამეტრული სტატისტიკური ანალიზი, რაოდენობრივი მონაცემები კი დამუშავდა SPSS

პროგრამის საშუალებით.

- **კვლევის დიზაინის შეზღუდვების გამოკვეთა:**

მკვლევარი საგანგებოდ აღნიშნავს კვლევისას არსებულ შეზღუდვებს, მაგალითად, ნაშრომში შეიძლებოდა სხვა კვლევის ინსტრუმენტების გამოყენებაც (გაკვეთილზე დასწრება და ანალიზი, მშობელთა გამოკითხვა და ა. შ.), რეგიონალური მასშტაბით კვლევა შედარებით განსხვავებულ მიდგომას საჭიროებდა, გამოკითხულ მასწავლებელთა რაოდენობა სასურველია გაზრდილიყო. აღნიშნული ლიმიტის/შეზღუდვების წარმოდგენა და გაანალიზება ნაშრომის ერთ-ერთ ძლიერ მახასიათებლად უნდა შევაფასოთ.

- **ანალიზის სიღრმე, არგუმენტირებული მსჯელობა და შედეგები:**

წარმოდგენილი ავტორეფერატის ერთ-ერთი მთავარი და ძლიერი მახასიათებელია ანალიზის სიღრმე, კვლევისას მიღებული შედეგების არა მხოლოდ თანმიმდევრული აღწერა, არამედ მოპოვებული ემპირიული და თეორიული მასალის ინტერპრეტირება სხვადასხვა ასპექტის მიხედვით. მაგალითად, ავტორი გამოყოფს მასწავლებელთა ინტერკულტურული მგრძნობელობის სხვადასხვა ასპექტებს მასწავლებელთა ასაკის, სქესისა და სტაჟის მიხედვით. იგი, ასევე, მხედველობაში იღებს რეგიონალური განსახლებისა და სოციალურ პირობებსაც. ამგვარი სრულყოფილი ემპირიული მასალა კი, თავისთავად, სიღრმისეული ანალიზის გაკეთების საშუალებას იძლევა, რასაც მკვლევარმა კარგად გაართვა თავი. მკვლევრის არგუმენტირებული მსჯელობა გამყარებულია სათანადო მაგალითებით, მოყვანილია მასწავლებელთა პასუხები ინტერვიუებიდან. კვლევის შედეგების გააზრებისა და განხილვის შედეგად ავტორი ასკვნის, რომ კვლევისას გამოვლინდა მყარი კანონზომიერებები: მგრძნობელობა

სხვადასხვა და დიფერენცირებულია სხვადასხვა ასპექტის მიმართ; კულტურული იდენტობის ფორმირების თითოეული წყაროს შიგნით არსებობს განსხვავებები, ანუ მასწავლებლებში იკვეთება სელექციური ტოლერანტობა, მასწავლებლები შეიძლება იყვნენ ტოლერანტულები ერთი ეთნიკური ჯგუფის მიმართ და არატოლერანტულები - მეორე ჯგუფის მიმართ; კულტურული განსხვავებების დაჯგუფება გარკვეული ნიშნით; მასწავლებელთა განსხვავებული პასუხები დეკლარირებული იურიდიული აქტების მიმართ. საინტერესოა მკვლევრის მიგნება, კერძოდ, მასწავლებლებში ძნელად ცვალებადი და ადვილად ცვალებადი კულტურული მახასიათებლების გამოვლენა (დიაგრამა N25, N26). კვლევამ აჩვენა, რომ მასწავლებელთა ინტერკულტურული მგრძნობელობა შედარებით მაღალია ისეთი კულტურული განსხვავებების მიმართ, რომლებიც „ადვილად იცვლება“ (სოციალური მდგომარეობა, ტერიტორიული მდებარეობა, სოციალური სტატუსი, ასაკი, ჯანმრთელობის მდგომარეობა), ხოლო ინტერკულტურული მგრძნობელობა დაბალია იმ განსხვავებათა მიმართ, რომლებიც არის მეტ-ნაკლებად „უცვლელი“ (ეთნიკურობა, რელიგია, ნაციონალობა, ენა, სქესი, სექსუალური ორიენტაცია).

- **თვალსაჩინო მასალით გაფორმება:**

ნაშრომებში კონკრეტული შედეგები და ძირითადი დასკვნები წარმოდგენილია თვალსაჩინო მასალის მეშვეობით, რაც ადვილად აღსაქმელს ხდის ტექსტში მოწოდებულ ინფორმაციას. მასში უხვადაა წარმოდგენილი ცხრილები სათანადო სტატისტიკური მონაცემებით, სხვადასხვა სახის ჩარტები, დიაგრამები, რაც ამდიდრებს ნაშრომს და ამ თვალსაზრისით მის ძლიერ მხარეს წარმოადგენს.

- **კონკრეტული რეკომენდაციები:**

ავტორეფერატს ბოლოში ახლავს კონკრეტული რეკომენდაციები, შემუშავებული ვრცელი და ამომწურავი კვლევის საფუძველზე. ავტორი გამოკვეთს რეკომენდაციებს მომავალი კვლევებისთვის, მაგალითად: სხვადასხვა საგნის მასწავლებელთა ინტერკულტურული მგრძნობელობის დადგენა და შედარება, ისეთი ინსტრუმენტის შექმნა, რომელიც გაზომავდა ინტერკულტურულ მგრძნობელობას როგორც დამოკიდებულებების, ისე ქმედებათა თვალსაზრისით და ა. შ. ავტორი ცალკე გამოყოფს კონკრეტულ პრაქტიკულ რეკომენდაციებს, რომლებიც საინტერესო და გასათვალისწინებელი უნდა იყოს ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში ჩართული ინსტიტუციებისთვის, მაგალითად: ეროვნული სასწავლო გეგმის დახვეწა, სახელმძღვანელოების გაუმჯობესება, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება, სასკოლო გარემოს გაუმჯობესება და ა. შ. შეიძლება ითქვას, რომ მოყვანილი რეკომენდაციები წარმოადგენს ნაშრომის პრაქტიკულ ღირებულებას და მის ღირსებას, სიახლესა და მნიშვნელობას კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს.

- **ავტორის სკრუპულოზური დამოკიდებულება**

საგანგებოდ უნდა აღინიშნოს ავტორის კვლევის უნარები, მისი დამოკიდებულება და ეთიკური მიდგომები. მკვლევარი სიღრმისეულად აანალიზებს თითოეულ ქვესაკითხს, სკრუპულოზურად უდგება კვლევას, თითოეული შედეგი თუ დასკვნა არის კარგად გააზრებული და სათანადოდ არგუმენტირებული. ავტორი იყენებს ციტირების მიღებულ წესებს და ადეკვატურად იმოწმებს გამოყენებულ ლიტერატურას.

შენიშვნები:

სათაური:

ავტორეფერატის სახელწოდებაა: „დაწყებითი კლასების მასწავლებელთა ინტერკულტურული განათლება (შეფასების ასპექტები).“ თუმცა ნაშრომში განხილულია მასწავლებელთა ინტერკულტურული მგრძნობელობის ძირითადი ტენდენციები ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში. თუ არ არის სათაურის შეცვლა დაკავშირებული ტექნიკურ პრობლემებთან, შესაძლებელია მისი დახვეწა.

კვლევის მიზნის გამოკვეთა:

ნაშრომში ავტორი კვლევის მეთოდოლოგიის ნაწილში საგანგებოდ გამოკვეთს კვლევის მიზანს, სვამს საკვლევ შეკითხვებს და წარმოაჩენს მთავარ პრობლემატიკას, რაც ნაშრომის ძლიერ მხარეს წარმოადგენს, თუმცა, სასურველი იქნებოდა ამ საკითხების წამოჭრა და ჩვენება შესავალში, საქართველოს საგანმანათლებლო სივრცეში არსებული ვითარების მიმოხილვის შემდეგ.

საერთაშორისო გამოცდილება:

ნაშრომს გაამდიდრებდა ამ თვალსაზრისით სხვა ქვეყნებში არსებული გამოცდილების გაზიარება, წარმოჩენა და ქართული საგანმანათლებლო სივრცის კვლევისას მიღებულ შედეგებთან შედარება.

კვლევის შეზღუდვები:

ავტორეფერატის ერთ-ერთი ქვეთავია კვლევის შეზღუდვები, რომელშიც წარმოდგენილია კვლევის დაგეგმვისა და განხორციელებისას წარმოქმნილი შეზღუდვები/შეფერხებები და ავტორისეული უკმარისობის განცდა. შესაძლებელია ამ ფრაზის ფორმულირების შეცვლა და მის ნაცვლად კვლევის შეზღუდვების ან სუსტი მხარეების დაწერა, რათა ქართველი მკითხველისათვის თავიდანვე უფრო გასაგები გახდეს ქვეთავის ამოცანა და შინაარსი.

კითხვარები:

რეფერატში ვრცლად არის საუბარი კითხვარებისა და ინტერვიუების მომზადების სტრატეგიებსა და ანალიზის ინტერპრეტირების ფორმებზე, თუმცა სანიმუშოდ მნ შეკითხვიდან სასურველი იყო რამდენიმე შეკითხვის ნაშრომშივე ჩვენება/ჩაწერა, რათა მკითხველს უფრო ნათელი წარმოდგენა შეექმნას ჩატარებული კვლევის შესახებ.

ინტერკულტურული მგრძნობელობის ასპექტები:

ინტერკულტურული მგრძნობელობის ასპექტები ავტორეფერატში მოცემულია მხოლოდ სქემის სახით, თუმცა, სასურველია ამ სქემის განვრცობა, განმარტება, რათა მკითხველს გაუადვილდეს იმ კონკრეტული ფაქტორების (მაგალითად, ეთნიკურობა, სოციალური კლასი, სქესი, ჯანმრთელობა, ასაკი, რელიგია და სხვ.) გააზრება, რომელთა საფუძველზეც არის აგებული ავტორისეული მეცნიერული მიდგომა, კითხვარები და მიღებული კონკრეტული შედეგები.

საბოლოო შეფასება:

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ ნაშრომი ავტორეფერატი „დაწყებითი კლასების მასწავლებელთა ინტერკულტურული განათლება“ შესრულებულია მაღალ აკადემიურ დონეზე, წარმოჩენილია მოცულობითი და სიღრმისეული კვლევა, ამდენად ავტორი იმსახურებს უმაღლეს შეფასებას და განათლების მეცნიერებების დოქტორის ხარისხს.

ასოცირებული პროფესორი

თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

სამეცნიერო პროექტის განაცხადი

სამეცნიერო პროექტის განაცხადი წარსადგენი პროექტის გაფართოებული გეგმაა, დიდწილად სწორედ მასზეა დამოკიდებული, მიიღებს თუ არა პროექტი მხარდაჭერას. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, საპროექტო განაცხადი ერთგვარი გზამკვლევაა გადაწყვეტილების მიმღებ პირთათვის, რომ მრავალთა შორის თქვენს პროექტზე შეაჩერონ არჩევანი. ამ პროექტში თქვენ თავი უნდა გამოავლინოთ, როგორც კვალიფიციურმა მკვლევარმა, რომელიც მზად არის დაგეგმილი კვლევის მაღალ დონეზე შესასრულებლად. ამ საკვლევმა განაცხადმა უნდა წარმოაჩინოს, რომ მკვლევარს ზუსტად აქვს გააზრებული საკვლევი პრობლემა, აქვს შესაბამისი თეორიული და მეთოდოლოგიური მომზადება საკვლევი პრობლემების შესასწავლად და მას შეუძლია დროის რეალისტურ მონაკვეთში და ადეკვატური ხარჯების პირობებში ზედმიწევნით ზუსტად და ეფექტურად შეასრულოს თავისი სამუშაო.

ნებისმიერი საპროექტო განაცხადი უნდა პასუხობდეს შემდეგ მნიშვნელოვან შეკითხვებს:

- რის კვლევას აპირებთ?
- რატომ გინდათ ამ კვლევის ჩატარება?
- რა გზებით აპირებთ კვლევის ჩატარებას?

როგორც წესი, საპროექტო განაცხადი უნდა შეიცავდეს მნიშვნელოვან და წონიან ინფორმაციას, რომელიც მკითხველს დაარწმუნებს თქვენი იდეის ფასეულობაში, აგრეთვე იმაში, რომ იცნობთ და ხელი მიგიწვდებით მრავალფეროვან და რელევანტურ სამეცნიერო ლიტერატურაზე, ხოლო კვლევის მეთოდები, რომელთა გამოყენებასაც გეგმავთ, შესაბამისია კვლევისა. საპროექტო განაცხადი უნდა იყოს თანმიმდევრული, ნათელი და სრულყოფილი. ის უნდა ფარავდეს შემდეგ მნიშვნელოვან საკითხებს:

- ნათლად უნდა იყოს განსაზღვრული და წარმოდგენილი საკვლევი საკითხი და მიდგომები;
- უნდა ჩანდეს საკითხის ორიგინალობა, სიახლე და მნიშვნელობა.
- ასევე, უნდა ჩანდეს, რას შემატებთ არსებულ კვლევებს და როგორ განავითარებთ საკითხის შესწავლას.
- უნდა არწმუნებდეს გადაწყვეტილებების მიმღებთ, რომ თქვენს პროექტს დაუჭირონ მხარი.

როგორც წესი, საგრანტო კონკურსში წინასწარ არის განსაზღვრული სიტყვათა რაოდენობა. თუმცა, ზოგადად, მიჩნეულია, რომ ამ ტიპის ნაშრომი არ აღემატება 2500 სიტყვას. როგორც წესი, 2-3 გვერდი უკვე საკმარისია აზრის ჩამოსაყალიბებლად.

სტრუქტურა/შემადგენელი ნაწილები

სათაური

სათაური უნდა იყოს აღწერითი და ლაკონიური, ინფორმაციული და მოცულობითი. მაგალითად, უმჯობესია, არ გამოვიყენოთ შემდეგი ტიპის ფრაზა: „თბილისური მეტყველების კვლევა“. უფრო ეფექტური იქნება, თუ კონკრეტულ და ნათელ სათაურს წარმოვადგენთ, რომელიც ფოკუსირებულია კონკრეტულ საკვლევ საკითხზე. მაგალითად, „თბილისური მეტყველების სოციო-ლინგვისტური ასპექტები“. სათაური ერთ-ერთი პირველი ნაწილია ნაშრომისა, რომელიც დადებითად ან უარყოფითად განაწყობს გადაწყვეტილების მიმღებ პირებს.

ანოტაცია (აბსტრაქტი)

საგრანტო განაცხადსაც ახლავს ანოტაცია, რომელიც დაახლოებით 300 სიტყვას მოიცავს. ანოტაციაში გადმოცემული უნდა იყოს:

- საკვლევი საკითხი
- კვლევის ჩატარების დასაბუთება
- ჰიპოთეზა (არსებობის შემთხვევაში)
- მეთოდები
- მოსალოდნელი შედეგები

მეთოდების აღწერაში შეიძლება ჩავრთოთ კვლევის დიზაინი, პროცედურები და ნებისმიერი ინსტრუმენტი, რომლებსაც გამოვიყენებთ კვლევაში.

კვლევის მიზანი და ამოცანები

განაცხადის ავტორს მოეთხოვება, განსაზღვროს და ჩამოაყალიბოს კვლევის მიზანი და ამოცანები. ავტორმა რამდენიმე წინადადებით ნათლად და გასაგებად უნდა ჩამოაყალიბოს კვლევის მთავარი მიზანი. რაც შეეხება ამოცანებს, აქ ავტორმა უნდა განსაზღვროს კვლევის განხორციელების თითოეული ნაბიჯი და დეტალურად აღწეროს ისინი. ამოცანები არის კვლევის მიზნის მისაღწევი კონკრეტული ეტაპები, ნაბიჯები და სამუშაოები.

შესავალი

შესავლის მთავარი მიზანია, თქვენი საკვლევი მიზნის შესახებ საკითხის შესწავლის მდგომარეობის ჩვენება და თქვენი საკვლევი თემის ფართო კონტექსტის ჩვენება. ეს კი ერთ-ერთი რთული ამოცანაა განაცხადის შედგენის დროს. საკვლევი პრობლემა განიხილეთ ფართოდ, ზოგად კონტექსტში, მოკლედ მიმოიხილეთ არსებული კვლევები

(სამეცნიერო ლიტერატურა), ხოლო თქვენი საკვლევი საკითხი წარმოადგინეთ დაკონკრეტებულად და ფოკუსირებულად. ეს ხაზს გაუსვამს თქვენი საკვლევი საკითხის მნიშვნელობას და შემოფარგლავს შესასრულებელ სამუშაოს. არ დაგავიწყდეთ, რომ მოკლედ, მაგრამ ცხადად წარმოაჩინოთ საკვლევი საკითხის შესწავლის ისტორიული დინამიკა. მეორე მხრივ, ხაზი უნდა გაესვას საკითხის შესწავლის თანამედროვე მდგომარეობასაც. დაბოლოს, აღნიშნეთ ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაშრომები და იდეები ამ საკითხთან დაკავშირებით.

როგორც წესი, შესავალი იწყება საკითხის ზოგადი დასმით, შემდეგ ვიწროვდება და, ასევე, პასუხს სცემს კითხვაზე, რატომ დაინტერესდა ავტორი ამ საკითხით. შესავალი მოიცავს შემდეგ ელემენტებს:

- საკვლევი პრობლემის ჩამოყალიბება, რომელიც ხშირად ასახავს კვლევის მიზანს
- საკითხის შესწავლის მდგომარეობის ჩვენება; იმის აღნიშვნა, რა არის შესწავლილი, რათა ხაზი გაესვას თქვენი კვლევის მნიშვნელობას
- საკვლევი საკითხის გამოყოფა
- იმის ხაზგასმა, რატომ არის საკითხი საინტერესო და მნიშვნელოვანი
- მნიშვნელოვანი დებულებებისა და ქვეპრობლემების მოკლე აღწერა
- ექსპერიმენტის შემთხვევაში მთავარი ცვლადების გამოვლენა

- თეორიის ან ჰიპოთეზის ჩამოყალიბება (საჭიროების შემთხვევაში)
- კვლევის შეზღუდვების განსაზღვრა
- ძირითადი კონცეპტების განსაზღვრა

ლიტერატურის მიმოხილვა

ზოგჯერ ლიტერატურის მიმოხილვას შესავალში ურთავენ, ზოგ შემთხვევაში კი ის საპროექტო განაცხადის დამოუკიდებელი ნაწილია. ეს ნაწილი რამდენიმე მნიშვნელოვან ფუნქციას ასრულებს:

- არწმუნებს მკითხველს, რომ საკითხი მნიშვნელოვანია და მის შესახებ არსებობს გარკვეული კვლევები
- რომ არსებული კვლევები საჭიროებს დაზუსტებას, შევსებას და ა. შ.
- წარმოაჩენს თქვენს ცოდნას არსებული კვლევების შესახებ
- წარმოაჩენს, თუ რამდენად გააზრებული გაქვთ შესასწავლ საკითხთან დაკავშირებულ კვლევათა შედეგები
- წარმოაჩენს სამეცნიერო ლიტერატურისადმი თქვენს კრიტიკულ, ანალიტიკური შეფასების უნარებს
- ხაზს უსვამს არსებული სამეცნიერო ლიტერატურის თქვენს ნაშრომში ინტეგრირების უნარებს
- უზრუნველყოფს ახალ თეორიული მიდგომების შემუშავების საშუალებას ან ახალი მოდელების

განვითარების საშუალებას, რომლითაც იქმნება თქვენი კვლევის კონცეპტუალური ჩარჩო

- არწმუნებს თქვენს მკითხველს, რომ თქვენი კვლევა შეიტანს არსებით წვლილს საკითხის შესწავლის, პრობლემის გადაჭრის საკითხში

ლიტერატურის მიმოხილვის შედეგისას ავტორები ხშირად უშვებენ შემდეგ შეცდომებს:

- სტრუქტურული გაუმართაობა
- არაფოკუსირებულობა და არათანმიმდევრულობა
- იდეებისა და ლექსიკური ერთეულების ხშირი გამეორება
- ციტირების წესების უგულებელყოფა
- ციტირებული ნაშრომების შეფასების გარეშე, პირდაპირ გადმოღება
- არასანდო და მეორეული წყაროების ხშირი მითითება
- თუ ამ შეცდომებს დაუშვებთ, თქვენი მომავალი კვლევის სანდოობა ეჭვქვეშ დადგება.
- ლიტერატურის მიმოხილვის დაწერის რამდენიმე ხერხი არსებობს. მაგალითად, შესაძლებელია ქვესათაურების გამოყოფა:
- თეორიული მოდელები არსებული ლიტერატურის მიხედვით
- ძირითადი შედეგები ლიტერატურის მიხედვით და ა. შ.

მეთოდების აღწერა მნიშვნელოვანი ნაწილია, რადგან სწორედ აქ ჩანს, როგორ აპირებთ კვლევის განხორციელებას. სწორედ მეთოდებს ეყრდნობა კვლევის გეგმა. მეთოდების ნაწილშია აღწერილი პროექტის განხორციელებისათვის საჭირო აქტივობები და სტრატეგიები. აქ აუცილებლად უნდა ჩანდეს, რატომ შეარჩიეთ კვლევის ეს მეთოდები და რატომაა ისინი რელევანტური. დეტალურად უნდა აღიწეროს, რა გზით აპირებთ შედეგების მიღებას. რაოდენობრივი კვლევის შემთხვევაში კვლევის მეთოდების ნაწილში მოცემული უნდა იყოს შემდეგი ინფორმაცია:

- კვლევის რომელ დიზაინს იყენებთ (კითხვარებს იყენებთ თუ ექსპერიმენტს)
- ფოკუსჯგუფი (ვინ იღებს მონაწილეობას კვლევაში, რა პრინციპით ხდება მათი შერჩევა)
- ინსტრუმენტები (კითხვარების რომელ სახეს იყენებთ და რატომ)
- პროცედურები (როგორ აპირებთ თქვენი კვლევის განხორციელებას; რომელ აქტივობას გამოიყენებთ და რატომ; რა დროს დასჭირდება კვლევას)

ბუნებრივია, საპროექტო განაცხადის შევსების დროს კვლევის შედეგები არაა მიღწეული, თუმცა, მიუხედავად ამისა, თქვენ წინასწარ უნდა განსაზღვროთ და გაიაზროთ, თუ რა ტიპის ინფორმაციას შეაგროვებთ, საკვლევ კითხვაზე პასუხის გასაცემად რა პროცედურებს გაივლით ან როგორ შეამოწმებთ თქვენს ჰიპოთეზას და მათზე დაყრდნობით გამოთქვით ვარაუდი მოსალოდნელი შედეგების შესახებ.

მსჯელობა

ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ გადაწყვეტილების მიმღები პირები დაარწმუნოთ თქვენი განაცხადისა და მოსალოდნელი კვლევის მნიშვნელობასა და ღირებულებაში. ამისთვის საჭიროა გამოამჟღავნოთ ენთუზიაზმი და მზაობა, თუმცა არ არის საჭირო გადაჭარბება.

სწორედ ამისთვის ავტორებმა უნდა მიუთითონ კვლევისას მოსალოდნელი შეზღუდვები და სუსტი მხარეები, რომელთა გამოსწორება შეიძლება გარკვეული დროისა და ფინანსური რესურსების არსებობის შემთხვევაში კვლევის ადრეულ ეტაპებზევე.

ჩამოაყალიბეთ ისეთი გრაფიკი, რომელშიც რეალისტურად წარმოადგენთ კვლევის ფაზების თანმიმდევრობას და დროის მონაკვეთს, რომელიც სავარაუდოდ დაგჭირდებათ თითოეული ამოცანის შესასრულებლად. გაითვალისწინეთ, რომ რეცენზენტი შეაფასებს იმას, თუ რამდენად შესაძლებელია თქვენ მიერ მითითებულ მონაკვეთში ამა თუ იმ სამუშაოს შესრულება, ამდენად, ნურც შეამცირებთ დროს და ნურც გაზრდით დროის მონაკვეთს. იგივე შეიძლება ითქვას ბიუჯეტთან დაკავშირებითაც.

ხშირად დაშვებული შეცდომები:

- სათანადო კონტექსტის განხილვის გარეშე საკვლევი საკითხის განსაზღვრა
- მოსალოდნელი შეზღუდვების უგულებელყოფა
- მნიშვნელოვანი კვლევების გამოტოვება
- სხვა მკვლევრების თეორიული და ემპირიული ნაშრომების არასათანადოდ წარმოდგენა
- საკვლევი საკითხიდან გადახვევა
- არათანამიმდევრული და არამყარი არგუმენტების მოყვანა

- მეორეხარისხოვან საკითხებზე ზედმეტი ყურადღების გამახვილება
- ძირითად საკითხთან დაკავშირებული დეტალების მცირედ წარმოჩენა
- არათანმიმდევრული და არაორგანიზებული მსჯელობა
- ზედმეტად ბევრი ციტირება ან არაზუსტი დამოწმებები
- ზედმეტად ვრცელი ან ზედმეტად მოკლე ნაშრომი
- ციტირების წესების უგულებელყოფა
- ენობრივი გაუმართაობა

რჩევები:

- შეარჩიეთ კონკრეტული საკითხი, რომლის დამლევაც შესაძლებელია დროის განსაზღვრულ მონაკვეთში
- სათაური ისე უნდა ჩამოაყალიბოთ, რომ თქვენი განაცხადი მოხვდეს შესაბამისი დარგის სპეციალისტთან
- ყურადღება მიაქციეთ საკვანძო სიტყვების ფორმულირებას, რადგან სარეცენზიოდ ნაშრომის გადაგზავნისას შერჩევის ერთ-ერთი კრიტერიუმი სწორედ საკვანძო სიტყვებია
- აღნიშნეთ ნაშრომის პრაქტიკული ღირებულება და მიუთითეთ, თუ ვის გამოადგება კვლევისას მიღებული შედეგები

- ნათლად ჩამოაყალიბეთ, თუ რა წვლილს შეიტანს თქვენი პროექტი დარგის შესწავლისა და განვითარების საქმეში
- ზოგ შემთხვევაში არ არის საჭირო ყველა მეთოდის დაწვრილებით აღწერა

გთავაზობთ საპროექტო განაცხადის ნიმუშს. გაცანით ტექსტს და იმსჯელეთ, რამდენად არის დაცული საპროექტო განაცხადის შექმნის წესები და პრინციპები. განიხილეთ ტექსტის ძლიერი და სუსტი მხარეები (პროექტი მომზადებულია შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მიერ გამოცხადებული კონკურსის ფარგლებში).

პროექტის სახელწოდება:

მეორე ენის სწავლების სოციოკულტურული ასპექტები

საკითხის აქტუალობა:

ენის სწავლება კომპლექსური პროცესია და მოიცავს, ერთი მხრივ, წერის, კითხვის,

ლაპარაკისა და მოსმენის ასპექტების გამომუშავებასა და გაუმჯობესებას, ხოლო მეორე მხრივ, სხვადასხვა, და მათ შორის კომუნიკაციური და სოციოკულტურული, კომპეტენციის, განვითარებასა და დახვეწას. ეს რთულად მისაღწევი ამოცანაა და მოითხოვს როგორც ინტენსიური თეორიული კვლევების ჩატარებასა და სათანადო მეთოდების გამომუშავებას, ისე აქტიურ პრაქტიკულ მუშაობას. ლინგვისტიკისა და ზოგადად მეცნიერების

განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე ენის სწავლების სხვადასხვა თეორია იყო წინ წამოწეული.

სტრუქტურალიზმი, გრამატიკული მიდგომა, პირდაპირი და აუდიოლინგვური მეთოდები, ფიზიკური აქტივობების გამოყენება მეოცე საუკუნის სამოგდაათიან წლებში ჩაანაცვლა ენის კომუნიკაციურმა სწავლებამ. ამგვარი მიდგომა გულისხმობდა ენაში არსებული საკომუნიკაციო ფორმების პრაქტიკული გამოყენების უნარების გამომუშავებას, რაც სასწავლო პროცესში, ძირითადად, მიიღწეოდა დიალოგების დამუშავების გზით.

მოგვიანებით ნათელი გახდა, რომ კომუნიკაცია ვერ იქნება წარმატებული მხოლოდცალკეული ფრაზების დაუფლებით სოციალური თავისებურებებისა (როგორებიცაა გენდერი, სოციალური კლასი, ეროვნული ნიშანი) და ენის გამოყენების საშუალებების (როგორებიცაა ინტონაცია, ვერბალური არჩევანი, სინტაქსი) ცოდნის გარეშე. შესაბამისად, თუ ადრე ენის სწავლების პროცესში კულტურის ასპექტები შედარებით უგულვებელყოფილი იყო, მეოცე საუკუნის მიწურულს კულტურა, როგორც ენისა და სოციალიზაციის განუყოფელი ნაწილი, მეორე და უცხო ენების სწავლების კურიკულუმისერთ-ერთი მთავარი შემადგენელი ნაწილი გახდა. თანამედროვე სამეცნიერო და საგანმანათლებლო სივრცეში ენისა და კულტურის სწავლებას არაერთი თეორიული ნაშრომი

და პრაქტიკული სახელმძღვანელო მიეძღვნა.

იმისათვის, რომ კიდევ უფრო ნათელი გახდეს ენის სწავლების პროცესში სოციოკულტურული ასპექტების მნიშვნელობა და კურიკულუმში მათი ჩართვის აუცილებლობა, მკვლევრებს მოჰყავთ სამი ძირითადი თეზისი:

- კულტურა და ენა განუყოფელი ერთეულებია. ენა ვერ იქნება იზოლირებული, იმდენად რამდენადაც კულტურული ფაქტორები ყოველთვის აისახება ჩვენს

ყოველდღიურ და საქმიან კომუნიკაციაში.

- რადგან ენა და კულტურა განუყოფელი ნაწილებია, ენის სწავლება ავტომატურად გულისხმობს კულტურის სწავლებასაც.

ლინგვისტიკისა და ანთროპოლოგიის კვლევებში არაერთხელ არის ხაზგასმული ის ფაქტი, რომ ამა თუ იმ ენაში არსებული ენობრივი ფორმები და მათი გამოყენების საშუალებები პირდაპირ ასახავს კონკრეტული სოციალური კულტურულ ღირებულებებს.

• ენის სწავლება მიზნად ისახავს კომუნიკაციური კომპეტენციის განვითარებასა და ამადღებას, წარმატებული კომუნიკაციისათვის კი აუცილებელია სამიზნე კულტურის გაცნობა და შესწავლა. მხოლოდ ამ გზით არის შესაძლებელი აბსტრაქტული ცოდნის კონკრეტულ სიტუაციაში რეალიზება. გარდა ამისა, კულტურის გაცნობა/შესწავლა ხელს უწყობს შემსწავლელის მოტივაციის ამადღებას.

ბუნებრივად ისმის კითხვა, როგორ უნდა მოხდეს კულტურის სწავლება და სათანადო აქტივობების ჩართვა სასწავლო პროცესში? ენის სწავლების სხვადასხვა დონეზე როგორ უნდა მოხდეს კულტურის მიწოდება და გაცნობა? როგორ უნდა ჩაერთოს კულტურა სასწავლო პროცესში კითხვის, წერის, მოსმენისა და ლაპარაკის უნარების თანაბარი დაუფლებისა და გაუმჯობესების მიზნით? მკვლევრების ნაწილი ფიქრობს, რომ კულტურის ასპექტები ენის სწავლების ელემენტარულ დონეზევე უნდა მიეწოდოს შემსწავლელს, მეორე ენის შემთხვევაში კი ამ მხრივ შესაძლებელია პირველი ენის გამოყენებაც. რაც შეეხება ენისა და კულტურის სწავლების სტრატეგიებს, ამ თვალსაზრისით სასწავლო პროცესში/სააუდიტორიო მუშაობისას შეიძლება გამოყენებულ იქნას სხვადასხვა აქტივობა, მაგალითად: ავთენტური ტექსტების დამუშავება; როლური თამაშები; ე. წ. „კულტურული კაფსულები“; სტუდენტები, როგორც კულტურის წყარო; ეთნოგრაფიული კვლევები; მხატვრული ლიტერატურა; კინოფილმები და ა. შ. ამავე დროს, სასწავლო სახელმძღვანელოების შედგენისას და როგორც ტექსტური, ისე ვიზუალური მასალის წარმოდგენისას გათვალისწინებული უნდა იყოს სოციალურ-კულტურული ფაქტორები, ტრადიციები, ისტორიული ფაქტები, სამეტყველო აქტების ფორმები და თავისებურებები და ა. შ.

არსებული გამოცდილების მიმოხილვა:

აღნიშნული მიმართულებით არაერთი ფუნდამენტური და თანამედროვე სამეცნიერო ნაშრომაა შექმნილი. თუმცა, საინტერესოა, რა ვითარებაა ამ თვალსაზრისით ქართულ სამეცნიერო და საგანმანათლებლო სივრცეში? შეიძლება ითქვას, რომ დღეს მეორე ენის სწავლება სახელმწიფო საგანმანათლებლო პოლიტიკის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა. მუშაობს სახელმწიფო პროგრამები, ამოქმედებულია ბილინგვური სკოლები, მასწავლებლებისათვის ტარდება სხვადასხვა ტრენინგი, იქმნება ქართულის, როგორც მეორე ენის, სახელმძღვანელოები. დაარსებულია არაერთი არასამთავრობო ორგანიზაცია, რომლებიც ამ მიმართულებით ახორციელებს სხვადასხვა მნიშვნელოვან პროექტს.

ზაზგასმით უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ მოქმედებს ქართულ ენაში მოსამზადებელი სახელმწიფო პროგრამა, რომლის ფარგლებშიც საქართველოს უმაღლეს სასწავლებლებში საქართველოს მოქალაქე არაქართველენოვანი სტუდენტები ეუფლებიან ქართულ ენას.

ისმის კითხვა, რამდენად არის გათვალისწინებული სოციოკულტურული ასპექტები ქართულ სახელმძღვანელოებში? რამდენად არის გააქტიურებული სოციოკულტურული ფაქტორები სასწავლო პროცესში ენის სწავლების ყველა დონეზე, წერის, კითხვის, ლაპარაკისა და მოსმენის ასპექტების სწავლებისას? რამდენად არის ქართულ სამეცნიერო ლიტერატურაში მეორე ენის სწავლებისა და კულტურის საკითხები დამუშავებული და განხილული? რამდენად იწერება სასწავლო პროცესში სწავლების თანამედროვე მეთოდები?

ზუნებრივია, ამ საკითხის კომპლექსური შესწავლა აქტუალურია და ცალკეულ კვლევას საჭიროებს, ამ თვალსაზრისით პროცესი უკვე დაწყებულია და მიღებულია გარკვეული შედეგებიც, წინამდებარე პროექტი კი ამგვარი კვლევის ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილია.

კვლევის მიზნები და ამოცანები:

პროექტის მიზანია მასპინძელი უნივერსიტეტის ბაზაზე ენის

სწავლების პროცესში სოციოკულტურული ასპექტების მნიშვნელობის შესახებ სათანადო კვლევის ჩატარება. კვლევის ძირითადი თემა იქნება, თუ როგორ ხდება ენის სწავლების პროცესში კულტურის ასპექტების დანერგვა, რა სტრატეგიებისა და საშუალებების გამოყენებაა შესაძლებელი კონკრეტული შედეგების მისაღწევად, მიიღება თუ არა კონკრეტული შედეგები, რომელი მეთოდია ყველაზე ეფექტური და როგორ ხდება კომუნიკაციური მარცხის დაძლევა. კვლევა მოიცავს ემპირიული და თეორიული მასალის მოძიებას, მონაცემების დამუშავებასა და დარგის სპეციალისტებთან მიღებული შედეგების შეჯერებასა და გადამოწმებას.

პროექტი მიზნად ისახავს, აგრეთვე, თანამედროვე სამეცნიერო და საგანმანათლებლო სივრცეში არსებული გამოცდილების გაზიარებას, კვლევისა და სწავლების აპრობირებული მეთოდების გაცნობას უშუალო დაკვირვების გზით. პროექტის განხორციელების პროცესში მომწვევ პროფესორთან კონსულტაციის შედეგად მოხდება ენისა და კულტურის ინტეგრირებასა და სწავლებასთან დაკავშირებული კითხვარების შედგენა. კითხვარებს შეავსებენ მასპინძელი უნივერსიტეტის სტუდენტები და პროფესორ-მასწავლებლები. კითხვარები დამუშავდება და მიღებული შედეგები შეჯერდება სამეცნიერო ლიტერატურაში არსებულ შედეგებთან. გარდა ამისა, ჩატარდება ჩადრმავებული ინტერვიუ ფოკუს ჯგუფთან. პროექტის განხორციელების პროცესში მოხდება სააუდიტორიო მუშაობაზე დაკვირვება და უშუალო მონაწილეობა.

კვლევის მეთოდика:

კვლევა განხორციელდება შემდეგი მეთოდების გამოყენების საფუძველზე: უშუალო დაკვირვება, გამოკითხვა, ინტერვიუ, რაოდენობრივი კვლევა, თვისებრივი კვლევა, ჰიპოთეზა, ანალიზი.

უცხოეთში სტაჟირების გავლის აუცილებლობის დასაბუთება:

ფრაიბურგის პედაგოგიური უნივერსიტეტი გერმანიის

საგანმანათლებლო სივრცეში ერთ-ერთი ავტორიტეტული და ძლიერი სკოლაა. უნივერსიტეტის ბაზაზე მუშაობს მასწავლებელთა მომზადების როგორც საბაკალავრო, ისე სამაგისტრო პროგრამები.

მუდმივად მიმდინარეობს სწავლებისა და კვლევის თანამედროვე მეთოდების აპრობირება და დანერგვა, სტუდენტები გადაიან ინტენსიურ პრაქტიკებს დაწყებით და საშუალო სკოლებში. ფრაიბურგის პედაგოგიურ უნივერსიტეტს აქვს დიდი და ხანგრძლივი გამოცდილება. გარდა ამისა, გერმანიაში ენის სწავლების მეთოდებსა და სტრატეგიებს განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა და ინტენსიურად ხდება მათი დახვეწა. ამდენად კვლევის წარმოება ამ უნივერსიტეტის ბაზა ერთ-ერთი საუკეთესო საშუალებაა ენის სწავლების სოციოკულტურული ასპექტების კვლევის ჩასატარებლად. მასპინძელ უნივერსიტეტში წინასწარი შეთანხმების საფუძველზე მოხდება აგრეთვე ინტენსიური სალექციო კურსის ჩატარება უნივერსიტეტის სტუდენტებისათვის, რაც ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში არსებული გამოცდილების გაზიარების საშუალებას იძლევა.

მოსალოდნელი შედეგები:

მიღებული გამოცდილების საქართველოში გამოყენების დასაბუთება: პროექტის შედეგად მოხდება საერთაშორისო გამოცდილების ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში დანერგვა, კერძოდ თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე ქართულ ენაში მოსამზადებელი პროგრამის სტუდენტებთან მუშაობისას პროექტის შედეგებისა და სწავლების თანამედროვე მეთოდების აპრობირება. გარდა ამისა, კვლევის განხორციელება გახდება საფუძველი ქართულის, როგორც მეორე ენის, პრაქტიკული სახელმძღვანელოს შექმნისა. ასევე, კვლევა გაგრძელდება თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე ქართულ ენაში მოსამზადებელი პროგრამის ფარგლებში, გამოყენებული იქნება კვლევის ანალოგიური სტრატეგიები, თვისებრივი და რაოდენობრივი კვლევის მეთოდები, სტუდენტებისა და პედაგოგების გამოკითხვის ჩათვლით. მოხდება მიღებული

შედეგების შედარება და გადამოწმდება ფრაიბურგის პედაგოგიურ უნივერსიტეტში კვლევისას მიღებულ შედეგებთან.

სტაჟირების მნიშვნელობა ახალგაზრდა მეცნიერის პროფესიული განვითარებისათვის:

სტაჟირების შედეგად შესაძლებელი გახდება მიღებული გამოცდილების დანერგვა როგორც სასწავლო საქმიანობაში, ისე შემდგომი სამეცნიერო კვლევის წარმოებისას, რაც თავისთავად გახდება პროფესიული განვითარებისა და კომპეტენციის ამაღლების საფუძველი.

სამეცნიერო ნაშრომის პრეზენტაცია

ზოგადად, პრეზენტაციის უნარი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი უნარია, რომელიც ადამიანს ეხმარება კარიერულ წინსვლაში, საშუალებას აძლევს მას, გაუზიაროს თავისი ცოდნა და მიღებული შედეგები აუდიტორიას და მოიპოვოს შესაბამისი აღიარება პროფესიულ წრეებში.

სამეცნიერო პრეზენტაციის მიზანია, გააცნოს აუდიტორიას ნაშრომის მნიშვნელობა, გაუზიაროს ძირითადი მიგნებები და კვლევის შედეგები, ასევე, მიიღოს პროფესიონალი აუდიტორიისაგან უკუკავშირი, რაც დაეხმარება მას შემდგომი კვლევის პროცესში.

პრეზენტატორს ევალება, რომ თავისი აუდიტორია ჩართოს პრეზენტაციის პროცესში, რისთვისაც მან თავი უნდა აარიდოს ინფორმაციის ზედმეტად რთული გზით მიწოდებას, ასევე არაეფექტურია ინფორმაციის მონოტონურად წარდგენა. ყველაზე მთავარი შეცდომა, რომელსაც პრეზენტატორები ხშირად უშვებენ, შემდეგია - ხშირად ისინი აქცენტს მხოლოდ თავიანთ სათქმელზე აკეთებენ და არ ითვალისწინებენ აუდიტორიის ინტერესებს, ფონურ ცოდნას ან მზაობას საპრეზენტაციო საკითხის აღსაქმელად და გასააზრებლად.

პრეზენტაციას შეიძლება ძალიან ფართო აუდიტორია ესწრებოდეს - ის ადამიანები, რომლებიც თქვენს ან მომიჯნავე სფეროში საქმიანობენ, ასევე პოტენციური

დამფინანსებლები, დამსაქმებლები, ზოგ შემთხვევაში შეიძლება ესწრებოდნენ მედიის წარმომადგენლებიც კი. გარდა ამისა, ხშირად მოხსენებებს ესწრებიან ადამიანები, რომლებსაც, უბრალოდ, აინტერესებთ თქვენი დარგი ან ისინი, ვისთვისაც ეს საკითხი მნიშვნელოვანია ამა თუ იმ მიზეზით.

პრეზენტაციის გამართვისას უნდა გავითვალისწინოთ ორი მნიშვნელოვანი ფაქტორი: შინაარსი და წარდგენა. ცნობილია, რომ რაც არ უნდა მნიშვნელოვანი, საინტერესო და აქტუალური უნდა იყოს წარსადგენი საკითხი, თუ შესაბამისი ხერხები არ იქნება გამოყენებული პრეზენტაციის დროს, აუდიტორია კარგავს ინტერესს და მისი აღქმის ხარისხიც მცირდება.

აკადემიური პრეზენტაცია, მიუხედავად იმისა, რომ მისდევს პრეზენტაციის ზოგად მოთხოვნებსა და პრინციპებს, გარკვეული თვალსაზრისით, თავისებურებებითაც გამოირჩევა. არსებობს რამდენიმე წესი, რომლებსაც უნდა მივდიოთ, რომ სამეცნიერო საზოგადოების წინაშე წარდგენილი პრეზენტაცია იყოს ლაკონიური, ტევადი, ნათელი და, ამავე დროს, დინამიკური.

პრეზენტაციის შინაარსი:

არსებობს რამდენიმე ხერხი, რომლებიც პრეზენტატორს ეხმარება პრეზენტაცია იყოს მაქსიმალურად ეფექტური.

მსმენელთა წრე:

პირველ რიგში, გაითვალისწინეთ თქვენი პოტენციური მსმენელები. მსმენელთა წრის ძირითადი ნაწილი, როგორც წესი, კონკრეტული დარგის წარმომადგენელია ან სპეციალისტი, რომელიც მომიჯნავე სფეროში მუშაობს. მათ ესმით თქვენ მიერ დამუშავებული საკითხის არსი, იცნობენ დარგის ძირითად მიღწევებს, ამდენად, თქვენი გამოსვლის დროს მათ დამატებითი და ახალი ინფორმაცია უნდა მიაწოდოთ, რომელიც მათი საქმიანობისთვის საინტერესო და ღირებული იქნება და ბევრი დრო არ უნდა დაუთმოთ კარგად ცნობილი დებულებების წარდგენას.

პრეზენტაციის დროს მსმენელებს უნდა მივაწოდოთ ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რით შეიძლება იყოს თქვენი გამოსვლა საინტერესო მათი პროფესიული საქმიანობისთვის, რა არის მასში ახალი და რა პრაქტიკული დანიშნულება აქვს მას. აუხსენით მათ, რა პრობლემის გადაჭრას, რა საკითხის განხილვას ემსახურება პრეზენტაციაში გამოტანილი მსჯელობა. მიაწოდეთ აუდიტორიას პრაქტიკული მაგალითები, საჭიროების შემთხვევაში, სტატისტიკა, კონკრეტული ინფორმაცია და სხვა.

პრეზენტაციის სტრუქტურა/შემადგენელი ნაწილები

პრეზენტაცია, ისევე როგორც ნებისმიერი აკადემიური ტექსტი, შედგება შესავლის, ძირითადი ნაწილისა და დასკვნისაგან. განურჩევლად იმისა, თუ რომელ სფეროს ეხება

თქვენი კვლევა, პრეზენტაციაში წარმოდგენილი უნდა იყოს შემდეგი ინფორმაცია:

- შესავალი
- ლიტერატურის მიმოხილვა
- საკვლევი საკითხები
- კვლევის მეთოდები
- ემპირიული მონაცემები
- მსჯელობა, ძირითადი შედეგები
- სამომავლო პერსპექტივები
- გამოყენებული ლიტერატურა
- შეკითხვები

მისაღმებისა და ოფიციალური წარდგინების შემდეგ დაიწყეთ იმ პრობლემების იდენტიფიცირება, რომლის გადაჭრასაც პრეზენტაციის განმავლობაში გეგმავთ. განმარტეთ, თუ როგორ მიხვედით კონკრეტულ მსჯელობამდე.

გადმოეცით მნიშვნელოვანი ინფორმაცია საკითხის ირგვლივ. აქვე აღნიშნეთ, თუ რატომ არის მნიშვნელოვანი თქვენი საკვლევი საკითხი. სამეცნიერო ლიტერატურის მიმოხილვისას აუდიტორიას გააცანით მხოლოდ ყველაზე მნიშვნელოვანი და რელევანტური ნაშრომები, რომლებიც გამოყენებული გაქვთ კვლევაში. დაასახელეთ ავტორები და წარმოადგინეთ მოკლე დებულებები და აქვე წარმოაჩინეთ, თუ როგორ დაგეხმარათ ისინი თქვენს კვლევაში. აქვე აღნიშნეთ, თუ რით განსხვავდება თქვენი ნაშრომი უკვე არსებული სამეცნიერო ნაშრომებისაგან, რა სიახლეს შეიცავს და რა წვლილი შეიტანეთ დარგის განვითარებაში.

აუცილებლად წარმოაჩინეთ, თუ რა საკითხი იყო გამოუკვლეველი ან ნაკლებად გამოკვლეული თქვენთვის საინტერესო სფეროში.

რაც შეეხება პრეზენტაციის ძირითად ნაწილს, აქ თქვენ მსმენელებს სთავაზობთ იმის აღწერას, თუ რა სამუშაო ჩაატარეთ. თუმცა, არ დაგავიწყდეთ, რომ პრეზენტაცია დროში შეზღუდულია, ამიტომ შეეცადეთ, ისაუბროთ ლაკონურად, მიჰყევით ნაშრომის ლოგიკურ ხაზს და აქცენტი გააკეთეთ მხოლოდ ძირითად დებულებებზე. საჭიროების შემთხვევაში გამოიყენეთ მნიშვნელოვანი არგუმენტები და კონკრეტული მაგალითები. გარდა ამისა, გააცანით აუდიტორიას კვლევის ძირითადი და მნიშვნელოვანი შედეგები, რაც ეხმიანება პრეზენტაციის დასაწყისში წარმოდგენილ მიზანს.

კარგად და ნათლად ჩამოაყალიბეთ საკვლევი საკითხები, მოკლედ აღწერეთ გამოყენებული მეთოდები, ორგანიზებულად გადმოეცით ემპირიული მასალა და მისი ანალიზი. Power Point ფორმატში მიაწოდეთ აუდიტორიას ვიზუალური მასალა, თუმცა მარტო წარდგენა არ არის საკმარისი, აუცილებლად უნდა ახსნათ, განმარტოთ და გააანალიზოთ როგორც მონაცემები, ისე თითოეული გრაფიკული გამოსახულება. დროში შეზღუდულობის გამო ამგვარი ინფოგრამები გონივრულად უნდა გამოიყენოთ. ძირითად ნაწილში პასუხი გაეცით შესავალში დასმულ ყოველ საკვლევ საკითხს, თუმცა, აქაც ბალანსი უნდა იყოს დაცული ისევ და ისევ შეზღუდული დროის ფორმატის გამო.

რაც შეეხება პრეზენტაციის ფინალს, აქ კიდევ ერთხელ ხაზგასმით აღნიშნეთ, თუ რა შედეგები გაქვთ მოცემული მომენტისათვის და წარმოაჩინეთ, თუ რის შესწავლას გეგმავთ სამომავლოდ. პრეზენტაციის ბოლოს ხაზი უნდა გაუსვათ, თუ რის საფუძველზე დაისახა სამომავლო კვლევის გეგმები და რატომ ფიქრობთ, რომ ეს საკითხი მნიშვნელოვანი იქნება. რაც შეეხება გამოყენებულ ლიტერატურას, დაასახელეთ მხოლოდ რამდენიმე მნიშვნელოვანი ნაშრომი.

რეკომენდაციები ეფექტური პრეზენტაციისათვის

პრეზენტაციის წარმართვისას ყოველთვის აკონტროლეთ დრო.

ხშირად გამომსვლელები ბევრ დროს უთმობენ საკითხის მიმოხილვას, ზოგადი დებულებების წარმოდგენას და დრო აღარ რჩებათ კონკრეტული კვლევისა და მიღებული შედეგების საპრეზენტაციოდ. ამიტომ გაითვალისწინეთ, რომ შესავალ ნაწილს უფრო მცირე დრო უნდა დაუთმოთ და ძირითადი ნაწილი და თქვენეულ მსჯელობა უფრო ვრცლად წარმოადგინოთ.

გაითვალისწინეთ, რომ ყოველი ქვესაკითხის დასრულების შემდეგ შეაჯამეთ სათქმელი და სწორად შერჩეული ენობრივი საშუალებების გამოყენებით მოამზადეთ მსმენელი ახალი ინფორმაციისთვის.

დაიწყეთ ფართო კონტექსტით, მოკლედ წარმოადგინეთ, თუ როგორ მიხვედით საპრეზენტაციო საკითხის განხილვამდე, აღნიშნეთ, თუ როგორ ეწერება თქვენი ნაშრომი ფართო კონტექსტში, სხვების მნიშვნელოვანი დებულებების შემდეგ წარმოაჩინეთ თქვენი ყველაზე მნიშვნელოვანი დებულებები და ხაზი გაუსვით აღნიშნულ საკვლევ სფეროში თქვენეულ მიღწევებს.

ამის შემდეგ პრეზენტაციის დროს შემოსაზღვრეთ პრობლემა და კონკრეტული მონაცემები მიაწოდეთ მსმენელს. საგანგებოდ მიაწოდეთ მსმენელს თქვენს ნაშრომში ხაზგასმული ძირითადი ასპექტები და მიაწოდეთ, თუ როგორ შეიძლება დაუკავშირდეს ის მათ ცოდნას და მიზნებს. წარმოადგინეთ თქვენი ნაშრომის ძირითადი საკითხები ლოგიკური თანმიმდევრობით და თავი აარიდეთ დეტალებში ჩაღრმავებას. თუ ვინმეს აინტერესებს, დამატებით დაგისვამენ შეკითხვას დებატებისთვის განკუთვნილ დროს.

პრეზენტაციის წარმართვის დროს დაგეხმარებათ მთავარი და მეორეხარისხოვანი ინფორმაციის გამიჯვნის უნარები.

გაითვალისწინეთ, სამეცნიერო პრეზენტაციის წარმართვისას, განსხვავებით საკუთრივ სამეცნიერო ნაშრომისაგან, უფრო მნიშვნელოვანია პასუხი გავცეთ კითხვაზე - რა? ვიდრე - რა გზით? როგორ?

შეაჯამეთ პრეზენტაცია მთავარი შედეგების წარმოჩენით და მაღლობა გადაუხადეთ აუდიტორიას ყურადღებისა და მოსმენისათვის. აქვე არ დაგავიწყდეთ, რომ ისაუბროთ თქვენს შემდგომ ნაბიჯებზე, კვლევით გეგმებზე, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ დაინტერესებულები ხართ პარტნიორების მოძებნით.

თუ პრეზენტაციის დროს იყენებთ Power Point პრეზენტაციის ფორმატს, პირველ და ბოლო სლაიდზე აუცილებლად მიუთითეთ თქვენი საკონტაქტო ინფორმაცია.

ბუნებრივია, მთლიანობაში პრეზენტაცია აკადემიური სტილის დაცვით უნდა წარიმართოს, თუმცა კონკრეტული სიტუაციის გათვალისწინებით შესაძლებელია პუბლიცისტური სტილის ელემენტების შეტანა.

მიუხედავად იმისა, რომ სამეცნიერო მოხსენებას, როგორც წესი, ესწრებიან დარგის სპეციალისტები, დაუთმეთ გარკვეული დრო ტერმინოლოგიისა და კვლევის ეტაპების აღწერას. განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ თქვენი კვლევა ახალი სფეროდანაა, მოითხოვს მომიჯნავე დარგებიდან ტერმინოლოგიის გამოყენებას, ან სულაც თქვენ შექმენით ახალი ტერმინი.

გამოყენებული ლიტერატურა

კოლინ ნევილი, შესავალი კვლევასა და კვლევის მეთოდებში, ბრედფორდის უნივერსიტეტი, 2007

ენდი გილეთი, ანგელა ჰემონდი, მარი მარტალა, წარმატებული აკადემიური წერა, გამომცემლობა „ლონგმენი“, 2009

ქეთევან გოჩიტაშვილი, გიული შაბაშვილი, ანალიტიკური წერა, თბილისი, 2012

ბრიან პალტრიჯი, სიუ სტარფილდი, დისერტაციის შექმნა მეორე ენაზე, სახელმძღვანელო ხელმძღვანელებისთვის, ნიუ-იორკი, 2007

ჯეიმს ჰართლი, აკადემიური წერა და პუბლიკაციისთვის მომზადება, პრაქტიკული სახელმძღვანელო, ნიუ-იორკი, 2008

ელექტრონული რესურსები:

https://journals.jsap.jp/wp-content/uploads/how_to_write_rev_rep.pdf
<https://www.dartmouth.edu/~mpayres/teaching/gradprogram/HowToReview.pdf>
<https://esajournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1890/0012-9623-92.4.376>

<https://www.wikihow.com/Write-a-Peer-Review-Report>
<http://www.cdnsiencepub.com/blog/how-to-write-a-scientific-peer-review-a-guide-for-the-new-reviewer.aspx>

<http://academicguides.waldenu.edu/writingcenter/writingprocess/logicalfallacies>

<https://www.oxford-royale.co.uk/articles/construct-compelling-argument.html>

https://dornsife.usc.edu/assets/sites/903/docs/Developing_Strong_Arguments.pdf

<http://thoughtfullearning.com/inquireHSbook/pg102>

<http://academicguides.waldenu.edu/writingcenter/writingprocess/assumptions>

<https://www.timeshighereducation.com/news/how-not-to-write-a-phd-thesis/410208.article>

<https://www.theguardian.com/education/2013/mar/25/how-to-write-your-dissertation>

<https://www.skillsyouneed.com/learn/dissertation-writing.html>

<https://www.elsevier.com/connect/how-to-give-a-dynamic-scientific-presentation>

<http://www.tulane.edu/~lamp/pdfs/how to write a research report presentation.pdf>

<https://www.adelaide.edu.au/graduatecentre/forms/admission/docs/admission-research-proposal-template-guide.pdf>

<http://www.meaning.ca/archives/archive/art how to write P Wong.htm>

<https://writepass.com/journal/2013/06/writing-your-phd-thesis-conclusion/>

<https://jetwriters.com/how-to-write-conclusion-for-research-paper/>

<https://warwick.ac.uk/fac/soc/al/globalpad/openhouse/academic/englishskills/writing/conclusions/>
<https://www.gcu.ac.uk/library/smile/writingandnumeracy/executive/summaryandconclusion/theconclusion/>
<https://www.dartmouth.edu/~mpayres/teaching/gradprogram/HowToReview.pdf>

https://publications.agu.org/files/2013/01/PeerReview_Guide.pdf

<http://www.uis.edu/ctl/wp-content/uploads/sites/76/2013/03/Howtocritiqueajournalarticle.pdf>

https://www.ucalgary.ca/ssc/files/ssc/wss_critique_2014.pdf

https://www.ucalgary.ca/ssc/files/ssc/wss_critique_2014.pdf

<https://www.techwyse.com/blog/search-engine-optimization/5-ways-to-write-effective-keywords/>